

Sublet

BIBLIION

"HABENT
SUA
FATA
LIBELLI"

PUBLICAȚIE DE BIBLIOLOGIE • APARE SEMESTRIAL • ANUL II NR. 2 1994/ANUL III NR. 1-2 1995

FATALITATEA UNEI VOCAȚII

Bibliotecarul e un mănitor de valori. Puține categorii socio-profesionale au șansa unei relații atât de strânse cu valori deosebite încorporate într-un chip sau altul. Trezorerii, bancarii, bijutierii, ebeniștii, anticarii sunt unii dintre aceia care, prin obiectul muncii lor, și-au impus un statut social notoriu fertilizând chiar și o anumită tipologie consacrată literar. Poate și pentru că securitatea acestor bunuri de preț pretinde mașini de poliție, pistoale la brâu, sisteme sofisticate de alarmă și priviri vigilente în toate punctele cardinale. Într-un cuvânt cere spectacol. Spre deosebire de aceștia, bibliotecarul rămâne anonim și sfios, reprezentant al unei bresle căreia i-am simțit lipsa numai dacă, vai, ar înceta să mai existe. În această lume nebună, producătoare de valori cu duumul dar și lipsită de simțul valorii, capabilă să înalțe și să demoleze cu aceeași maiestuoasă, nesimțitoare grație, bibliotecarul rămâne consecvent misiunii sale distribuind și redistribuind valoarea evanescentă niciodată diminuată a Cărții. Tezaurul inestimabil au fost îngropate aiurea și uitate; supuși atâtor agenți erozivi, banii, fără a aduce fericirea, se dovedesc mai schimbători decât femeile. Cartea însă rămâne pentru că bibliotecarul, acest om lipsit de orice urmă de prejudecată o slujește cu fidelitate. Sigur, veți spune, au fost nimicite biblioteci, istoria înregistrează numeroase autodafeuri, incunabile fabuloase abia smulse abisului istoric devin scrum la prima atingere. E vorba aici însă de spiritul regenerator, de puterea de a ne reface sufletește. Și, la urma urmei, Goethe a supraviețuit atâtor războaie ca să ajungă până la noi, Bлага al nostru a trecut prin furtuni terifiante fără să i se fi clintit, figurat vorbind, un fir de păr. Admit chiar, cu un optimist supradozat, că omenirii îi stă în putere să reproducă până și Biblioteca din Alexandria. E vorba numai de timp, atât. Există vreun custode consecvent, reciclat în generații succesive, al tezaurului pierdute și încă negăsite de pe fundul oceanelor? Nu! Câte valori își pierd stăpânul fără ca nouă să ne pese? Multe. Bibliotecarul este un stăpân al nostru pentru că ne hrănește cu **valori perene**. Dacă e profesionist, el trăiește fatalitatea unei vocații pe care în chip regulat și trist o ignorăm câtă vreme nu ne ducem la bibliotecă pentru el ci pentru ceea ce ne oferă. Cred totuși în progresia statutului său social; cartea se scumpește, bibliotecile personale pierd teren, instituția de profil capătă pondere legitimă. Bibliotecarul, asemenea medicului de casă, se innobilează cu prerogative de consilier, responsabil cu sănătatea ta mentală. El poate da, în consocință, rețete și poate opera asupra-ți.

... Tot scriind aceste lucruri am început să mă tem că fac o confuzie; că aș putea confunda cartea cu mănitorul ei. Dacă lucrurile stau astfel, înseamnă că instinctiv aduc un omagiu celui fără de care, de multe ori, am avea sub ochi **volume** numai în accepția spațială a cuvântului. Un scriitor miluit de Dumnezeu ar putea face din el un personaj trăsnet în fața căruia ar pâlă toată tipologia balzaciană a traficantilor de valori în grăbită trecere.

Constantin NOVAC

ANALELE DOBROGEI - 75 DE ANI DE LA APARIȚIE

Dacă ar fi apărut fără întrerupere, revista "Analele Dobrogei" ar fi implinit, în 1995, 75 de ani de la fondare. Vremile, tulburate de vitregiile politiciii, au făcut însă ca revista să nu-și poată urmări programul - pe care-l reproducem mai jos - decât în perioada 1920-1938, suficient timp, totuși, ca fondatorii ei, scriitorul **I. N. Roman** și geograful **Constantin Brătescu**, prin atragerea unor colaboratori de elită ținută spirituală din mai multe domenii de activitate (**Al. P. Arbore, Emanoil Bucuța, Raul Călinescu, Mihail Dragomirescu, Al. Gherghel, M. D. Ionescu-Dobrogeanu, Nicolae Iorga, Simion Mehedinți, Dimitrie Onciul, Vasile Pârvan, Ion Marin Sadoveanu, Grigore Sălceanu, Ion Simionescu, Th. D. Speranția, Oreste Tafrali, Nicolae Timirăș, George Ulieș, George Vâlsan, Radu Vulpe, K. Zambaccian** ș. a.) să ridice României de la Mare un impresionant monument cultural, izvor documentar neprețuit pentru toți cei ce cercetează acest ținut. Precizăm că Biblioteca Județeană Constanța a pus, cum se cuvenea, în valoare imensul material științific și literar al acestei reviste, publicând încă din 1971, indicele ei bibliografic (alături de al **Arhivei Dobrogei** - alt periodic de prestigiu), realizat de doi împătimiți "dobrogeniști" (prof. Ion Făiter și dr. Constanța Călinescu, foști lucrători ai bibliotecii tomitane); este adevărat că, din pricina cenzurii indicele a apărut trunchiat, fiind eliminate multe studii exemplare și nume de prestigiu, dar sperăm ca o altă ediție să umple această, de neconceput, lacună.

"B"

1920. Anul 1, No. 1

ANALELE DOBROGEI

REVISTA SOCIETĂȚII CULTURALE DOBROGENE

Sumerul:

- I. N. Roman:** Către cititori.
  - C. Brătescu:** Dobrogea în sec. XI: Bergear, Paristrion.
  - Ing. E. B. Lazarovici:** Construcția și exploatarea portului Constanța.
  - Rozmarin:** Rugăciune.
  - I. Bentoiu:** Nu mai plânge.
  - I. Bentoiu:** Idila din munți (trad. din H. Heine).
  - D. Protopopescu:** Băjenarii.
  - G. Duma:** Vorbește Tomis.
  - B.:** Reverie antică.
  - Rozmarin:** Un glas tubă.
  - I. N. Roman:** Proiecte, cuvinte și gesturi bugetrești.
  - Folklor Dobrogean.**
  - I. Dumitrescu:** Însămănări despre Yăterii din Perveția.
  - C. B.:** Extrase din Dimitrie Cantemir.
- RECENZII: **Ing. G. Stoianescu, The Roumanians and their Lands.**

CONSTANȚA

"Tipografia DACIA", Strada G-ral Lăhovari, No. 1

1920

CĂTRE CITITORI

Un grup de intelectuali din Constanța - profesori, magistrați, avocați, ingineri, medici, etc. - a hotărât înființarea unei Societăți numite "SOCIETATEA CULTURALĂ DOBROGEANĂ", pentru a promova studiul științific al trecutului și prezentului Dobrogei, răspândind în cercuri cât mai largi aceste cunoștințe prin ajutorul unei reviste, prin organizarea de conferințe, sezători și excursiuni, prin înființarea de biblioteci și prin fondarea unui muzeu regional dobrogean.

Necesitatea unei asemenea Societăți era de mult simțită. Trecutul istoric, atât de bogat, al provinciei noastre, cu toate neprețuitele lui vestigii; așezarea ei între cursul inferior al Dunării și Marea Neagră, cu tot interesul ce înfățișează pentru dezvoltarea noastră economică și pentru stăpânirea gurilor marelui fluviu; pământul ei chiar, de o deosebită alcătuire, cu fauna și flora lui deosebită; în sfârșit, varietatea de origini a locuitorilor ei, cu credințele, obiceiurile, portul, năzuințele și manifestările lor intelectuale, oferă, într-adevăr, cercetătorilor, în toate direcțiile, - istoricului și arheologului, geografului și geologului, economistului și sociologului, omului politic și literatului, - câmp vast de rodnică activitate și material prețios de studiu. Și dacă munca omului înrăurește mediul înconjurător, care poate fi o Societate constituită, apoi sigur și acest mediu poate ajunge să fie un factor hotărâtor pentru activitatea individuală, când poate să stimuleze și să-i puie la îndemână mijlocul de a se manifesta.

Din programul ce ne-am propus, îndeplinim astăzi primul punct: Revista. Ea va apărea deocamdată trimestrial, sub titlul "ANALELE DOBROGEI" și sub direcțiunea d-lui profesor Const. Brătescu, membru corespondent al Academiei Române, a cărui activitate în tot ce se referă la Dobrogea e îndeobște cunoscută și al cărui nume singur e o bună cheazășie de competență și metodă științifică.

O altă revistă, în unele privințe asemănătoare, la care au scris mulți din colaboratorii noștri, a apărut acum câțiva ani la București sub titlul "Arhiva Dobrogei" condusă la început de dl. profesor Const. Moisil iar mai târziu împreună cu dl. profesor Const. Brătescu, și a adus remarcabile servicii cauzei ce noi înșine ne propunem a servi. Facem această laudabilă și recunoscătoare mențiune, cu indoita observațiune că poate ar fi fost de dorit să se ajungă la gruparea tuturor forțelor care merg și lucrează în aceeași direcțiune, dar că Societatea noastră, fără a voi să atingă vreun drept ori vreo susceptibilitate, a crezut că e nevoie ca revista ei să apară în chiar metropola Dobrogei, cu program de activitate largit, care să îmbrățișeze, pe lângă comoara scumpă a cunoștințelor despre trecut, și însuși prezentul, activitatea vie, cu nesfârșita ei varietate de probleme și curente.

Condițiunile grele de imprimare în momentele de față vor scuza măcar în parte, imperfecțiunile cu care "ANALELE DOBROGEI" se prezintă. Și o cîntăcioră noastră va face însă toate sacrificiile, ca să aducă, treptat, îmbunătățirile necesare, cu speranța că nu-i va lipsi concursul moral și sprijinul material al tuturor celor în măsură de a aprecia munca ce începem în asemenea împrejurări și cu asemenea sentimente.

Ioan N. ROMAN

Articolul - program al "Analelor Dobrogei"

BREVIAR

• În perioada 21-23 noiembrie 1995 s-a desfășurat la Constanța a patra ediție a **Salonului Internațional al Benzii Desenate**, manifestare de prestigiu organizată de Alianța Franceză prin filiala ei de la Constanța și Serviciul Cultural al Ambasadei Franței la București, Asociația arhitecților din Constanța, Asociația realizatorilor de bandă desenată din România, cu sprijinul Inspectoratului de Cultură Constanța, a Muzeului de Artă (gazda acestei manifestări) și a altor instituții.

Pornind de la ideea că textul tipărit, cartea este astăzi vectorul privilegiat al gândirii și limbii, al cunoașterii și apropierii între popoare, Alianța Franceză a contribuit nu numai la înzestrarea Bibliotecii Franceze din orașul nostru cu lucrări și aparatură de valoare, dar a și organizat, prin Comitetul său local și în colaborare cu instituțiile românești - o serie de activități de ținută, tocmai în scopul aprofundării limbii și culturii franceze, dar și pentru o bună cunoaștere a realităților și specificului local.

Era firesc ca banda desenată să-și găsească locul său în suitele acestor manifestări, ea fiind accesibilă oricărei vârste și având locul bine stabilit în universul cunoașterii. Calitatea textelor, autenticitatea dialogurilor, aspectul atrăgător și rolul documentar al imaginii, interesul artistic și dimensiunea creatoare a imaginilor sunt tot atâtea motive care-i permit acestui gen de carte să atragă un public variat și exigent, de la copii, adolescenți și până la adulți.

Salonul Internațional al Benzii Desenate a prilejuit locuitorilor Constanței întâlnirea cu creatorii din țară, dar și din Franța și Belgia, țări cu tradiție în acest domeniu. Astfel am făcut cunoștință cu **Jacques Loustal**, invitat de onoare al Salonului, unul dintre creatorii cei mai apreciați ai benzii desenate, ilustrator foarte căutat de publiciști și de presa internațională, cu **Pierre Pascal**, unul dintre părinții B.D.-ului, fondatorul Salonului Internațional al Benzii Desenate de la Angoulême, unul din organizatorii manifestării de la Constanța, autor de scenarii și numeroase albume, precum și cu alți autori, membri ai Asociației realizatorilor de bandă desenată din România.

Au fost vernisate expozițiile: "Ca c'est la Roumanie" - (România văzută de 10 mari autori ai benzii desenate francofone prin intermediul aventurii polițiste, a mitologiei actualizate sau a ficțiunii), "Somos todos latinos" (bandă desenată românească și portugheză) și "Marea în banda desenată românească" (lucrări ale creatorilor români), au fost organizate concursuri de desene și benzi desenate, au fost prezentate și comercializate albume de gen românești și străine, au fost vizionate filme realizate după astfel de lucrări, într-un cuvânt - toți cei prezenți la această sărbătoare a cărții au plecat mai bogați sufletește și cu mari speranțe în viitorul benzii desenate din țara noastră.

Eleonora IOIL

• La 17 mai 1995, în prezența unui numeros public, a avut loc, în aula Bibliotecii Județene Constanța lansarea volumului **Fereastră dinspre mare**. Antologie de poezie contemporană (Prefata și coordonarea ediției: **Nicolae Motoc**. Texte îngrijite și note-bibliografice de **Arthur Porumboiu**. Prezentare artistică: **Sorin Roșca**), editat de **Revista Tomis**, cu sprijinul Inspectoratului pentru Cultură și al Bibliotecii Județene Constanța. Volumul cuprinde poeme semnate de 40 condeieri originari din spațiul pontic sau care au activat (sau activează) în acest ținut, unii, poeți consacrați, alții, tineri și chiar foarte tineri, poeți în devenire. Despre volum am vorbit scriitorul **Nicolae Motoc** și lector universitar **Nicolae Rotund**. În toamna aceluiași an a apărut la Editura cîntăreană "Europolis", cartea **Poem pentru Veronica**, de **Aurel Dumitrescu**, senator de vîrstă al scriitorilor de la Pontul Euxin, poet care a inițiat, alături de **Dumitru Olariu** și **Ioan Micu**, cu sprijinul sculptorului și graficianului **Cristea Grosu**, editarea la Constanța, între anii 1939-1943, a excelentei reviste de poezie, **Litoral**; de asemenea, A.D. a publicat, în anul 1972, volumul de versuri "**Sunt țărmlul**". Menționăm că **Poem pentru Veronica** este un volum editat sub îngrijirea neobositului istoric literar și prozator, prof. **Victor Corches**, care semnează și notele și prefața.

• Din partea Institutului Român de Cercetări Marine am primit o numeroasă colecție de comunicări și referate științifice (extrase și rezumate) publicate, de-a lungul anilor, în reviste românești și străine, de cercetătorii români **Alexandru Bologa**, **Nicolae Bodeanu** și **Pia Elena Mihnea**, precum și volumul **Les mers tributaires de Méditerranée. Méditerranéen Tributary Seas**, apărută la Monaco în 1995 (CIEM Science Series n° 1) și editată de **Bulletin de l'Institut Oceanographique**, la care au colaborat și oameni de știință români (A.S. Bologa, N. Bodeanu, A. Petran, V. Țigănuș și M.T. Gomoiu); donația reprezintă o valoroasă contribuție la **Bibliografia Dobrogei**. Așteptăm și lucrările științifice ale cercetătorilor dobrogeni din alte domenii.

• A apărut volumul **100 de ani de lectură publică**, cuprinzând lucrările susținute la sesiunea de comunicări științifice din 24-25 iunie 1993, prilejuită de sărbătorirea centenarului **Bibliotecii Județene "C. Sturdza" - Bacău**. 83 de comunicări și referate prezentate de bibliotecari, cercetători, profesori, arhiviști reprezentând Biblioteca Națională a României, Biblioteca Academiei Române, bibliotecile universitare din București și Iași, biblioteci din învățământ, publice, muzee, Arhivele Generale ale Statului București și Filiala Bacău precum și alte instituții de cultură au abordat teme privind istoria cărții, sociologia lecturii, circulația cărții, tradițiile culturale ale românilor de pretutindeni. Volumul de față încununează o bogată activitate științifică vizând cartea și lectura desfășurată de biblioteca centenară băcăuană.

• Recent, cotidianul tomitan **Telegraf** a publicat al 1000-lea număr. Neindoielnic, acest ziar își datorează "longevitatea" (remarcabilă pentru un periodic apărut după 1989) sufletului său redacțional nou, tineresc, cu care a pășit în peisajul presei de la Pontul Euxin. Curajul, chiar duritatea cu care abordează tarele societății noastre de azi, zise "de tranziție" (îndeosebi corupția de la toate nivelele, dar și tembelismul unui important segment al clasei politice), grafica modernă, atrăgătoare, au făcut din "Telegraf" un ziar citit nu numai la Constanța ci și în țară.

• Profesorul **Enache Puu** (doctor în științe filologice cu lucrarea monografică "Viața și opera lui Miron Costin" - publicată la Editura Academiei Române în 1975, pionier al învățământului superior la Constanța - azi dascăl la universitatea "Ovidius", autor a numeroase articole de istorie și critică literară apărute în reviste prestigioase ca **Națiunea** - editată de G. Călinescu, **România literară**, **Steaua**, **Ramuri**, **Tomis**, **Orizont** ș.a. precum și poet de elevată expresie - a publicat o numeroasă producție lirică cu pseudonimul **Ștefan Careja**), a oferit, cu titlu de donație, Bibliotecii Județene Constanța, peste 1.200 de volume (cele mai multe legate în carton și pânză), parte a unei biblioteci alcătuite într-o viață, nu fără privațiuni materiale, o frumoasă colecție de carte umanistă (îndeosebi critică și istorie literară, dar și filosofie, literatură română și universală),

titluri ce au reprezentat instrumentele laboratorului său intelectual. Nu lipsesc din donația sa mari critici și istorici literari ca: Tudor Vianu, G. Călinescu, A. Marino, Al. Piru, E. Papu, S. Cioculescu, E. Simion, Z. Ornea ș.a. (dintre români); Saint-Beuve, H. Taine, A. Thibaudet, P. Daix, Tv. Todorov, G. Picon etc. (dintre străini); gânditori ca: Diderot, Voltaire, Lessing, J.J. Rousseau, Ch. Diehl, J.P. Sartre, G. Lukacs, D.D. Roșca, L. Blaga, V. Părvan, M. Eliade ș.a.; scriitori ca: Homer, Eschil, Sofocle, Euripide, Cicero, Horațiu, Dante, Racine, Corneille, Shakespeare, Goethe, Tagore, Pirandello, Faulkner, Hemingway, S. Below etc., precum și toți marii scriitori români dintotdeauna.

• În 1994 și 1995 au apărut următoarele volume din varii domenii, semnate de autori din spațiul pontic, cele mai multe tipărite la Constanța: **Gheorghe Arion. Monografia satului Vinderei, județul (Tutova) Vaslui** (Constanța, Mondograf, 1994, 93 p.); **Ilie Cileagă și Elena Jiga. Sugestii și dialoguri** (Constanța, Leda, 1995, 247 p.); **Victor Corches. Foamea și setea. Partea a 2-a din trilogia "Stejarul"** (Constanța, Europolis, 1995, 232 p.); **Ștefan Cucu. Actualitatea anticilor. Vol. 1.** (Constanța, Poligraf, 1994, 140 p.); **Valentin Curoșu. Paranghelia. Roman** (Constanța, Ed. Dobrogea, 1995, 287 p.); **Gheorghe Dumitrașcu. Citiți-ne azi, mâine vom fi aforisme.** (Alba-Iulia, Ed. Continental, 1995, 188 p.); **Gheorghe Dumitru. Suferințele musculare ale sportivilor** (Constanța, Mondograf, 1994, 211 p.); **Olga Duțu. Strope de rouă.** Haiku. Dewdrops (Constanța, Europolis, 1994, 80 p.); **Serban Gheorghiu. Incendiu la bord.** Cuvânt înainte de Alfred Neagu. (Constanța, Muntenia, 1994, 114 p.); **Idem. De la Ipotești la Palermo.** Periplu sentimental (Constanța, Leda, 1995, 144 p.); **Ghiliță Georgeta, Manzu Liana, Anghel Georgeta. Caiet de inițiere a scrisului la grupă pregătitoare** (Constanța, Europolis, 1995, 68 p.); **Gheorghe Ghetău. Vade mecum. Note de călător** (Constanța, Europolis, 1995, 88 p.); **Mariana Graur, George Petre. Monografia Liceului militar "Alexandru Ioan Cuza"** (Constanța, Tipografia Goliat, 1995, 131 p.) **Florentina Grama, Emanoil Grama. Exerciții și probleme de matematică pentru concursurile de admitere în licee.** Ediția a II-a revizuită și completată. (Constanța, Europolis, 1994, 136 p.); **Stela Gurzău, Liliana Iancu. Să învățăm cu Moș Arici!** (Constanța, Europolis, 1995, 264 p.); **Mircea M. Ionescu. Columb a descoperit America, Hagii a cucerit-o!** (Constanța, Mondograf, 1994, 240 p.); **Constantin Iordan. Exerciții de algebră. /Vol. 2/ : Clasele IX-X.** (Constanța, Europolis, 1994, 200 p.); **Liliana Lazia. Strada mării. Aversuri.** (București, Viitorul Românesc, 1995, 79 p.); **Vergilia Moineagu. Caiet de exerciții pentru preșcolari.** (Constanța, Europolis, 1995, 36 p.); **Constantin Papanace. Fermentul (macedo-român) în Sud-Estul Europei** (Constanța, Fundația "Andrei Șaguna", 1995, 130 p.); **Dumitru A. Pariza. Fucurina nesteansă.** Tolmu I - Poemi armâni (168 p.); **Tomului II. Transpuneri din literatura universală** (151 p.); (Constanța, Cartea Aromână, 1995); **Constantin I. Popa. English-Romanian Dictionary. Maritime Terminology** (Constanța, Ed. Dobrogea, 1994, 716 p.); **Arthur Porumboiu. Calea jertfei.** (Constanța, Metafora, 1995, 128 p.); **Ana Ruse. Magia prieteniei.** (Constanța, Metafora, 1995, 64 p.); **Constantin Scrima. Chemările din noapte.** (București, Herald, 1994, 112 p.); **Valentin Sgarcea și Dan Zepa Antonoaie. Invers** (Constanța, Muntenia, 1994, 93 p.); **Ioan T. Stefan. Nedumerirea vameșului. Roman.** (Constanța, Metafora, 1994, 14 p.); **Idem. Departee de plăcerile orașului. Roman** (Constanța, Metafora, 1995, 176 p.); **Mioara Ștefan. Cum reparăm singuri?** (Constanța, Europolis, 1995, 164 p.); **Justin Tambozi. Din nou despre originea aromână a unor domnitori din Valahia și Moldova.** (Constanța, Cartea Aromână, 1995, 30 p.); **Idem. Politica industrială până la 1877 în România** (Constanța, Editura Fundației "Andrei Șaguna", 1995, 53 p.); **Hortensia Teodorescu. Zodia albastră a iubirii.** Poeme. (Constanța, Ed. Dobrogea, 1995, 56 p.); **Ion Toacă. Exploatarea tancurilor petroliere / Vol. 2/.** (Constanța, Muntenia, 1995, 251 p.); **Keneth White. Lebedele sălbătice.** Călătorie-haiku. Tradusă din franceză de Florina Dobrescu. (Constanța, Europolis, 1994, 35 p.); **Constantin Hr. Zissu. Nașterea lui Iisus.** Piesă într-un act unsprezece tablouri (Constanța, Europolis, 1995, 31 p.).

• Asociația Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România - Filiala Constanța și Biblioteca Județeană Constanța au organizat cu prilejul ediției 1995 a "Zilelor Bibliotecii Județene Constanța (27 - 28 octombrie), Simpozionul științific cu tema **Lectura cărții străine - de la deziderat la realitate** și expoziția **Bibliofilia la Pontul Euxin** (carte vechi, ediții rare, volume princeps, ediții bibliofile). În cadrul Simpozionului au prezentat referate reprezentanți ai Bibliotecii Universității "Ovidius", ai Bibliotecii Asociației "Amis sans frontières", ai Bibliotecii "Alianței Franceze", ai firmei Romdidac - București și ai Bibliotecii Județene Constanța. În afara referatelor prezentate, intervenții pertinente, la obiect au susținut bibliotecari din liceele constănțene. Au fost prezenți oameni de presă de la cotidienele "Telegraf" și "Cuget Liber", de la posturi de radio și televiziune locale. Concluzia Simpozionului: necesitatea conjugării efortului informațional al tuturor instituțiilor deținătoare de carte străină, în vederea constituirii unor instrumente de lucru care să faciliteze drumul beneficiarilor spre acest valoros fond de publicații aflat în municipiul Constanța.

• În perioada 9-11 nov. 1995, la Târgoviște a avut loc Conferința Națională a Asociației Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România, Consfătuirea Directorilor Bibliotecilor Județene din România precum și Simpozionul științific **"75 de ani de lectură publică la Târgoviște"** (organizat de Biblioteca Județeană "Ion Heliade Rădulescu" din Târgoviște).

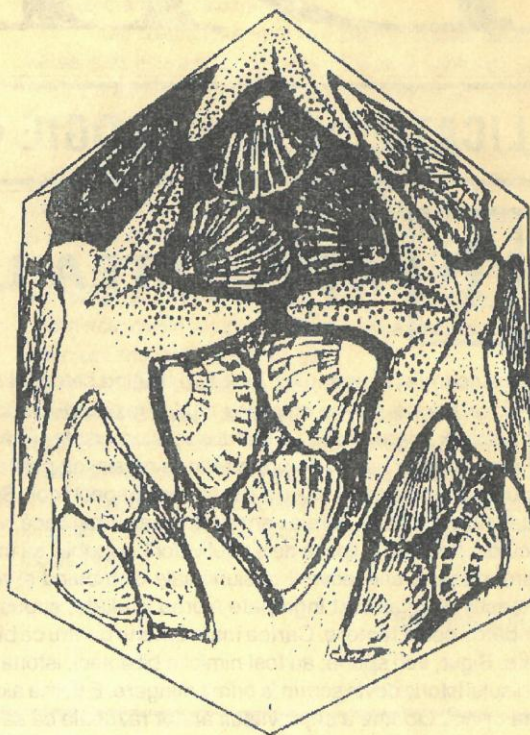
• Semnalăm apariția publicațiilor științifice universitare: **Ars medica tomitana.** Revista Facultății de medicină și farmacie a Universității "Ovidius" Constanța, 1, nr. 2, 1995; **Analele științifice ale Universității "Ovidius".** Studiu în onoare Eugén Coseriu. Secțiunea Filologie. Tom V, anul 1994. • Fundația Cartea Aromână a editat un nou număr al periodicului **Rivista di littraură shi studii armâni** (an 2, nr. 2, Tom IV) - fondator: Tiberius Cunia; redactor șef: **Theodor Mihadaș**.

• A apărut și **Buletin legislativ** nr. 5, 1995, publicație a Camerei de Comerț, Industrie și Navigație Constanța.

• Fondul de carte lirică al Bibliotecii Județene Constanța s-a îmbogățit recent prin valoroasa donație (139 de titluri, aparținând unor autori majoritatea străini) a **Societății de Haiku** din Constanța, prin președintele acesteia, graficianul și scriitorul **Ion Codrescu**; de remarcat că cele mai multe volume sunt rarități bibliofile.

• Dl. **Larry Williams** de la "World English School" Little Rock, Arkansas, U.S.A. a binevoit să doneze Bibliotecii Județene Constanța, un număr de 87 de volume, toate în limba engleză, cuprinzând titluri din literatura universală, dar și din alte domenii (istorie, lingvistică, geografie).

tereastra dinspre mare

• A apărut recent (dec. 1995) revista **Analele Dobrogei**, serie nouă (anul 1, nr. 1). Numărul are caracter aniversar (75 de ani de la apariția primei serii a acestei prestigioase publicații). Colectivul de redacție: Adrian Rădulescu, Puiu Enache, Doina Păuleanu, Octavian Georgescu, Actuan Murat, Gavrilă Simeon.

• Semnalăm în librării și volumul: Valentin Ciorbea și Carmen Atanasiu **Flota maritimă comercială română. Un secol de istorie modernă - 1895-1995** (Constanța, Ed. Fundației Andrei Șaguna, 1995, 224 p.).

Alex. Oproescu

PRESA BUZOIANĂ
ȘI RĂMNICEANĂ
A-F

Dicționar bibliografic

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
"V. VOICULESCU" BUZĂU

LECTURA PUBLICĂ ÎN CARTIERELE CONSTANȚEI

Când, prin anii '70, tehnica electronică împinsese performanța înmagazinării și difuzării informației la cote neașteptate, mulți s-au întrebat dacă nu cumva cartea, mijlocul tradițional al teaurizării cunoștințelor omenesti, este pe cale de dispariție, alte instrumente mai comode și mai penetrante (compactdiscul, discul cu laser, banda magnetică etc.) urmând, treptat, a-i lua locul. S-a dovedit însă că, paradoxal, noua tehnologie este doar un instrument de perfecționare a cărții, de difuzare mai rapidă, în toate colțurile Terrei, a conținutului acesteia. Cartea continuă, deci, să rămână mijlocul sigur în calea spre cunoaștere. Trăim, încă, sub semnul Galaxiei Gutenberg.

Însă nu toate cărțile vin în întâmpinarea dorinței omului de împlinire intelectuală, de devenire profesională, de informare; multe dintre ele apar doar pentru a acoperi nevoia de senzațional a omului strivit de cenușul vieții cotidiene, de disperarea de a nu-și depăși nicicând condiția, altele apar pur și simplu din nevoia unor editori jocosnici a se căpătui de pe urma dezorientării culturale sau chiar a ignoranței unui segment al populației. Desigur, rolul bibliotecii publice este de a netezi cititorilor calea spre cartea bună, pentru că ea, biblioteca publică poate selecta și propune abonaților săi valorile editoriale autentice, tezaurul spiritual al omenirii, fără a neglija, desigur, cartea adresată lecturii de divertisment, de loisir, dar numai aceea scrisă cu meșteșug literar cu decentă artistică sau cu rigoare științifică.

Își îndeplinește Biblioteca Județeană Constanța, ca bibliotecă publică a municipiului, acest rol? **Parțial**, da. Faptul că circa 25.000 de cititori solicită anual peste 800.000 de publicații, dovedește că publicul tomitan are încredere în această instituție de carte; sunt zile când la sălile de lectură se stă la coadă pentru a se obține un loc, iar unele cărți (existente numai aici, la biblioteca publică) au devenit, datorită circulației extrem de intense, a uzurii avansate, de nefolosit.

Însă, cum afirmam mai sus, Biblioteca Județeană Constanța își îndeplinește menirea doar **parțial**, pentru că nu toți cetățenii orașului își pot folosi dreptul, în calitate de contribuabili, la serviciile sale.

Această realitate este determinată de faptul că strategia dezvoltării urbanistice (extrem de rapidă în ultimele două decenii) nu a avut în vedere și o **strategie culturală**, astfel că în mari aglomerări urbane ca **Tomis Nord, Tomis V, Faleză Nord, Faleză Sud, C.E.T., Abator, km. 4-5, Inel II**, biblioteca nu are filiale (au fost construite filiale doar în cartierele **I.C. Brătianu și Colciu**, dotate cu mobilier și fonduri de publicații suficiente - circa 40.000 volume fiecare) - cele trei mici biblioteci, care aparțin tot de B.J.C. și care funcționează în incinta altor instituții (Școala cu clasele I-VIII nr. 40, Clubul elevilor și Secția de poliție Tomis Nord), prin condiția lor nu pot fi considerate decât puncte de împrumut. Cum baza colecțiilor de publicații se află în **localurile din centru** (str. Arhiepiscopiei nr. 23 și b-dul Ferdinand nr. 7 bis), respectiv Sălile de lectură și Secțiile de împrumut la domiciliu pentru adulți și pentru copii, persoanele care se deplasează greu (bătrâni, bolnavi, handicapați fizic), persoanele cu venituri mici (care nu-și pot permite cheltuiala deplasării) nu au acces la serviciile bibliotecii. De asemenea, elevii (cum se știe, școlile nu au biblioteci bine dotate sau nu au deloc), tot din pricina scumpetei transportului dar și a reținerii părinților îngrijorați de infraționalitatea în creștere, ajung greu la secțiile centrale.

Neîndoind că **Primăria municipiului Constanța, Consiliul municipal, senatorii de Constanța** trebuie să-și înscrie, pe agenda priorităților și rezolvarea lecturii publice din cartierele cu populație densă și îndepărtate de centru prin înființarea de filiale ale bibliotecii județene; altfel în condițiile în care cartea de calitate devine tot mai scumpă, iar cartea proastă proliferază vertiginos, există riscul ca o însemnată parte a populației tomitane să fie condamnată a fi exclusă de la accesul la autenticele valori spirituale de azi și dintotdeauna.

Dumitru Constantin-ZAMFIR

automatizare

CĂRȚI ELECTRONICE

Generații întregi s-au instruit pe baza informațiilor din cărți, reviste și ziare, vizionând filme sau programe TV. Progresele care s-au făcut în domeniul calculatoarelor au dus la apariția unor mijloace noi pentru schimbul de informații, mijloace care depășesc cu mult posibilitățile domeniilor amintite. Este vorba de un nou material - **multimedia** - combinație de text, imagine video, sunet și animație, într-un mediu interactiv. Putem vorbi astfel de **publicații informatice** al căror suport material este **procesabil** informatic (memorii magnetice și optice). Aceste publicații permit diverse căutări rapide și conexiuni multiple, o navigare informațională net superioară suporturilor tradiționale. Ele ne dau posibilitatea de a comuta ușor între diverse moduri de comunicație. În plus, multimedia permite accesul direct la informație, de la distanță, indiferent de formă (text, muzică, film). Pe de altă parte, dacă în timp ce parcurge un text pe ecran, cititorul observă o referință de interes (o trimitere în același text sau o lucrare în bibliografie) el poate obține imediat textul, imaginea sau secvența audiovizuală a respectivei lucrări.

Asistăm astăzi la un **transfer masiv al informației de pe hârtie pe suport procesabil informatic**. Pe lângă tipurile de publicații care sunt incluse în mod tradițional în colecțiile bibliotecilor (cărți, reviste, discuri etc.), crește și ponderea tipurilor noi de publicații, specifice noilor tipuri de tehnologii: **videocasete, videodiscuri și discuri compacte**. Crește în mod spectaculos ponderea lucrărilor care permit asocierea textului cu imagine, sunet și chiar film, adică **publicațiile multimedia**. Lucrări de referință (enciclopedii, dicționare, operele lui Shakespeare etc.) sunt transpuse deja pe disc compact.

Din anul 1993, fondul de carte al Bibliotecii Județene Constanța s-a îmbogățit cu 8 cărți electronice, al căror conținut se găsește pe 2 discuri compacte, accesul la ele asigurându-se prin intermediul unui calculator electronic dotat cu software adecvat: **Compton's Multimedia Encyclopedia** - 9 milioane cuvinte în 32.000 de articole; 15.000 de imagini, hărți și grafice; 60 minute de sunet, muzică, discursuri; 45 secvențe animate; 5.000 tabele și diagrame; **Webster's Intermediate Dictionary**.

Enciclopedia **Compton** este destinată studenților și elevilor de toate vârstele și pentru toate stilurile de învățare, permițând modalități diferite de acces la multitudinea de informații conținute. Indiferent de unde se pornește, sau cu ce subiect, în orice moment se poate ajunge la orice informație din enciclopedie. Articolele, ilustrațiile, hărțile, diagramele permit abordarea unui subiect din mai multe perspective. Legăturile între text, imagine, animație și sunet fac căutarea interesantă și mai pe înțeles. Căutările permit utilizarea propriilor cuvinte pentru a obține o informație. Calculatorul va identifica cuvintele cheie în textul întrebării și va afișa o listă de articole în ordinea relevanței pentru întrebarea pusă. Avem de asemenea la dispoziție un dicționar care oferă definiții complete pentru cele mai multe cuvinte din enciclopedie. Cititorul poate utiliza 7 căi de acces pentru a obține informația din enciclopedie: **HISTORY** - permite obținerea unor informații privind cele mai importante evenimente din istoria SUA începând cu anul 1492; **TOPIC TREE** - se afișează o listă (în ordine alfabetică) ce cuprinde 19 domenii: artă, geografie, istorie, literatură, religie etc., cu subdiviziuni; pentru fiecare subdiviziune se afișează lista tuturor articolelor din enciclopedie care tratează domeniul/subdiviziunea respectivă; **SEARCH** - ne ajută să găsim informația despre un anumit subiect, se tastează întrebarea sau se descrie subiectul și calculatorul vă căuta articolele, imaginile

și evenimentele care tratează subiectul ce ne interesează; **FINDER** - se afișează liste, în ordine alfabetică, pentru titluri de articole, imagini sau zone geografice; putem selecta titlul unui material pe care dorim să-l vedem sau putem tastea titlul pe care dorim să-l regăsim; **SCIENCE** - ne conduce prin 20 din cele mai interesante articole științifice din enciclopedie; aceste articole cuprind și secvențe animate, ilustrații, sunet; **WORLD ATLAS** - permite explorarea unei hărți a întregii lumi, cu acces la articolele corespunzătoare din enciclopedie; **PICTURE TOUR** - permite vizualizarea imaginilor din enciclopedie cu acces la articolele care fac referire la ele; **The America Heritage Dictionary** - conține peste 200.000 definiții pentru mai mult de 60.000 cuvinte; dicționarul este organizat alfabetic și include biografii sumare, informații geografice însoțite de imagini precum și înregistrări audio; **Bartlett's Familiar Quotations** - cuprinde peste 22.000 proverbe clasice, maxime și citate; cele mai multe citate sunt dinainte de 1900; include, pentru anumite citate, și înregistrări audio precum și referințe; **The Concise Columbia Dictionary of Quotations** - conține mai mult de 6.000 citate sau epigrame, organizate pe subiecte; cele mai multe citate sunt contemporane; **The Concise Columbia Encyclopedia** - conține mai mult de 15.000 articole, organizate alfabetic, pe subiecte: geografie, istorie, filosofie, natură, univers, muzică; pentru anumite subiecte există și secvențe animate, care completează informațiile din articole; există, de asemenea, un set de imagini însoțite de sunet pentru exemplificarea unor noțiuni din domeniul muzicii; **Hammond Atlas**, organizat alfabetic - conține hărți de continente, regiuni și țări însoțite de imnul și drapelul național; **Roget's II Electronic Thesaurus** - organizat alfabetic și care conține definiția principală și sinonimele pentru fiecare utilizare a unui cuvânt; **The World Almanac and Book of Facts 1991** - conține date statistice, informații despre evenimente contemporane, organizate pe subiecte.

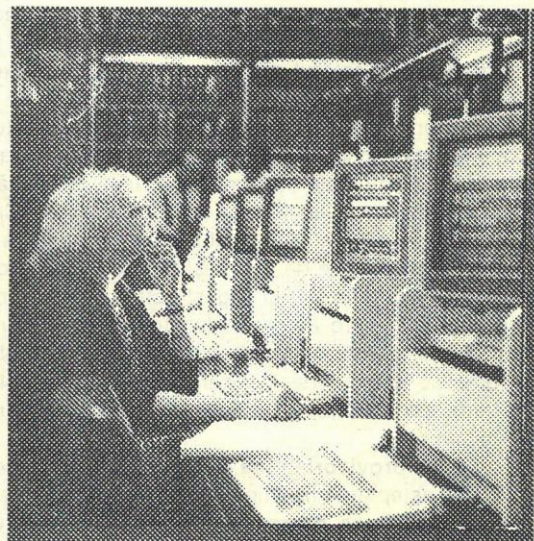
Deși azi este deja acceptat faptul că anumite categorii de publicații informatice sunt mai avantajoase decât echivalentul lor pe hârtie, este greu de imaginat că "un calculator va înlocui cartea de la capul patului".

Bibliografie

Compton's Multimedia Encyclopedia - User's Guide;
Microsoft Bookshelf for Windows - User's Guide;

Dan Matei, **Cum ar putea să arate biblioteca publică românească la anul 2000 d.H.** "Biblioteca", nr. 2/3/4, 1994.

Niculina PETRUESCU

catalogare

BIBLIOTECARUL - UN GHID OPTIMIST ÎN GALAXIA GUTENBERG

Spațiu privilegiat al info-comunicării, biblioteca înregistrează prompt schimbările socio-culturale post-decembriete. Apar numeroase studii pluridisciplinare; sunt abordate cu insistență domenii altădată tabu: religie, metafizică, drepturile omului, psihosociologie etc. Cererile de lectură se diversifică și se reorientează.

Privită ca activitate specifică, prelucrarea cărților nou apărute oglindește toate mutațiile amintite mai sus. Catalogatorul și clasificatorul se confruntă cu dificultăți necunoscute înainte de 1989. Aceste dificultăți apar în **fiecare etapă** a procesului de prelucrare. Dar care sunt etapele acestui proces? 1 - Căutarea cărților și stabilirea dubletelor; 2 - Vizionarea cărților și așezarea lor pe domenii mari (clasele sistemului CZU); 3 - Catalogarea cărților (redactarea fișelor); 4 - Clasificarea cărților (codificarea informațiilor cu ajutorul indicilor CZU).

O fișă de catalog greșită înseamnă o carte de negăsit, o informație blocată; de aceea, fazele prelucrării trebuie respectate în ordinea lor firească. Instrumentele auxiliare aflate la îndemână (mape cu stasuri, dicționare, enciclopedii, etc.) pot fi de un real ajutor.

1 - Căutarea cărților și stabilirea dubletelor erau relativ simple înaintea de Revoluție. Explozia editorială, apariția aceluiași titlu la mai multe edituri concomitent (vezi romanele lui D.H. Lawrence, cărțile de povești), revenirea cu suplimente de tiraj au complicat căutarea. Stabilirea dubletelor este în prezent o operație cronofagă, simplificată doar prin utilizarea calculatorului. **2 - Vizionarea cărților și așezarea lor pe domenii** facilitează operațiile ulterioare de catalogare și clasificare. Este o primă "cădere" în text a catalogului. Lucrările pluridisciplinare ridică semne de întrebare încă din start. **3 - Catalogarea cărților; tipuri de fișe.**

Se întocmește, se redactează descrierea bibliografică propriu-zisă, cu toate elementele bibliografice, în ordinea și cu punctuația prescrise de normele ISBN, STAS 12629/2-88.

Principala sursă de informare o constituie pagina de titlu sau substituentul ei. Alte surse de informare complementare sunt: alte pagini de titlu, versoul fiecărei pagini de titlu, coperta, căsuța tipografică. Restul publicației (cotorul cărții, prefața, anexele) se examinează la fel de atent. În ultimul timp, capătă o pondere tot mai mare sursele de informare exterioare publicației (dicționare, enciclopedii, bibliografii etc.)

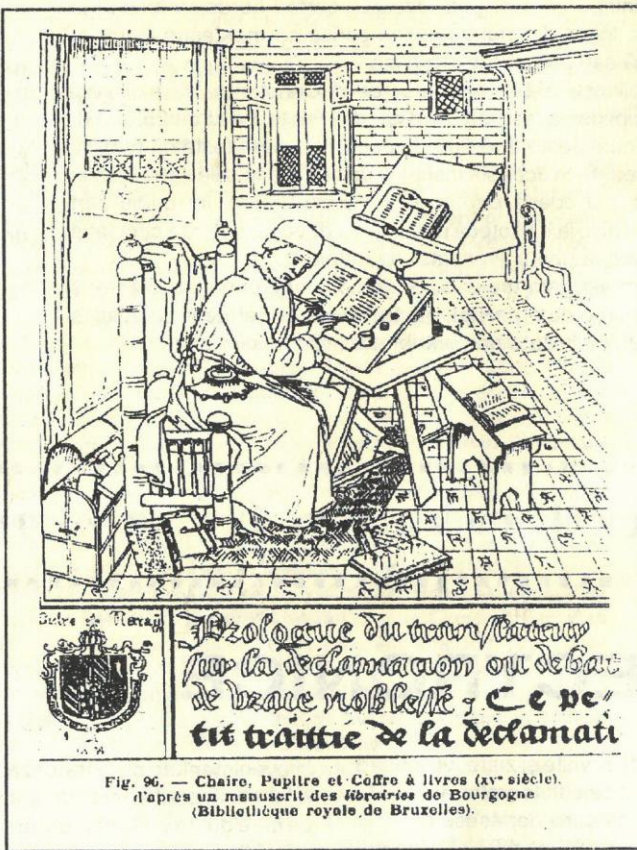
Editurile de prestigiu ca **Humanitas, Dacia, Univers, Meridiane, Minerva** își înzestreză cărțile cu un "buletin de identitate" complet: autor, traducător, date de apariție, paginație, titlu original pentru traduceri. Elementele esențiale ale descrierii se găsesc la locul lor. Autorii contemporani mai puțin cunoscuți sunt prezentați printr-o fișă bio-bibliografică (vezi: Antonio Olinto - "Timpul puietelor", București, Univers, 1994). Edituri ca **Nemira, Teora, Niculescu** grupează datele cărții pe versoul paginii de titlu. Sporadic, editura **Valdo** publică fișa cărții redactată conform normelor ISBD.

După 1989, au apărut o sumedenie de edituri neprofesionale care ignoră normele editoriale. Rezultatul? Elementele necesare identificării ediției sunt plasate după o logică greu de înțeles... atunci când ele există! Deseori, pagina de titlu este foarte sumară, furnizând catalogatorului mai puține informații decât cotorul sau banderola cărții. Un exemplu: Al. Beraru - "Daddy, May I Ask You a Question?". Pe pagina de titlu nu apar locul și data apariției, ci doar numele editurii **Victor**. Coperta se prezintă fără numele autorului și fără datele editoriale. Lipsite de elementele indispensabile unei identificări exacte, cărțile cu comentarii literare ale editurii **Sarmis** din Craiova i-au derutat și pe cititori; cu prilejul reeditărilor, editura Sarmis a completat mențiunile de responsabilitate și datele de tipărire. Literatura de duzină, tip digest, strălucește prin absența informațiilor despre autor, traducător, locul și anul apariției. Naționalitatea autorilor "de senzație" fiind necunoscută, cotearea sistematico-alfabetică și clasificarea sunt aleatorii. Catalogatorul se vede silit să piardă un timp prețios căutând informațiile trebuitoare.

Fișa provizorie, fișa de nouitate, fișa de control.

În așteptarea fișei tipărite, care poate veni sau nu, **fișa provizorie** trebuie riguros întocmită. **Completă, uniformă, exactă și clară**, însumează toate datele necesare identificării ediției respective. Redactarea fișei provizorii este urmată de redactarea **fișei de nouitate**. Este o fișă prescurtată, sumară care include elementele obligatorii identificării cărții: numele autorului, titlul, datele de imprimare, paginația, clasificarea (doar indicele principal care dă intrarea în catalogul de nouități). Fișa de nouitate este destinată cititorilor. Fișa provizorie și cea de nouitate permit regăsirea rapidă a informațiilor despre cele mai recente achiziții ale bibliotecii. **Fișa de control** cuprinde: numele autorului, titlul, datele de apariție. Este un instrument auxiliar de lucru la care se face apel pentru verificarea informațiilor privitoare la cărțile care nu au intrat încă în depozit.

4 - Clasificarea cărților. Clasificarea publicațiilor monografice se face pe baza sistemului CZU. Noțiunile se codifică prin utilizarea indicilor de clasificare. Utilizarea indicilor de clasificare se corelează cu felul de informații căutate de cititori, cu sursele de informare solicitate mai frecvent. Activitatea de clasificare (indexare) urmează trei etape distincte: 1 - **Stabilirea subiectului lucrării care se prelucurează**; 2 - **Identificarea indicilor**; 3 - **Redactarea indicilor**. 1 - dacă titlul documentului de clasificat nu este concludent pentru delimitarea subiectului, se examinează prefața, tabla de materii, bibliografia, notele și chiar conținutul. Un exemplu banal: "Plante de vrajă" de Paul Ștefănescu, editată în 1994, la **All**. Titlul trimite cu gândul la un volum de poezii. Subtitlul "Hierobotanica" ne introduce într-un domeniu puțin familiar. Abia cercetarea conținutului deslușește pe deplin rostul titlului și relevă interesul autorului pentru plantele halucinogene și droguri, pentru practicile inițiatice în care acestea sunt folosite. Aici, chimia, medicina,

religia și ocultismul se îmbină cu botanica specială. Respectând principiul clasificării unitare, se verifică indexările CZU anterioare alese pentru același subiect.

În cazurile dificile, apelul la memoria calculatorului se dovedește extrem de eficient. 2 - Identificarea indicilor în tabele reprezintă găsirea formulei care să sintetizeze cel mai bine informațiile cuprinse în text. Această operație nu se poate limita la consultarea indexului alfabetic al CZU, care simplifică prea mult noțiunile și subiectele. Se consultă tabelele sistematice, subîmpărțirile și subdiviziunile înrudite. 3 - Redactarea indicilor este legată de particularitățile catalogului sistematic al bibliotecii (grad de detalieri, tip de indici auxiliari folosiți). Clasificatorul pune diagnosticul cărții și supune fișele acesteia tratamentului potrivit. Clasificarea prea amănunțită separă inutil documentele. Se vor prefera indicii CZU simpli, apoi cei compuși. După Revoluție, centrul de interes al editorilor și cititorilor s-a deplasat spre literatura economică, juridică și religioasă. Eliberată de vechile opreliști, lectura a cunoscut o libertate stimulatorie. Preocupată să-și afirme funcția informativ-formativă și să vină în întâmpinarea solicitărilor beneficiarilor săi, biblioteca achiziționează tot mai multe titluri din domeniile sus-pomenite.

"Dezghetată" după decembrie 1989, **clasa 2 (religie)** ocupă o pondere importantă în prelucrarea cărții curente. În ultimii ani au văzut lumina tiparului multe cărți legate de esența creștinismului, morala religioasă, istoria bisericii creștine. Unele subiecte au fost delimitate mai ușor. Indicii aleși la început au fost utilizați cu consecvență, informația fiind tratată unitar și lesne de regăsit. Câteva exemple: **232 - cristologie; 235.2 - sfinți (vieți, mărturii istorice); 268 - educația religioasă; 294 - religii indiene**. Lucrările de teologie ascetică și mistică, cele de simbolism creștin sau privitoare la diferite comunități și secte religioase sunt dificil de "prins" în indicii existenți, mai ales când subiectul este un motiv special. De exemplu, lucrările consacrate rolului, puterii crucii în ortodoxie.

Clasa 3 a cunoscut un proces similar de înnoire. Economia de piață a canalizat fluxul de informații spre tehnici și mecanisme economico-financiare noi. Cititorii se arată interesați de

instrumentarea noii contabilități a societăților comerciale, de regimul valutar din România, de fundamentele practice ale activității manageriale, de conduita în afaceri etc. Este frecventă codificarea unor noțiuni ca: **marketing (339.138), curs valutar (339.743) societate comercială (347.72), faliment (347.736)**.

Literatura juridică reflectă la fel de fidel mutațiile intervenite în viața societății românești. Sunt editate îndrumare legislative și ghiduri pentru oamenii de afaceri. Editura **Oscar Print** s-a specializat în imprimarea publicațiilor juridice destinate cu precădere studenților (4 apariții în ultimele luni). Documentele juridice dezbate probleme și prevederi legale din sfera dreptului civil. Indici ca: **347.233 (dreptul de proprietate), 347.44 (contractele, răspunderea contractuală), 347.5 (conceptul de responsabilitate)** revin sistematic în munca de clasificare. Evoluția științei și tehnicii a impus apariția unor câmpuri de cercetare interdisciplinară: **genetica medicală (575.089: 616-056.7), bionica (621.01: 57), medicina nucleară (616: 621.039.8)**. În cazurile amintite, experiența și cultura preponderent umaniste ale clasificatorului nu îi servesc prea mult. Fiecare carte trebuie cercetată atent. Indicii aleși trebuie folosiți cu consecvență și consemnați în fișierul cu modele de clasificare.

O altă dificultate în practica clasificării survine în prelucrarea unor texte de frontieră. Acestea îmbină mai multe formule în același timp: eseu, studiu filozofic, roman, (non)ficțiune, politică etc. Astfel de scrieri se adună în **colecții** cu un valoros conținut ideatic "Societate civilă" (**Humanitas**), Opere complete: Ioan Petru Culianu, Mircea Eliade (**Nemira**), "Texte de frontieră" (**Institutul European Iași**).

Clasificatorul are tot timpul în vedere faptul că indicii CZU se utilizează împreună cu descrierile bibliografice, vedetele și titlurile uniforme în ordonarea și regăsirea informației. Unitară și corectă, prelucrarea disponibilizează informația rapid. În vederea unei prelucrări unitare a informației și a suplirii lacunelor din "buletinul de identitate" al cărții, catalogatorul și clasificatorul își întocmesc un set de instrumente auxiliare.

Instrumentele auxiliare procesului de prelucrare se pot împărți în două grupe: 1 - Instrumente auxiliare interne (create în cadrul serviciului de specialitate); 2 - Instrumente auxiliare externe (documente, surse de informare editate sub egida instituțiilor de profil, a Ministerului Culturii).

1 - Instrumente auxiliare interne. a. Fișierul de vedete uniforme se dovedește extrem de util în condițiile în care materialele de referință adoptă variante diferite, iar fișa tipărită oscilează. Respectând regulile de descriere și catalogare a publicațiilor aflate în vigoare, s-au adoptat următoarele vedete uniforme: DA VERONA, Guido; D'AMBRA, Lucio; TAVARES RODRIGUEZ, Urbano; DARD, Frédéric; DE LA ROCHE, Mazo. În Lexikon Der Welt Litteratur: VERONA, Guido da; AMBRA, Lucio d'. Fișa tipărită oscilează între: DARD, Frédéric (nume) și SAN-ANTONIO (pseudonim). Multe ezitări apar în cazul scriitorilor latino-americani și a celor asiatici. **b. Indexul alfabetic de noțiuni** scurtează timpul de căutare al clasificatorului. Soluțiile pe care le oferă se verifică și se adăncesc în caietele CZU. **c. Fișierul cu modele de clasificare** reflectă noutățile ivite în procesul de indexare. Elimină timpii morți, oferind decodificări deja formulate și acceptate, mai ales pentru noțiunile mai complexe. **d. Fișierul de control** este "memoria de buzunar" a celui care face prelucrarea cărților curente. Evidențiază noutățile aflate încă în lucru în serviciile tehnice. Este util în stabilirea dubletelor. **e. Fișierul editurilor din România**, conceput înainte de apariția Ghidului.

2 - Instrumente auxiliare externe. a. Mapele cu stasuri sunt elaborate de Institutul Român de Standardizare. Stabilesc structura descrierii bibliografice, sistematizând și ordonând în opt/șapte zone elementele obligatorii și facultative ale descrierii bibliografice. **b. Descrierea și catalogarea publicațiilor** (vol. 1-11), lucrare apărută la București în 1977, sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a Centrului Special de Perfecționare a Cadrelor. Fiecare etapă a descrierii bibliografice și fiecare situație întâlnită curent în activitatea de catalogare sunt supuse unei radiografii, atente, cu trimitere la normă. **c. "Ghidul editurilor din România"** elaborat sub egida Asociației Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România, București, 1994. Activitatea editorială autohtonă curentă este adusă la zi, dar nu sunt cuprinse toate editurile. **d. Revista de bibliologie "Biblioteca"** și revista "Universul cărții", ambele editate de Ministerul Culturii; cele două publicații completează informațiile despre fenomenul editorial curent și pun în discuție diverse aspecte ale muncii cu cartea.

Prețind cartea ca pe un mijlocitor între spirite, ca pe o formă de comunicare perenă, bibliotecarul rămâne un ghid optimist în Galaxia Gutenberg.

lectura copiilor

LITERATURA DE INFORMARE PENTRU CEI MICI

Priviți un copil înconjurat de jucării și veți constata că prin intermediul lor începe să cunoască lumea ce-l înconjoară. Jocul oferă copiilor un izvor inepuizabil de impresii, care contribuie la îmbogățirea universului lor de cunoștințe despre lume și viață, formează și dezvoltă caractere, deprinderi, înclinații, aspirații. Cărțile simple cu animale, păsări, fluturi, cuburi, avioane, trenulețe, autobuze, camioane precum și jucăriile (jocurile) tehnice care îl familiarizează pe copil cu mijloacele de locomoție, cu electricitatea, cu electronica, cu optica, toate nu sunt altceva decât cunoaștere. Mulți pedagogi consideră că încă de la naștere copilul este o ființă socializată, întrucât utilizează obiecte modelate de tehnică și asimilează treptat climatul spiritual în care se dezvoltă. Mai mult decât atât, prezent în mijlocul unui univers modern, multiinformațional, în care televiziunea și filmul precum și publicațiile pentru copii au un rol important, spectrul de cunoștințe al copilului se lărgeste considerabil.

El începe să pună întrebări, iar noi, aduții, trebuie să-i răspundem, și nu oricum. Cercetătorii au ajuns la concluzia necesității introducerii copilului în tainele științei, a conceptelor științifice încă de la începutul instruirii școlare, pentru ca, treptat, să-și răspundă el însuși la întrebări.

Dacă încă din clasele mici, în școală există un manual de cunoașterea mediului înconjurător, care, pe parcurs, se detaliază pe obiecte de studiu, devine necesară și existența unei literaturi de informare din toate domeniile de cunoștințe, adresată celor mici. Această literatură de informare (cărți, reviste, albume) din domenii variabile ale cunoașterii trebuie să întrunească condiții specifice particularităților de vârstă ale copiilor, cu informații inserate gradat, cu caractere grafice accesibile, cu ilustrație bogată și atractivă.

Introducerea copiilor în universul cunoașterii este necesară încă de la vârsta preșcolară și bine corelată, pe parcurs, cu procesul de instruire. Jérôme Bruner spune că "oricărui copil, la orice stadiu de dezvoltare i se poate preda cu succes orice obiect de învățământ într-o formă intelectuală adecvată".

Editurile au avut și au un rol deosebit în publicarea cărților de informare pentru copii, iar bibliotecile, în achiziționarea și popularizarea acestei literaturi. O imagine asupra literaturii de informare specifică celor mici ne-o dau colecțiile unei biblioteci publice pentru copii. Preocuparea deopotrivă a scriitorilor și a oamenilor de știință pentru acest domeniu, a existat permanent. În anul 1961, apărând colecția **Să știi** la Editura Tineretului, una dintre primele edituri din lume pentru copii și adolescenți.

Tudor Opreș, autor cunoscut prin uriașul său travaliu în domeniul popularizării științei în rândurile celor mici, spune că "Pentru a scrie carte de știință pentru copii trebuie să ai har de scriitor dar și o serioasă informare de specialitate, se cer eforturi suplimentare pentru a transfera noțiunile aride, în metafore expresive, pentru a acorda descrierilor și analizelor uscate, valori de stil accesibile, atrăgătoare".

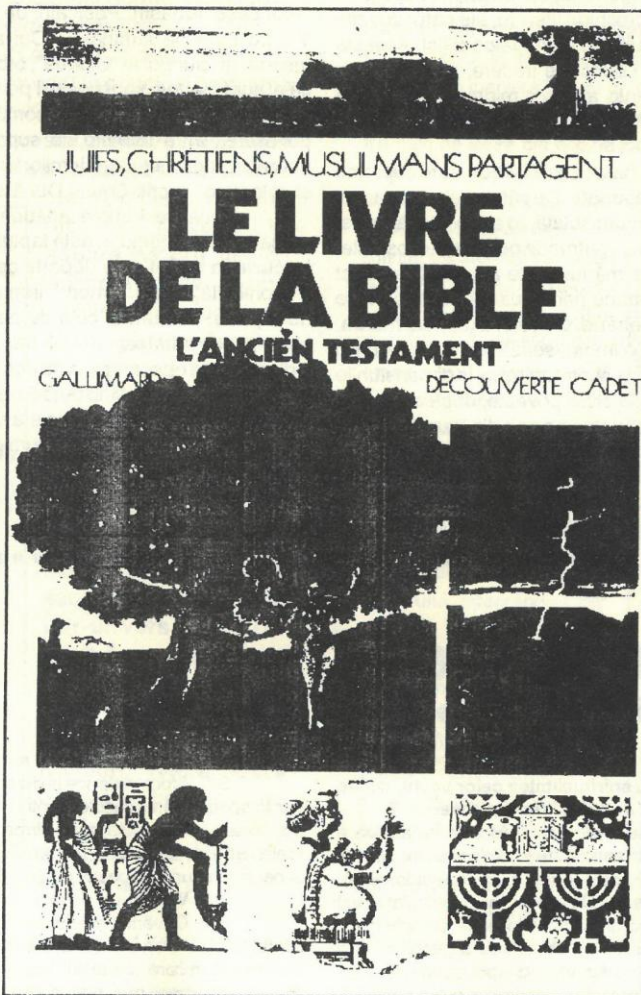
Apăreau așadar cărți ca: Ilie BARBU. **Povestea unei raze de soare** (despre cărbune); Leonid PETRESCU. **Tică și Rică în țara imposibilului** (despre electricitate, magnetism, hidrostatică, chimie); Viorica HUBER. **Petrolache Făt-Frumos** (despre petrol); Tudor OPRÎȘ. **Popas printre frunze și flori; Meșterii naturii** (păsări, plante, găze, animale); M. TANCU. **Călătorie în lumea electronului**; Galia GRUBER. **Povestea unui cristal de sare**; Zoltan VERES și Ferenc DEAK. **Povestea pâinii**; A.M. COMĂNICI. **Aurul dulce** (despre albine și apicultură); Ion MALACEA. **Povestiri despre locuitorii bălții**; Eugen JIANU. **Locuitorii pădurii; Locuitorii deltei; Pretutindeni de privești**. Toate lucrările amintite relevă prin conținutul, grafica, ilustrația bogată, stilul transmiterii informațiilor, înțelegerea necesității informării copiilor de vârstă mică într-o formulă atractivă și interesantă. După anul 1970, Editura Tineretului s-a scindat în **Editura Ion Creangă** - pentru copii și **Albatros** pentru adolescenți, dar aproape toate editurile existente atunci aveau datoria de a publica și carte pentru copii, pe profil, dar nu toate și-au onorat această obligație. **Literatura de informare pentru copii** capătă amploare, dar și contururi limpezi.

Editorii au pus la îndemâna copiilor lucrări foarte diverse din alte domenii de cunoștințe decât literatura. Cartea de colorat cu text restrâns dar cu un bogat spectru informațional lărgeste aria de cunoaștere și stărnește interesul copilului pentru lucrurile din jurul său. În acest tip de carte se propun noțiuni cum ar fi: avion, motor, automobil, ventilator, navă spațială, robot, cosmonaut, elicopter, macara, metrou, tractor, elice sau denumiri de flori, frunze, animale, păsări etc. Exemplu: V. FILIP. **Pădurea colorată și Delta colorată**; T. FLOREA. **Muzeul cu automobile**; G. SAVIN. **Fereastra cu viețuitoare**; A. MATEI. **Călătorie veselă în viitor; ABC-Olimpic**; G. ZARAFU. **Moș Bărbuț în Cosmos și la Polul Nord; De la Cucurigu la Tic-Tac**; Monica

ERHARDT. **Școala de muzică**; Grette TARTLER. **Recital instrumental de la orgă la caval** - pentru cunoașterea diferitelor instrumente muzicale; Dumitru TRANCĂ - **Mic dicționar hazliu pentru tot ce este viu**; Ana-Maria SMIGELSCHI. **Luna Betiluna...**

Carte cu text scurt și ilustrații abundente și denumiri științifice remarcăm în seria volumelor editate de Editura Ion Creangă în colaborare cu Editura Arnold Rudolf din Leipzig și Editura Malăș-Moscova: **Expediție pe iazul morii, Anul aricilor, Guițel puil de mistreț, Un an din viața berzelor, Rița-Verița**.

Sunt de remarcat și lucrările din colecția **Album caleidoscopic**, ale căror texte inserează caracteristici din viața

plantelor și viețuitoarelor, scurte, clare, concise, interesante: N. SĂFTOIU. **Păsări din țara noastră; Animale sălbatice și domestice din țara noastră; Cartea cu viețuitoare** (sub formă de album și dicționar); E. CEARUSIN - **Prima mea carte de zoologie; Cartea cu viețuitoare**; A. AKIMUȘIN - **Animale constructor**; Florica CĂMPAN - **Povestea numerelor**. Cu aceste cărți suntem deja în domeniul lucrărilor de informare științifică pentru copii chiar dacă înfățișarea acestora extrem de atractivă (ilustrații, colorit, texte literaturizate) concurează cu lucrările de literatură propriu-zisă. Prin lucrări literare, în care sunt presărate informații însoțite de imagini ce ușurează lectura și mai ales cunoașterea, se încearcă introducerea copiilor în domeniul igienei și sănătății corpului uman; D. POPESCU. **Alunel vrea să învețe medicină și Alunel și pofta de mâncare**; Florin COLONAȘ - **În țara copiilor cu dinții cariați; Curățel și Murdărel** publicate de Editura Medicală și Editura Ion Creangă.

Curiozitatea copiilor și interesul pentru tot ce-i înconjoară sunt bine cunoscute; acel "De ce?" este întrebarea cheie. Cartea intitulată chiar "De ce?" cuprinde numeroase informații despre natură, întrebări și răspunsuri, cu imagini-jocuri pentru învățarea și fixarea cunoștințelor, răspunsuri adresate diferențiat preșcolarilor și școlarilor mai mari.

Pentru copiii mai mari, care au deja un nivel de cunoștințe, sunt necesare cărți care să-i stimuleze pentru studierea mai profundă a fenomenelor înconjurătoare. Lucrarea lui Claudiu VODĂ - **Din secretele naturii și ale lumii înconjurătoare** (București, Editura Ion Creangă, 1987) este remarcabilă prin intensitatea răspunsurilor la numeroase întrebări pe care orice copil și le pune mai devreme sau mai târziu și la care dorește o explicație pe măsura puterii lui de înțelegere: "De ce este cerul albastru?, De ce se aprind chibriturile?, Ce este un scurtcircuit?, De ce apa mărilor și oceanelor este sărată?" și altele. Remarcabilă este și structura întrebărilor și răspunsurilor pe domenii: cerul și pământul, apa, focul, căldura, alimentele, obiectele din fier, parcurile, ființele, pădurile etc.

Reprezentative pentru literatura de informare științifică pentru copii sunt și lucrările semnate de scriitorul Tudor Opreș, amintit mai înainte (**Aceste uimitoare plante și animale**), de Nikolai SLAGKOV (**Copiii curcubeului**) sau de Kikolai OSIPOV (**Din lumea vrăjită a plantelor**) care se constituie ca modele pentru o adevărată literatură de informare adresată copiilor prin texte scurte, informații clare, interesante, ilustrații atractive.

Începând de la vârsta de 10-11 ani, copiii au la îndemână instrumente de informare prin care își pot lămurii o serie de curiozități, interese, prin care își pot dezvolta cunoașterea. Colecția **ABC**, cu domeniile istorie, fizică, astronomie, chimie, biologie, telecomunicații sau colecția "Lucrări practice" (T. CODĂUȘ. **Construiți micromotoare și Atellerul micului automobilist**; Sergiu FLORICA. **Stații de telecomandă pentru modele reduse**; M. VAILEANU. **Experiențe de fizică la îndemâna oricui**; Elena și Claudiu VODA. **Experiențe fără laborator**).

Pentru elevii ce studiază la clasă anumite discipline științifice, realizatorii de carte au găsit o soluție deosebit de atractivă pentru stimularea lecturii ca sursă de informare și construirea unui nivel de cultură. În acest sens putem aminti colecția "Lucrări enciclopedice": Aurel LECCA. **Uzina Terra**. Editura Ion Creangă, 1973; M.C. BĂCESCU. **Uzina Aqua**. Editura Ion Creangă, 1977; Tudor OPRÎȘ. **Uzina Flora**. Editura Ion Creangă, 1980; H. CHIS și D. Gh. CHIS. **Uzina Cosmos**. Editura Ion Creangă, 1982; Edmond NICOLAU și I.M. ȘTEFAN. **100 de oameni de știință și inventatori români**. Editura Ion Creangă, 1987; Maria CORDOVEANU și V. NEDEL. **100 de monumente și locuri istorice ale patriei**. Editura Ion Creangă, 1972; M.M. POPESCU. **Personalități din Evul Mediu românesc**; Viorel COSMA. **Două milenii de muzică pe pământul României**. Editura Ion Creangă, 1977; Viorel SBARCEA. **Primii pași spre glorie**. Ion Creangă 1975; Sanda MEREDINCU. **Drumurile muzicii din timpuri vechi până la trubaduri**. Editura Muzicală, 1986; Stelian APOSTOLESCU. **În jurul matematicii**. Ion Creangă, 1974; **Vă place fizica?** Ion Creangă, 1987; Florica CĂMPAN. **Vechi și nou în matematică**. Ion Creangă, 1978, etc.

Între anii 1980-1983 apărea, la Editura Ion Creangă, **Enciclopedia practică a copiilor**, în 7 volume, cuprinzând informații din diferite domenii: știință, tehnică, artă, sport și jocuri, istorie și literatură - o lucrare deosebită prin bagajul mare de cunoștințe și diversitatea informațiilor.

Dacă cei din clasele mici află câte ceva despre meserii din cărți ca: "Ce e tata?", "Ce-o să fie Bondocel?" etc., pentru copiii mai mari au apărut și cărți cu un nivel de tratare superior. Putem aminti colecția "În sprijinul formării deprinderilor practice" cu lucrări ca: Claudiu LĂZĂRESCU. **Atelierul micului tâmplar**; Draga NEAGU. **Natura ne dăruiește jucării; Cu acul și ața**; Aurelian BĂLTĂREANU. **Semănăm, recoltăm**.

Începând din clasa a V-a, când obiectele de studiu sunt detaliate pe domenii, nivelul de cunoștințe crește și se diversifică; de aici nevoia apelării la bibliografie al cărui conținut informativ depășește granițele manualului școlar. Colecțiile bibliotecilor posedă volume ca: Ulmu POPESCU. **Efigii pe meridianele cunoașterii**. 1985; Horia MATEI. **Enigmele Terrei**. 1983; Sever NORAN. **Când milenii vorbesc**, 1989 ș.a.

Dar producția de carte elaborată pentru informarea copiilor trebuie să se adreseze și științelor de bază: fizica, matematica, biologia, genetica, informatica și, după 1990, aceiași autori, cunoscuți înainte, au continuat să elaboreze cărți pentru copii: Tudor OPRÎȘ. **Uimitorii producători ai naturii**. Ion Creangă, 1990; **Din tainele lumii vii**. Editura Didactică și Pedagogică, 1992; Constantin MIHĂILESCU. **Ce știm și ce nu știm despre animale?** Editura Ceres, 1992; Lucian GAVRILĂ. **Evoluția biologică**. Editura Ceres, 1990; Dan APOSTOL. **Stăpânii adâncurilor**. Editura Baricada, 1991; P. MANTEIFEL. **Istorisirile unui naturalist**. Ion Creangă, 1990; PACCALET și CAUSTEAU. **În căutarea Atlantidei**. Editura Artemis, 1993; Rulf NEIGENFIELD. **Ce face un calculator?** Editura Tehnică, 1991; **BIBLIA pentru copii**. Editura Lumina Lumii, 1990 etc.

Societatea modernă, democratică se dezvoltă prin cunoaștere, prin aspirația către zonele înalte ale spiritului, care presupune un larg spectru informațional. Deci răspunderea adulților, fie ei scriitori, oameni de știință, editori, ilustratori, cadre didactice, bibliotecari este foarte mare față de pregătirea spirituală a copiilor și tinerilor. Filosoful Henri Wald spunea în **Lectura și dezvoltarea gândului** că "omul trebuie să se dezvolte în integritatea lui, el fiind și materie și spirit și natură și cultură și sensibilitate și rațiune și social și individual".

Maria MANEA

beletristică

INTRAREA ÎN POVESTIRE

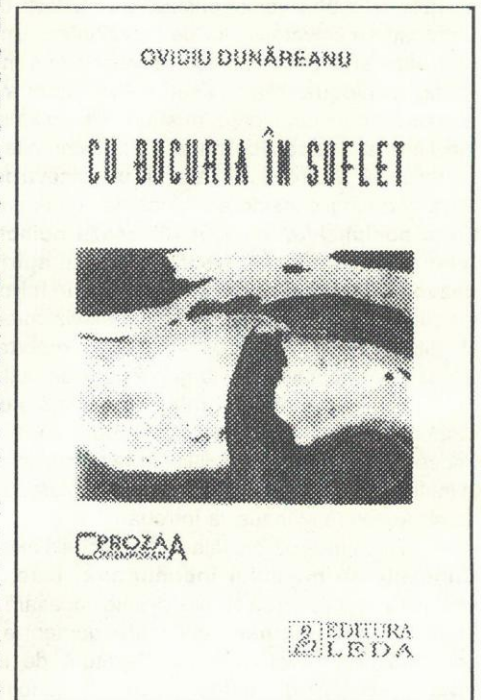
Om cu fabuloasă memorie în care se păstrează fapte, oameni, locuri, ce l'rup uneori în oralitate tînuindu-te un ceas cât un veac în poveste, poveste mai bogată decât viața însăși, **Ovidiu Dunăreanu**, după numele său imprumutat de la fluviul ce-i este atât de drag, apare cu prima sa carte: **Cu bucuria în suflet** (Ed. Leda, Constanța). Este o carte începută demult, care putea fi publicată cu zece ani în urmă, la care între timp s-au adăugat alte povești și care nu va sfârși aici, întrucât, la Ovidiu Dunăreanu, cartea trăiește dincolo de copertile unei ediții în imaginarul fermecat ce croiește fără încetare lumi născute frenetic, ce preschimbă lumea văzută cu ochiul, lumea pipăită, lumea auzită, lumea gustată. Mai trăiește prin părțile la care s-a renunțat din ea și prin cele ce se vor ivi, căci cartea înseamnă înainte de toate creație omenească imitând Geneva, care nu are început și sfârșit. Însă aici, între copertile care reduc o carte la cuvântul scris și ales, la un titlu, care fixează din nesfârșirea timpului un ceas bătut de mult grăbitul ornic al rotativei, vom afla o ipostază a prozatorului, pe cea a dobrogeanului stăpân și stăpânit de lumină și soare, de pești și ostroave, de stepă și vechii munți ai Măcinului, dar mai ales de Dunăre, pe dobrogeanul care s-a îndulcit cu miraculoase legende, cu datini străbune, cu povești ale bătrânilor pescari. Cei care nu cunosc Dobrogea, o pot afla din cele o sută douăzeci de pagini mai bine decât ar face-o bătând-o cu piciorul și văzând-o cu ochii lor, căci aici sunt esențializate ani și ani de conviețuire a omului cu ținutul, care astfel a ajuns să perceapă dimensiuni invizibile, mai mult decât spațiul, timpul și spiritul unei lumi. Autorul consideră aceste pagini "literatură de carnet", notație a unei realități și stări de spirit totodată, într-un anume fel crochier literar, ale căror cuvinte au fost mai apoi cizelate zile și săptămâni în șir, ale căror fețe au fost șlefuite de un migălos stilist. Această ipostază în care prozatorul a dorit să ni se înfățișeze întâi, constituie un punct de trecere, trecerea spre povestire. Multe dintre întâmplările, legendele, oamenii, locurile prezente aici vor migra în povestirile scriitorului, căpătând alte dimensiuni și alte valențe (v. "Căii soarelui" din volum și "Încercarea", povestire aflată în antologia "Vinzătorul de enigme").

Fascinația Dobrogei se naște pentru Ovidiu Dunăreanu din ținutul natal, zona Ostrov, care cuprinde și Derventul și Schitul Sf. Andrei și Păciul lui Soare și multe alte locuri de legendă. "De câte ori ajung în acest colț de lume, de unde-mi trag stîrpea, încerc, pe lângă un sentiment de bucurie totală, în aceeași măsură și unul de neliniște, fiindcă simt că nu-mi va fi de ajuns o viață întreagă pentru a-i pătrunde pe îndelete rosturile, pentru a mă sătura pe deplin de măreția desăvârșită a priveliștii lui" - se mărturisește autorul. Din acest "centru" disimulat în "colț de lume" se ivește Dobrogea lui Ovidiu Dunăreanu prin fiecare cuvânt pe care acesta îl scrie. Apar cătune și sate, locuri istorice și legendare, pădurile bătrâne, orașele, Dunărea, marea.

Există o structură pe care majoritatea prozelor cuprinse în volum o îmbrățișează. Un loc este privit întâi reportericește, fiind relevat peisagistic odată cu împrejurimile geografice, scormonit apoi în dimensiunile sale istorice, fără a permite însă ca livrescul să tulbure tihna înstăpânită de stil și poveste, după care apar legendele și oamenii. Variațiunile acestei structuri sunt numeroase și aș aminti-o pe cea din "Iarnă cu lupi". De la "cea mai cumplită iarnă a acestui secol, în Dobrogea", când "vitelor le-a crăpat pielea în grajduri și păsările au căzut secerate de bricul necruțător al gerului", iar lupii au năvălit către sate, se trece, grație unui singur cuvânt la "întâmplări cu altfel de lupi, cu lupi de mare". Dobrogea văzută de Ovidiu Dunăreanu este un ținut al contrastelor, al focului necruțător al amiezii, capabil să provoace halucinații, să umple pungile de

venin ale viperelor, să ucidă și al ferilor cumplite, al furtunilor iscate din senin care distrug într-o clipită agoniseala oamenilor, un ținut al hergheliilor de cai și al nesfârșitelor întinderi viticole, al Dunării tulburi întretinând viața, dar și plină de pericole pentru cei ce nu o cunosc, precum și al mării cu mii de chipuri, ținut al istoriei și legendei. Aici oamenii alcătuiesc o comunitate care luptă continuu pentru supraviețuire. Figura căte unuia se desprinde. El a fost eroul unei întâmplări ce a relevat taine ale pământului, apeii sau văzduhului dobrogean și a fost alins de eseurile plămădite de acestea. În ultimă instanță personajele cărții se întălnesc cu moartea și întâlnirea aceasta transformă omul, îi preschimbă percepția, viziunea, caracterul. El simte să o tansfigureze și va trăi într-o lume dublă, cea a realității și a himerei. Tânărul înlăntuit de mlaștină se va înălța într-o "barcă albastră... trasă de funii de cocori, pe cer în sus, înspre steaua nordului" (Uluirea). Orbul din "Visul" îi vede pe bărbaii înghițiți de fluviul al cărui pod de gheață s-a rupt: "Vin! Îi văd pe toți! S-au făcut pești! Albaștri. Pești albi de gheață! Uite-ii! Vin! Vin pe bura de lumină...". Cei atinși de eres sunt însemnați: ciungul în "Uluirea", orbul în "Visul". Pentru că ei sunt martori, sunt posibili povestitori, o categorie aparte a comunității, a unei comunități care a inclus povestirea între formele de supraviețuire: "Tot prin povestire supraviețuiau și iernilor lungi, pline de neliniște și așteptare" - scrie Ovidiu Dunăreanu.

Ceea ce trebuie adăugat la aceste obligate sumare note de lectură, este faptul că autorul cărții **Cu bucuria în suflet** este departe de a-și folosi integral disponibilitățile aici. Umorul, ironia, jovialitatea sa pe de o parte, precum și cele de pe talgerul celălalt al balanței: gravitatea, simțul tragicului, capacitatea sintetică și de observație, sunt doar schițate în această carte veche și nouă, fiind porceasă de mult înfăptuirea ei de durată până mai ieri, ce s-a dorit a fi situată între reportaj și povestire, cu o scriitură ce dă obol marilor noștri povestitori ce-și muiau pana în poezie și îmbibau fraza de lirism.

Dan PERȘA

ACTUALITATEA ANTICILOR

Interviu cu lector univ. dr. Ștefan Cucu

L.C. Ce reprezintă pentru dumneavoastră, domnule Ștefan Cucu, spiritualitatea celor vechi, cât se reflectă această "aspirație spre echilibru" - cum sugestiv definiți spațiul antic, în "modus vivendi"?

S.C. Aș putea spune că spiritualitatea antică reprezintă pentru mine totul. Căci frecventarea asiduă a spațiului culturii greco-latine m-a făcut să-mi asum acest spațiu, să-l transfer din antichitate în zilele noastre. În felul acesta, îl consider pe Ovidiu, Horațiu, Cicero, Seneca drept contemporanii noștri, care, în chip paradoxal, au răspunsuri gata pregătite pentru toate întrebările care ne frământă pe noi, cei de azi. De aceea, mi-am intitulat acest ciclu de eseuri, din care am publicat de curând primul volum, "Actualitatea anticilor".

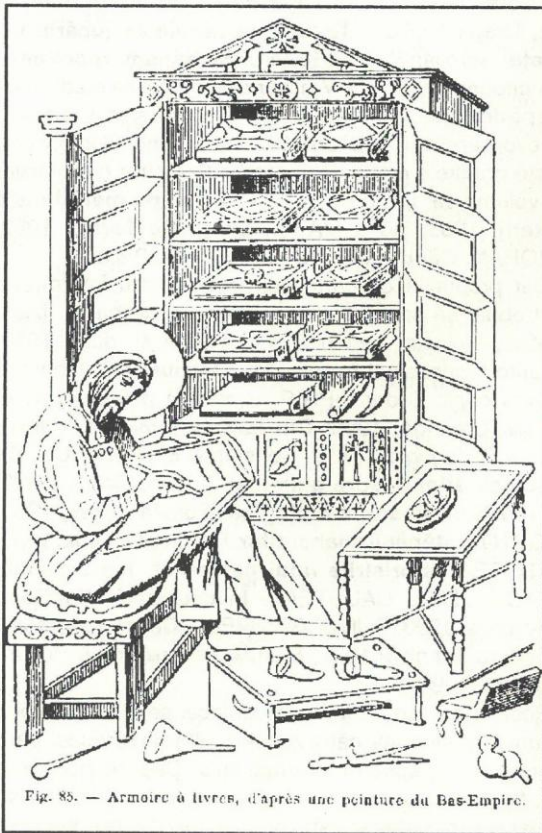

Fig. 85. - Armoire à livres, d'après une peinture du Bas-Empire.

În privința influenței antichității asupra felului meu de a fi, de a gândi, asupra întregului "modus vivendi", pot spune că, într-adevăr, cugetările, aforismele celor vechi nu reprezintă pentru mine doar niște fapte exterioare de cultură, ci niște repere pentru întreaga mea existență. Mi-am făcut o adevărată deviză din maximele latinești: **Labor omnia vincit improbus** (Munca îndârjită biruie toate greutatețile), **Vivere militare est** (A trăi înseamnă a lupta) și **Nulla dies sine linea** (Nici o zi fără un rând/scriș). Aplicarea lor în viața de toate zilele m-a făcut să am unele satisfacții, împliniri pe plan intelectual, profesional, ceea ce dovedește viabilitatea, perenitatea acestor flori ale înțelepciunii antice. Important este să nu considerăm produsele estetice și filosofice ale antichității niște respectabile piese de muzeu, ci să le considerăm niște veritabile izvoare de apă vie, din care au sorbit mereu și vor sorbi generații întregi...

L.C. Propuneți cumva lectura scrierilor antice ca pe un panaceu al clarificării vremurilor actuale?

S.C. Oamenii timpului nostru, ai "secolului vitezei", ar trebui să se întoarcă din când în când spre trecutul mai îndepărtat, spre spațiul antichității, pentru a regăsi, în mijlocul tumultului vieții moderne, acea "oază de liniște și de seninătate" - cum admirabil o definea Eugen Lovinescu. Fără a fi întru totul de acord cu ideea exprimată în maximele latinești **Nihil novi sub sole!** (Nimic nou sub soare), trebuie să recunoaștem că multe lucruri care par a aparține exclusiv timpurilor noastre se regăsesc, sub o formă sau alta, în antichitate. Așadar, noi, modernii, retrăim - în chip paradoxal - niște experiențe care au fost deja trăite, rescriem niște opere care au fost deja scrise... Totul dă impresia

de "deja vu", "deja lu", "deja vécu"! Asta nu înseamnă că exclud ideea progresului din toate domeniile, dimpotrivă...

L.C. Dedicăți cartea aceasta mamei dumneavoastră, Alexandrina...

S.C. Am dedicat din tot sufletul această carte mamei mele, Alexandrina, care a trecut în lumea umbrelor acum câțiva ani. Pentru mine și pentru frații și surorile mele a fost tot timpul un model de devotament total, de afecțiune maternă, crescându-și cei șase copii cu un extraordinar spirit de sacrificiu, până la uitarea de sine. Mă pot identifica, într-adevăr, cu cugetarea lui Marc Aureliu din scrierea *Către sine* (Eis heauton)!

L.C. În prefață afirmați că volumul "Actualitatea anticilor" se adresează, în special tinerilor; nu credeți că mai îndreptățit ar fi părinții să cunoască "acest îndreptar de viață" pentru a-și putea crește pruncii

în acel adânc spirit de adevăr și frumusețe al antichității?

S.C. Aforismele, ideile din această carte pot constitui un "îndreptar de viață", o călăuză pentru toate generațiile, dar în special pentru adolescenți și tineri, pentru că aceștia, aflându-se în prima etapă a vieții, fiind încă în formare, pot fi mai ușor modelați, cum afirmă poetul latin Perseu: "E umed, moale lutul, acum să ne grăbim! Să-l modelăm cu roata cea fără de sfârșit!". Dar omul se remodelează tot timpul de-a lungul vieții, așa că această carte poate fi îndreptar și pentru maturi, în special pentru părinți, care au anumite responsabilități sociale.

L.C. Vorbiți-mi despre modul sacru cu care vă raportați la cuvântul ca exprimare de sine.

S.C. Cuvântul este o adevărată ființă vie (un être vivant), așa cum minunat spune un mare poet francez. În *Bible* se spune că la început a fost Cuvântul... Am început să înalț și eu, după modestele mele puteri, "un templu al cuvintelor", în care să mă purific și să-mi regenerez mereu energiile sufletești. În viața de toate zilele, în comunicarea directă cu semenii mei, n-aș putea spune că folosesc întotdeauna cuvântul potrivit la locul potrivit, deși încerc acest lucru. Oricum pot încheia răspunsul la această întrebare cu un proverb francez: **la parole est d'argent, mais le silence est d'or**. (Cuvântul e de argint, dar tăcerea e de aur). Așa că tăcerea poate fi uneori mai grăitoare chiar decât cuvântul...

L.C. Din orgoliul de a aparține spațiului nostru, mioritic, ați ales motto-ul ce deschide prefața cărții, aparținând lui Mihai Eminescu?

S.C. Am deschis cartea cu un citat din Mihai Eminescu nu doar dintr-un orgoliu național - deși nu este rău să fim stăpâniți de acest orgoliu -, ci și datorită faptului că marele nostru poet a întreținut un adevărat cult pentru antichitatea greco-latină, pentru valorile antichității, lucru care reiese cu claritate din monografia pe care o citez în lucrare, **Eminescu și clasicismul greco-latin**. Oricum este semnificativ faptul că una dintre capodoperele eminesciene, odă în metru antic, a fost realizată după o îndelungată ucenicie la școala poetului latin Horațiu...

L.C. Îmi permit să vă pun și o întrebare incomodă. Nu vi se pare că lucrarea d-voastră se aseamănă cu volumele de proverbe și zicători pe diferite teme, volume cu iz didactic-moralist?

S.C. Întrebarea nu este chiar atât de incomodă. Într-adevăr, puteam face o structurare mai nuanțată, mai puțin rigidă a cărții, căutând titluri mai poetice, mai originale pentru fiecare capitol. Dar în mod voit, conștient am vrut să fiu cât mai riguros, mai exact, apropiindu-mă mai mult de o tratare științifică decât de una eseistică, metaforică. Această intenție se vede încă din titlul volumului, atât de răspicat formulat. Pe de altă parte, intitulându-mi astfel capitolele ("Despre om", "Despre autocunoaștere") am rămas exact în spiritul antichității, căci scriitorii și filosofii antici - în special Cicero și Seneca - își intitulau astfel lucrările: **De amicitia** (despre prietenie), **De constantie sapientis** (despre statornicia înțeleptului), **De vita beate** (Despre viața fericită) etc. Volumul se adresează unui anumit public, celor interesați, înclinați din fire spre reflexivitate, spre introspecție. Nu cred că un sportiv preocupat doar de performanțele mușchilor săi, întotdeauna grăbit, va avea răbdare măcar să răsfoiască această carte. Deși ar găsi și el lucruri care l-ar putea interesa. Spre exemplu, principiul kalokagathiei, existent la vechii greci, căruia îi corespunde, la romani, arhicunoscutul proverb **Mens sana in corpore sano**. Cât despre didacticismul acestei cărți, caracterul ei moralizator, nu consider că ar putea îndepărta cititorii, căci didacticismul înseamnă sistematizare, structurare a unor informații care s-ar putea pierde altfel în noianul divagațiilor fără sfârșit. Fiind vorba de domeniul aforismelor, percepțelor morale ale antichității, tonul moralizator al cărții devine ceva firesc, specific unui asemenea demers cultural.

L.C. Cât timp v-a luat acest periplu prin apele senine și calme ale spațiului spiritualității antice?

S.C. Am să vă răspund într-un chip surprinzător: conceperea acestei cărți durează de o viață întreagă, căci atunci când m-am așezat în mod special la masa de lucru pentru redactarea ei, cuvintele veneau de la sine, căci le frământasem cu mult înainte în minte.

L.C. Am găsit în carte referiri la valențele etice și estetice ale basmului românesc. De ce copilul care învață că binele trebuie să învingă răul, la maturizare adesea nu mai judecă astfel?

S.C. În carte am făcut referiri și la literatura noastră populară, în care elementul etic are un caracter predominant. Dar eu am abordat acest domeniu numai în măsura în care era tangent cu antichitatea. Este greu de răspuns la întrebarea: De ce copilul care învață că binele înfrânge răul, la maturitate gândește altfel? "Oricum, este bine să nu devenim pesimiști, încă mai putem crede în rolul modelator al științelor umaniste, al literaturii, în puterea lor de transformare. Cicero spunea că "literatura ne face mai umani" (*Litterae nos humaniores faciunt*)

L.C. Care dintre aforismele capitolului "Despre autocunoaștere" vi se potrivește cel mai bine?

S.C. Cred că cel mai potrivit pentru mine este aforismul - îndemn al împăratului-filosof Marc Aureliu: "Așadar amintește-ți de retragerea în odihnitoarea dumbravă a propriului eu!"

Interviu consemnat de Laura COJOCARU

beletristică

FESTIVALUL DE HAIKU

OCOLIND IAZUL

Dedicat tricentenarului **Matsuo Bashō**, Festivalul Internațional de haiku din Constanța, ediția a II-a, a prilejuit o impresionantă desfășurare de forțe artistice, transformând orașul de la Pontul Euxin într-o adevărată capitală a haiku-ului. Organizat de Societatea de Haiku din Constanța și prezidat de poezii **Aurel Rău** și **Constantin Abăluță**, festivalul a fost onorat de prezența a numeroși invitați din țară și străinătate: **Kinuko A. Jambor**, consilier al Asociației Internaționale de Haiku (Japonia), **David Cobb**, secretar al Societății Britanice de Haiku, **James W. Hackett**, poet, filozof și teoretician al haiku-ului din S.U.A., **Marijan Cekolj**, președintele Societății Croate de Haiku, redactor șef al revistei "Vrabac", **Colin Blundell**, director al Editurii Hub (Regatul Unit), **Richard Jambor** (Woman's College, Kobe, Japonia), **Catherine Mair** (Noua Zeelandă), **Sam Yada Cannarozzi** (Franța), **Marcel Smets** (Belgia), **Jean Antonini**, redactor șef al revistei "Verso" (Franța), **Robert Bebek** (Croatia), **Dumitru Radu** (Universitatea din Bacău), **Dumitru Ifrim**, vicepreședintele Societății Române de Haiku, **Constantin Frosin** (Universitatea din Galați), **Șerban Codrin**, director al Centrului cultural "Ionel Perlea" din Slobozia, **Ioan Găbudean**, redactor la revista "Târnava" și alții.

Comunicările științifice prezentate în cadrul festivalului au abordat în principal probleme ca: poezia și opera lui Bashō (**Bashō: pin și bambus** de James Kirkup, **Poezia prozei lui Bashō** de Aurel Rău, **Poetica jurnalelor lui Bashō** de Florina Dobrescu, **Haiku-ul lui Bashō - formă de discurs poetic** de Adina Ciugureanu, **Nuanțe temporale în haiku-ul lui Bashō** de Dumitru Radu),

între limbajul poetic și cel **Bruegel - două priviri** Codrescu), modalități de poetică haiku - prin zen, experiența de moment - **zenspre haiku** de James haiku și intuiția de David discipol al lui Bashō de Obiect de tăcere de Haiku-ul în momente de Devidé), experiența poemului renku **renku** de Catherine ului în opera lui Ion Pillat (**Ion Pillat - de la poemul Olga Duțu, Haiku-ul de Colin Blundell**), eului în haiku (**Despre haiku-ul?**), estetica (**Perceperea vidului de haiku-ul o poezie** Bob Jones, **Frumusețea Marijan Cekolj**, **Robert Bebek**, **Sunetul ploii** de Marcel Smets, **Trăind ca un adevărat artist** de Fuitsu Hazumi).

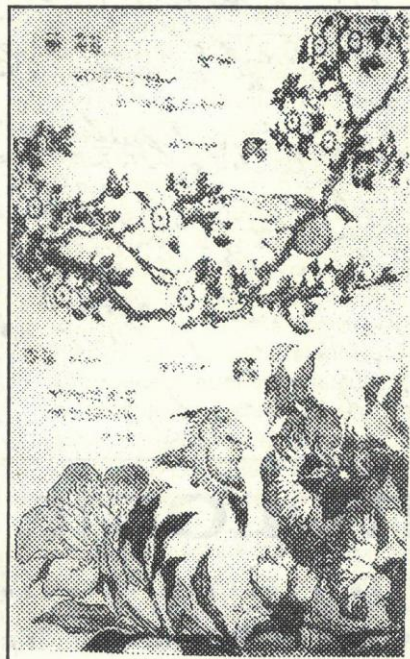

conexiunile existente pictural (**Bashō și asupra naturii** de Ion apropiere de forma intuiției, dialog cu natura, (**Asta ești tu: calea mea** W. Hackett, **Poemul Cobb, Om de știință și Georges Friedenkrantz, Constantin Abăluță, răscurse** de Vladimir occidentală în scrierea (**Explorând poemul Mair**), prezența haiku-sau a lui Marcel Proust într-un vers la haiku de găsit în opere literare prezența sau absența trupul meu - ce spune poeziei haiku Kenneth White, **Este bazată pe imagine?** de ca lucru mărunț de **Sonoritatea în haiku** de

Aici, pe coasta de nord a Britaniei, este o dimineață de octombrie. Luna tocmai a dispărut de pe cer. La fereastra dinspre vest a camerei mele de lucru a început să sufle vântul. Prin fereastra dinspre est, văd un mic iaz înconjurat de stuf, din care se aude o broască. Ieri, prin poștă, de la țărmul Mării Negre, a sosit volumul **Ocolind iazul** - o antologie de haiku-uri și texte despre haiku, adunate din toate colțurile lumii de **Ion Codrescu** și traduse în limba română de Mihaela Codrescu (Editura Muntenia, 272 pag., 1994, Constanța).

Cartea este pe masă, în fața mea: un volum de bun gust, plăcut la răsfoit, nepretențios în aparență, având coperta ilustrată în alb-negru, și, așa după cum spune și Ion Codrescu, în excelența sa prefață, "volumul este plin de spiritul haiku-ului". Într-adevăr, în această antologie, în textele ei cele mai bune, accentul este pus pe spiritul acestui poem și nu -așa cum susțin unii niponologi occidentali - pe acele aspecte formale ale haiku-ului clasic japonez, care nu au fost respectate nici de cei mai mari poeți din Țara Soarelui Răsare. De aceea mi se pare aberant ca în limbile occidentale să respecte schema formală de 17 silabe și cuvântul sezonal. Ca să nu se creadă că aceasta este doar ceea ce spune un occidental, iată opinia unui poet japonez, **Fuitsu Hazumi**, din antologia **Ocolind iazul**, la pagina 190: "Sunt sigur că nu este important și nici chiar bine să păstrezi stilul japonez în propria ta limbă". Iar în ceea ce privește anumite haiku-uri occidentale, realizate de autorii lor în maniera în care cred ei că ar fi stilul japonez, el întreabă: "Este un haiku sau un puzzle?". Referitor la această idee, personal, sunt cu totul de acord. Avem destulă poezie gen rebus. Haiku-ul, bine realizat, poate fi o cale de ieșire din poezia jocului de cuvinte. Asumându-mi toate riscurile celui care se află în dialectica spațiului dintre Orient și Occident și având în vedere condițiile agitate ale Japoniei de azi, stressul la care mintea

este supusă acolo, consider ar putea să fie, de fapt, mult liniștite ale pământului. Spun evidentă faptul că haiku-ul se contextualizării său original, dar, lăsat la voia întâmplării. Sunt americanul **James W. Cobb**, notează la pagina 181: "Dacă dobândească o poziție (și nu spirituală unică a haiku-ului păstrată". Comentând într-un **Hackett** afirmă (pag. 180) că: Bashō este cu greu Referindu-se la anumite haiku-ului, integrându-l într-afirmă foarte clar că: propriei noastre persoane) de distorsiune și chiar mai rău". interesante antologii au făcut **Nakada** îl prezintă pe Bashō erudit", adică unul care mult, pătrunde în interiorul pe sine. **Constantin Abăluță** "trăirea în concordanță cu **H.F. Noyes** arată (pag 219)

că cele mai reușite haiku-uri mai prezente în zone mai acestea pentru a scoate în poate dezvolta în afara în același timp, el nu trebuie pe deplin de acord cu **Hackett**, cu ceea ce el lumea haiku-ului trebuie să-și numai popularitate), estetica nu trebuia doar realizată, ci și anumit context, **James W.** "Maniera haiku-urilor lui interpretată și chiar înțeleasă". încercări de "modernizare" a un context strict tehnic, el "despărțirea haiku-ului (și a marea natură este o Mulți alți colaboratorii acestei sublinieri antologice. **Takeshi** (pag. 218) ca pe un "călător călătorește mult, meditează lucrurilor și se desăvârșește vorbește (pag. 140) despre ritmurile marelui Cosmos".

că spiritul esențial al haiku-ului, așa cum este el reprezentat prin Bashō, este la fel de disponibil, atât în Orient, cât și în Occident: "Bashō era, mai presus de toate, conștient de adevărul exprimat de Spinoza, și anume că cel mai mare lucru este cunoașterea legăturii pe care o are gândirea cu întreaga natură". Ceea ce întreprinde haiku-ul este să dobândească acea "legătură spirituală", acel sens al unității exprimat în cel mai neimpovărat mai neforțat și mai explicit mod.

Cei mai mulți dintre noi își pot aminti momentul când ne-am întâlnit, din întâmplare, cu haiku-ul adevărat - este, de obicei, ca un șoc al recunoașterii. Pentru mine acest lucru a fost nu numai plin de emoție, dar a avut și un sens profund, pentru că am găsit ceea ce căutam. Aceasta s-a petrecut în München, când într-o iarnă grea și lungă am locuit într-o casuță de lemn, la marginea unui imens parc. Atunci eram student la limbi, literatură și filozofie, dar eram, mai ales, un hoinar singuratic. Atunci, am întâlnit într-o zi, într-o librărie de mână a doua, o carte a lui **Suzuki**: "Zen și cultura japoneză". Acesta a fost începutul unui lung travaliu către haiku, spre budism și căile maestrilor zen, cum ar fi **Dogen, Bankei, Hakuin**. Atunci am început să studiez noțiunea de vid, în sensul dat de gândirea din Orient și să înțeleg poezia haiku scrisă de **Bashō, Buson, Kikaku, Issa, Ryokan, Santoka**. După câțiva ani, cu mai puțin de o sută de haiku-uri în urma mea, în lumea plutitoare a orașului Glasgow, am început să prezint conferințe despre maestrul japonez al haiku-ului, care au determinat pe mulți să compună haiku, în atmosfera malurilor râului Clyde, nu așa de diferite de cele ale Sumidei lui Bashō. Mai târziu, la Paris, am inițiat un grup cunoscut sub numele de "Seminarul vechiului eleșteu". Haiku-ul era foarte puțin cunoscut, chiar și mai puțin practicat în Franța, la acea vreme (începutul anilor '70), dar, foarte curând, haiku-ul a început să se răspândească prin articole și eseuri. În mod similar, și nu în cele din urmă, acest poem s-a răspândit de la revista **Albatros**, fondată de Ion Codrescu, la țărmul Mării Negre. Revista **Albatros** este una dintre cele mai bune publicații pe care le-am văzut în domeniul haiku-ului, iar antologia **Ocolind iazul** este o carte frumoasă a acestui micropoem. Fie ca activitatea lui Ion Codrescu, pe țărmul haiku-ului, să continue mult timp.

În concluzie, să revenim la prefața antologiei pe care Ion Codrescu o încheie cu o "deschidere": "Îi rugăm pe cititori să deschidă cartea în solitudine, când spiritul haiku poate fi receptat. Dacă atunci, din întâmplare, veți auzi vântul, încercați să-l ascultați. El vă va vorbi despre haiku". Poate este potrivit să închei acest citat din **Ocolind iazul** cu un poem despre vânt:

În jurul casei cu multe ferestre
ascult șoaptele de vânt
ale pământului

Kenneth WHITE*

*Kenneth White s-a născut în Scoția, dar acum locuiește în Franța. A scris peste douăzeci de cărți (poezie, eseuri, povestiri). A primit premiul MEDICIS pentru cartea **Drumul albastru**, premiul ALFRED DE VIGNY pentru volumul **Atlantica** și MARELE PREMIU RAYONNEMENT FRANÇAIS al Academiei Franceze pentru întreaga sa activitate literară. Din 1983 este profesor de poetică a secolului XX la Sorbona.

Cu ocazia festivalului au fost lansate numeroase cărți de haiku, fapt ce ilustrează recrudescența acestei forme poetice aflate în consonanță cu sensibilitatea omului acestui sfârșit de secol: **Spiritul haiku** (antologie din scrierile lui R.H. Blyth, editată de Societatea Britanică de Haiku), **Ocolind iazul** (antologie în română și engleză realizată de Ion și Mihaela Codrescu, publicată de Editura Muntenia), **Vântul întors de cincisprezece ore** (antologie de tanka în limba engleză realizată și editată de Jane și Werner Reichhold, AHA Books - S.U.A.), **Stropi de rouă** de Olga Duțu (Editura Europolis), **99 exerciții de haiku** de Manuela Miga (Editura Sakura, București), **Lebedele sălbatice - călătorie haiku** de Kenneth White (traducere de Florina Dobrescu, Editura Europolis), **Ikebana en miettes** de Constantin Frosin (Editura Alma Galați).

Expoziția internațională de cărți și reviste de haiku din Andora, Australia, Belgia, Canada, Columbia, Croația, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Italia, Iugoslavia, Japonia, Marea Britanie, Noua Zeelandă, Olanda, S.U.A. și România, expoziția de desene și haiku **Obiecte de tăcere** a poetului Constantin Abăluță, recitalul de haiku susținut de cei mai reprezentativi poeți prezenți la festival sau atelierul de haiku condus de Kinuko A. Jambor au completat în mod fericit un program excelând prin densitate și diversitate.

Un moment aparte înscris în agenda festivalului l-a constituit ciclul Haiku-ul și celelalte arte, care a reunit spectacolul conceput și realizat de Sam Yada Cannarozzi, vizionarea filmului **Călătoria spre nordul îndepărtat** de François Reichenbach, după **Lebedele sălbatice** de Kenneth White și prezentarea în premieră mondială, în interpretarea ansamblului **Cantata** din Constanța, a două cicluri de cântece compuse de Colin Blundell ilustrând secvențe de haiku de James Kirkup și David Cobb.

Cu acest prilej au fost atribuite premiile revistei "Albatros", revistă condusă de graficianul și haijinul Ion Codrescu, președintele Societății de Haiku din Constanța: **premiul pentru debut - Dan Doman**; **premiul pentru susținerea unei rubrici săptămânale de haiku în revistele "Lucefărul" și "Contemporanul"** - Constantin Abăluță; **premiul pentru publicarea în paginile revistei "Steaua" a poemelor, eseurilor și articolelor despre haiku - Aurel Rău**, redactor șef al revistei; **premiul pentru cea mai bună carte de haiku - "O mie de colibri"** - Bart Mesotten (Belgia); **premiul pentru traduceri de poeme haiku - James Kirkup (Regatul Unit)**; **premiul pentru eseuri - Bob Jones (Australia)**; **premiul pentru răspândirea haiku-ului în lume - Sono Uchiida (Japonia)**; **premiul pentru editarea cărților de haiku - Jane Reichhold, editura AHA Books (S.U.A.)**; **premiul pentru sprijinul acordat în editarea publicațiilor de haiku - Editura Muntenia**; **Marele premiu pentru păstrarea spiritului haiku - James W. Hackett (S.U.A.)**.

Festivalul s-a încheiat cu o excursie la care au participat oaspeții străini spre a cunoaște peisajul românesc, tradițiile folclorice, cultura, istoria poporului român.

Vera CORDONESCU

Text tradus de Laura COJOCARU

BIBLIOGRAFIA DOBROGEI

Asociația Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România- Filiala Constanța și Biblioteca Județeană Constanța au organizat, în ziua de 25 noiembrie 1994, o masă rotundă cu tema **Bibliografia Dobrogei-realizări și perspective**; au participat autori dobrogeni (cadre universitare, profesori, scriitori, ziariști, muzeografi precum și bibliotecari de la Biblioteca Județeană Constanța). Prezentăm contribuțiile participanților la această manifestare.

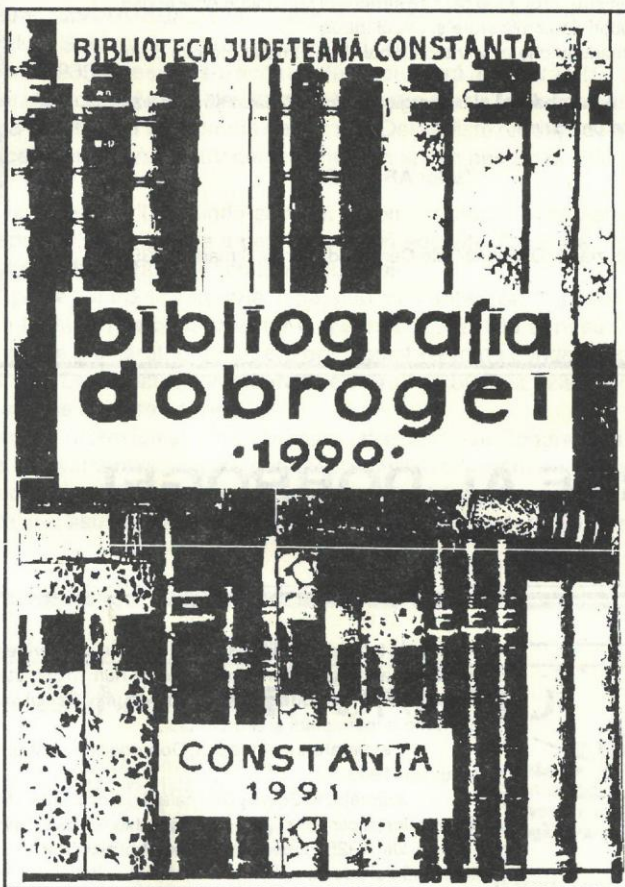
Maria PARIZA, - compartimentul bibliografic al Bibliotecii Județene Constanța: «Elaborarea unei bibliografii privind o zonă geografică este un proces dinamic și complex. Explozia informațională de după 1989 ne-a marcat profund activitatea, fiind puși în situația de a regândi conceptele de la care s-a pornit cu mulți ani în urmă, la elaborarea **Bibliografiei Dobrogei**, sector de bază al demersului bibliografic al Bibliotecii Județene Constanța. Mulțumindu-vă pentru participare, vă rugăm ca, în dubla dumneavoastră calitate (de autori dobrogeni și de beneficiari ai "B.D.") să vă expuneți punctele de vedere asupra tuturor aspectelor legate de elaborarea acestei lucrări, să propuneți posibile abordări inovatoare ale travaliului bibliografic, cu atât mai mult cu cât volumele pe anii 1991-1994 sunt încă în curs de redactare.»

Dumitru CONSTANTIN-ZAMFIR, directorul Bibliotecii Județene Constanța: "Inițial, sistemul bibliografiei locale adoptat de B.J. Constanța a fost structurat în trei mari segmente: **bibliografia retrospectivă, bibliografia curentă și personalia**. Primul segment cuprinde: a) **cartea dobrogeană** (totalitatea cărților cu conținut dobrogean apărute la noi și aiurea; cărțile, indiferent de conținut, apărute pe teritoriul Dobrogei; informații despre Dobrogea aflate în cărți, capitole, culegeri de studii etc.); b) **presa dobrogeană** (periodicele și seriile apărute pe teritoriul Dobrogei sau în alte părți, dar dedicate acestei provincii; articolele din periodice și seriile cu conținut dobrogean, indiferent de locul apariției; fișierul analitic al articolelor din periodicele și seriile locale; indici bibliografici pentru principalele periodice dobrogene); c) **personalia** cuprinde informații biobibliografice despre personalitățile de talie națională născute în acest spațiu, despre cele care s-au stabilit temporar în această provincie dar au contribuit la prosperitatea ei într-un domeniu sau altul, despre personalitățile de aiurea care au avut preocupări privind studiul Dobrogei ori s-au inspirat artistic în acest spațiu. Trebuie făcută o precizare: până în 1968, când întreaga Dobrogea a fost sub administrația fostei regiuni Constanța, în mod firesc noi am avut în vedere informația despre întreg ținutul pontic, acumulând un imens material, astfel că, după reînființarea celor două județe - Constanța și Tulcea, am continuat să ne ocupăm de tot spațiul transdunărean; evident, dacă, în viitor, Biblioteca Județeană Tulcea va avea forțe suficiente, va putea continua bibliografia pentru zona sa, deși există posibilitatea de a colabora, pe anumite segmente, în funcție de posibilități, cu instituția noastră. Evident, B.J. Constanța nu s-a mulțumit la stadiul de fișiere și a publicat (fie prin tipărire, fie prin multiplicare) lucrări ca **Reprezentanții ai Dobrogei în știința și cultura românească** (2 vol.), indicii bibliografici ai revistelor **Analele Dobrogei, Arhiva Dobrogei și Tomis, Arheologia și istoria veche a Dobrogei, Cartea românească în Dobrogea până la 1877, Orizonturi lirice dobrogene, Presa dobrogeană**. Bibliografia curentă a avut ca formă de prezentare **anuarul**, pe care l-am numit **Bibliografia Dobrogei**, editat începând cu 1969 până în 1989, fără întreruperi; volumele pe 1990 și 1991 sunt în formă redacțională aproape definitivă (informațiile pentru 1992-1994 sunt organizate în fișiere). Cea mai spinoasă problemă a elaborării acestei lucrări a fost aceea a selectivității materialului publicat, obligatorie din lipsa spațiului (exhaustivitatea poate fi reflectată în fișiere). Ca schemă de organizare a materialului am folosit **Clasificarea Zecimală Universală**, dar rezultatul nu a fost cel scontat. Neîndoielnic, va trebui să unificăm anumite rubrici, anumiți indici de clasificare sau să introducem rubrici noi. În orice caz, organizarea optimă a materialului bibliografic (circa 200.000 de informații la care se adaugă, zilnic, altele) se va putea realiza numai prin automatizare. Un proiect de program de automatizare a informației locale se află în curs de realizare, la nivel național, cu concursul bibliografilor și informaticienilor (și B.J. Constanța are doi reprezentanți în organismul de elaborare a acestui program). În primăvara anului trecut a avut loc, la Constanța, simpozionul național **Bibliografie locală - bibliografie națională**, urmând ca această manifestare să fie găzduită anual de B.J. Constanța. Intenționăm să organizăm și o bancă de date privind statele dunărene și cele riverane Mării Negre. Edităm chiar și o revistă semestrială de bibliologie ("Biblion"), în care publicăm și multe materiale circumscrise bibliografiei locale, dar apare greu, cu eforturi mari..."

Stela MOTOC, șefa de serviciu la B.J. Constanța: "Este bine să precizăm că B.J. Constanța, prin elaborarea Bibliografiei Dobrogei, continuă, din perspectivă istorică, inițiative

prestigioase. În studiul său publicat în 1903, **La Dobroudja**, Grigore Dănescu include și un vast capitol intitulat **Bibliographie de la Dobroudja**, iar M.D. Ionescu-Dobrogeanu, în remarcabila sa monografie, apărută tot la începutul veacului, **Dobrogea în pragul veacului al XX-lea**, publică și el un foarte bogat material bibliografic. Însă bibliografiile locale de certă valoare pot fi întâlnite și în principalele periodice interbelice: **Analele Dobrogei, Farul, Arhiva Dobrogei, Dobrogea economică, Marea Noastră, Dobrogea Jună** etc. O primă sinteză a informațiilor despre ținutul pontic încearcă Stan Greavu-Dunăre, în 1929, **Bibliografia Dobrogei**, apărută sub auspiciile Academiei Române, cu 1862 de titluri de cărți și periodice și având ca punct de pornire anul 425 î. Chr. Fatalmente incompletă din pricina arcului de timp supus investigației, bibliografia n-a mai putut fi revizuită și completată din pricina morții premature a celui ce poate fi numit primul bibliograf consacrat al Dobrogei (și de la a cărui naștere se împlinesc, în 1995, 90 de ani)."

Dr. Constanța CĂLINESCU, directoarea Casei Corpului Didactic Constanța: «Sunt o partizană a Bibliografiei Dobrogei,

am lucrat cândva în cadrul B.J. Constanța și am contribuit la elaborarea acestei importante inițiative culturale; de aceea mă bucur să vă adunați, la această masă rotundă, specialiști în domeniu, dar, totodată, sunt mâhnită de a nu observa decât foarte puțini beneficiari... Personal optez, în ceea ce privește elaborarea "B.D." pentru exhaustivitate și sunt de acord cu dl. Constantin-Zamfir ca selectivitatea să se realizeze, însă cu multă obiectivitate și după criterii ferme, în faza tipăririi (multiplicării). În legătură cu structurarea materialului, consider că sistemul C.Z.U. răspunde exigențelor cercetării bibliografice, dar n-ar fi rău să se introducă secțiuni noi, în funcție de conținutul materialelor bibliografiate. De ex., în învățământ (unde active) se dă o mare importanță activităților extrașcolare. Ei bine, în B.D., în cadrul acestei rubrici apar materiale care, de fapt, reflectă tot activități școlare, dar organizate de alte foruri, cum ar fi, să zicem, Direcția forțelor de muncă, ce organizează cursuri de recalificare.»

Aurelia LĂPUȘAN, ziaristă la "Cuget liber": «Ca ziaristă fac parte din "familia" celor ce utilizează spornic informația cuprinsă în "B.D."; din păcate, nu mulți ziariști procedează la fel, realitate, cred, datorată și slabei mediatizării a acestui instrument de lucru și a activității B.J. Constanța, în general. Dl. director Constantin-Zamfir ar trebui să fie mai curajos, să impună forurilor superioare imaginea reală a acestei prestigioase instituții, unde la sălile de lectură se face coadă pentru un loc (fapt care ne bucură, dar și ne întristează pentru că dovedește lipsa de spațiu a B.J. Constanța); spun aceasta deoarece știu că în prioritățile respectivelor foruri, biblioteca apare la capătul listei. În ceea ce privește raportul selectivitate-exhaustivitate, consider că, în condițiile exploziei informaționale de după 1989, trebuie să ne gândim la redefinirea conceptului de informație utilă, la găsirea căii celei bune de teaurizare a informațiilor. Presa, cum știm, din rațiuni comerciale, se mulează pe gustul marelui public, adică supralicitează faptul divers. Impresionanta informație acumulată în fișierele bibliotecii trebuie

trecută printr-o grilă, printr-un proces de selectivitate (măcar în stadiul publicării), pentru a deveni utilă... Am văzut un set întreg de informații despre aventurile d-lui Lazăr Cercel (revoluționar constănțean), dar nu știm dacă, peste ani, istoria îl va confirma ca personalitate a zilelor noastre. Nu cumva consumul de energie al bibliografilor (în acest caz) este inutil?»

Ion FAITER, profesor la Liceul "Mircea cel Bătrân", scriitor: «Aș opta pentru conceptul de "bibliografie deschisă"; o dată la cinci ani să se facă reconsiderări ale anumitor capitole ale materialului bibliografiat, metodologic vorbind, pentru că valorile sau nonvalorile reflectate de fișe vor fi judecate de timp. Consider că selectivitatea este o condiție **sine qua non** a oricărei lucrări științifice serioase, vii, care să pună în lumină viața spirituală de la Pontul Euxin, cu nimic mai prejos decât aiurea. Autorii trebuie însă convingeți că trebuie să trimită câte un exemplar din fiecare din lucrările lor, la care să anexeze o notă biografică; de asemenea, câte un extras (original, xerografiat ori imprimat prin alte mijloace), condiție a cuprinderii lor în "B.D.". Biblioteca ar trebui să posede și un fax, pentru ca autorii din alte părți să-și poată comunica, chiar și în felul acesta, contribuțiile. Ținând seama de mereu și mereu obsedanta chestiune bănească a instituțiilor de cultură, biblioteca ar putea solicita plata pentru serviciile bibliografice făcute agenților economici și altor beneficiari cu posibilități financiare. Dar, am constatat cu mâhnire, că beneficiarii nici măcar nu specifică, în lucrările lor, bazate în parte și pe tezaurul bibliografic al bibliotecii, constituit cu atâta trudă, de unde au obținut informațiile utilizate. În monografia Liceului "Mircea cel Bătrân", la care lucrez, am consultat și Istoria învățământului în Dobrogea - realizată de B.J. Constanța, iar în articolul despre prof. dr. Constantin Mureșanu, am indicat-o, cum se cuvenea...»

Conf. univ. dr. Mihai IRIMIA, Universitatea "Ovidius": «Problema reflectării corecte a informațiilor în "B.D." este fundamentală într-o vreme când asistăm la o uluitoare circulație a informațiilor, informații care, trebuie să recunoaștem, nu sunt însă întotdeauna de calitate. Având în vedere că aspectele vieții spirituale euxine se vor schimba calitativ în viitorii 10-15 ani, prin activitatea Universității (sau universităților, dacă va fi acreditată și vreuna particulară), mai ales în câmpul cercetării. Consider deci că, "B.D.", care este o întreprindere sisifică, fără a neglija faptul divers, trebuie să se axeze pe domeniile principale ale vieții spirituale, economice și politice; la exhaustivitate va trebui să se tindă atunci când mijloacele (umane, materiale) o vor permite. Este necesar să fie consultate publicațiile culturale și științifice de interes național. Deoarece, cred "B.D." trebuie să se adreseze în primul rând specialiștilor. Eventual, biblioteca poate colabora cu alte instituții (muzeele, universitatea) pentru realizarea anumitor secțiuni ale "B.D.". Privitor la ideea dl. prof. Ion Faiter, ca specialiștii să-și trimită lucrările la bibliotecă (idee bună în sine), apreciez că acest demers nu este, de regulă, posibil, din pricina numărului mic de exemplare pe care le dețin autorii, iar în cazul unor titluri apărute în reviste, mai ales în străinătate, abia dacă ei (autorii) reușesc să le dobândească. Nu ne rămâne, deci, decât ca biblioteca să-și perfecționeze sistemul de procurare a titlurilor de care are nevoie pentru întocmirea "B.D."»

Ovidiu PETCU-DUNĂREANU, bibliotecar, scriitor: "Sunt de părere că tocmai faptul divers, viu, atât de incriminat, poate fi temeiul pentru întocmirea, în viitor, a unei istorii a mentalității noastre, a celor de azi; cred că selectivitatea, fatalmente subiectivă, trebuie realizată cu foarte mare atenție".

Ion MUNTEANU, profesor, directorul Arhivelor Statului-Filiala Constanța: «La "B.D." trebuie, adăugat, firește, materialul arhivistic publicat de noi până în prezent (deocamdată un prim volum, pentru perioada 1878-1918), dar și bogatul fond documentar aflat în instituția noastră, pentru care s-a întocmit un util și complet instrumentar științific. În baza acestor documente se pot face studii de prospectare a pieții, studii monografice privind anumite domenii; iată, bunăoară, deținem documente importante privind geneza Bibliotecii Județene Constanța (cercetate de lucrătorii ai bibliotecii). Însă un deziderat major ar fi, ca în baza materialelor ce le dețin B.J. Constanța și A.S. - Filiala Constanța - precum și a altor izvoare documentare din centrele culturale ale țării, să se realizeze o monografie monumentală a orașului Constanța, cum s-a făcut, deja, pentru Ploiești».

Maria PARIZA: «Desigur, nu putem elucida acum problemele privind viitorul "B.D.", dar discuția începută azi și pe care, sperăm, o vom continua periodic (când vom invita mai mulți beneficiari), este un început de drum în clarificarea anumitor aspecte (selectivitatea, structura); vom ține seama de toate opiniile exprimate aici, și, credem, vom reuși să edităm cât mai curând posibil "B.D." pe anii restanți, pentru ca aceasta să fie într-adevăr, o **bibliografie curentă**. Vă mulțumim.»

STAN GREAVU-DUNĂRE - 90 DE ANI DE LA NAȘTERE

O ALBINĂ ÎNTR-UN PUSTIU^{x)}

În Dobrogea de Sud țărani și Ad-ția, prefecții, primarii și jandarmii fac de un an încoace cunoștință cu un tânăr drumeț, negricios și simpatic, purtătorul unui ghiozdan umflat și al unui costum aproximativ. El are un zâmbet fraged pentru toți și o rugăminte pentru fiecare. În satul în care ajunge, își deschide ghiozdanul, își scoate plaiuasul și din casă în casă cercetează amintirile locuitorilor bătrâni. Unde găsește o arhivă, un document, le scoate litera și conținutul.

Din 200 localități câte are Dobrogea nouă, drumețul a străbătut o sută și a schițat 100 de monografii rapide, stabilind originile, succesiunile și caracterul național al punctului vizat, legalizate prin semnăturile bătrânilor localnici. Peste un an de aici încolo, ghiozdanul tânărului anchetator va cuprinde 200 coli de hârtie, adică 200 monografii. Pentru ce și-a ales el această îndeletnicire și nu i-a preferat situația de a fi critic pe-o canapea la Capșa, ar fi greu de precizat.

Nimeni nu l-a numit, nimeni nu l-a subvenționat, nimeni nu l-a povățuit să-și ia o sarcină de absurditatea căreia, admirabilă, numai tinerețea și o stare de quasi idealitate sunt răspunzătoare, și la care, desigur funcționarii plătiți rezidenți în tabaida dunăreană nici nu se pot gândi.

- Cu ce trăiești? l-am întrebat.

Au răspuns umerii lui ridicați a ignoranță și zâmbetul lui delicat.

- Ce urmărești? l-am întrebat. Ai un scop?

- Vreau să dau documente Arhivelor Statului.

Un băiat de vârsta șefilor de cabinet și care se dăruiește astfel cu timpul lui, cu munca și inteligența lui, un depou de hărtoage devenite abstracte, dacă nu ar fi localul cu turle și apartamente, confortabile ale mânăstirii lui Mihai Vodă ca să dovedească pe dinafară o realitate, constituie un caz cultural aproape anecdotic. Generozitatea lui științifică ne-a mișcat.

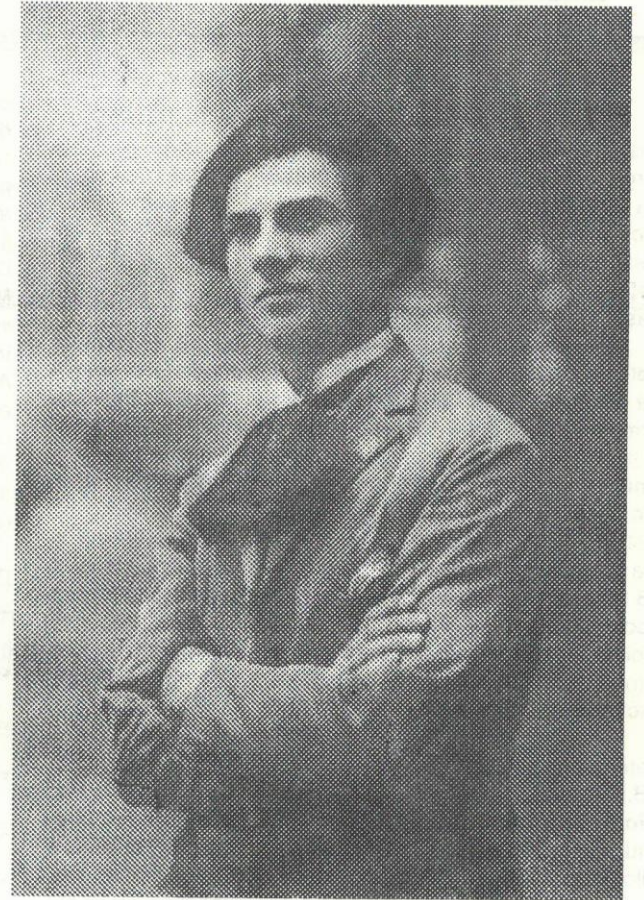
l-am examinat garderoba. Jiletca lui era încheiată cu nasturi de pantaloni...

l-am cerut numele: băiatul se numește Stan Greavu-Dunăre, născut într-o comună de pe malul Dunării, Seimenii-Mari, în anul 1905. M-am gândit că poate această însemnare să cadă sub ochii vreunui d. Ministru. Problema care se strecoară prin documente scrise pe genunchi și pe ghiozdan, de tânărul pribeag al Dobrogei, interesează cel puțin două ministere și statul întreg.

Oricum, băiatului îi mai trebuie niște perechi de bocanci ca să-și termine ancheta, un rând de haine ca lumea și câteva porții de mâncare pe săptămână.

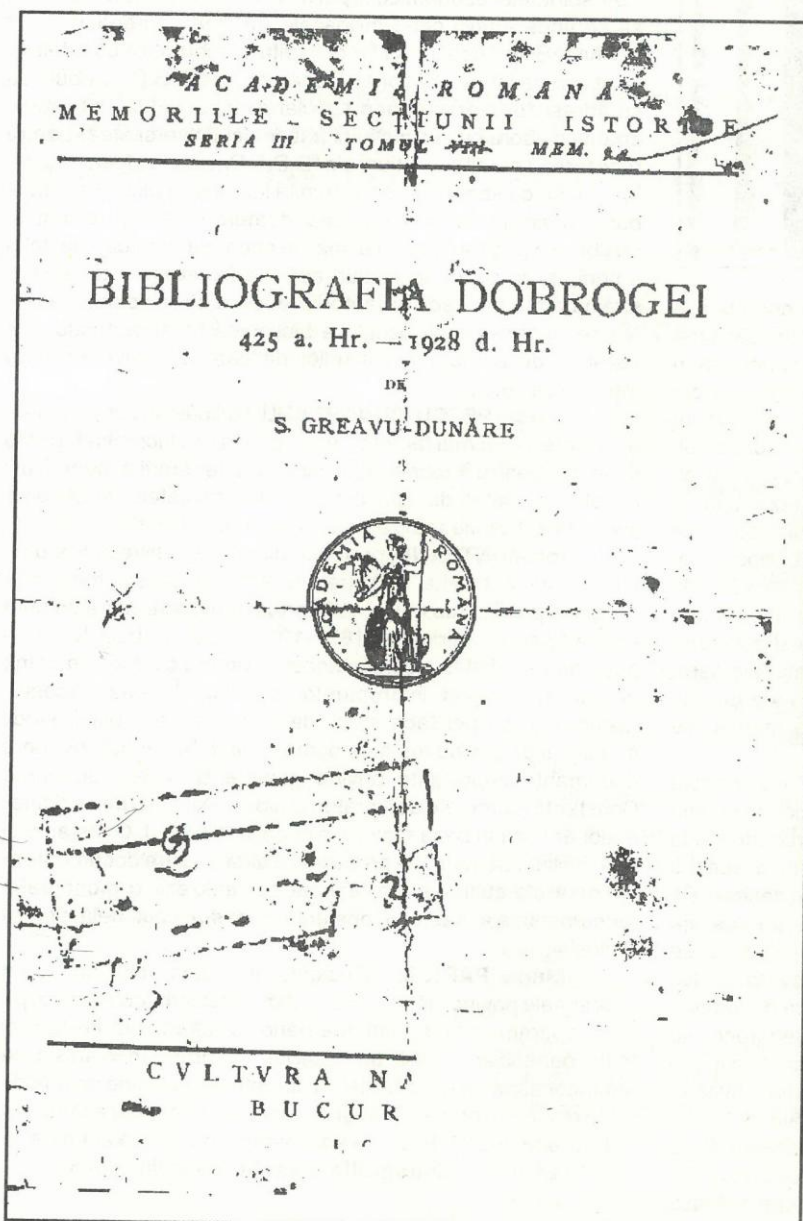
Am fi mulțumiți dacă rândurile de față vor fi contribuit să încurajeze o râvnă obscură și o energie modestă, făcând să deriveze către Greavu-Dunăre ofrandele intelectuale ale Românilor de fapte și mai puțin de cuvinte.

Tudor ARGHEZI

^{x)} Tabletă din "Bilete de papagal" (nr. 10, 12 februarie 1928, p. 2-3) preluată de ziarul "Danubius" din Cernavodă (nr. 5, 3 martie 1935, p. 1).

PRIMUL BIBLIOGRAF AL DOBROGEI

În toate domeniile există un început, ce devine apoi trecut, fără de care, prezentul ar fi lipsit de adâncime. Investim, de obicei, în căutarea începuturilor pentru ceea ce numim identitatea și imaginea unei profesii, imbinând hazardul cu necesitatea. Un domeniu al științei este și **bibliografia** - memoria universului scrierii, o cheie simplă de acces la cunoaștere, fără de care, acest univers, ar fi o lume a întâmplării și arbitrarului.

Cel dintâi care a înzestrat Dobrogea cu o astfel de lucrare, numită **Bibliografie**, a fost Stan Greavu Dunăre, născut la Seimenii, în aprilie, 1905.

A învățat la Școala Normală din Constanța, din 1921, a terminat învățătura la Școala Normală din Făgăraș și, din 1928, va fi învățător suplinitor și apoi muzeograf la Muzeul de Etnografie din București.

Din 1925 începe activitatea publicistică în presa dobrogeană a vremii cu o serie de conferințe de culturalizare a maselor, însemnări și poezii.

Aici se oprește biografia sa, căci, s-a stins din viață la numai 24 de ani, la 10 mai 1929, la Cernavodă, în urma unei răceli contactate în peregrinările sale prin satele Dobrogei, mânat de credința, că aici a rodit istorie și cultură care trebuie scoasă mai mult în lume.

"Din 200 de localități câte are Dobrogea nouă, drumețul a străbătut o sută și a schițat o sută de monografii rapide, stabilind originile, succesiunile și caracterul național al punctului vizat, legalizate prin semnăturile bătrânilor localnici" - scria Tudor Arghezi despre acest băiat "cu sufletul împovărat de farmece senine".

Era primul bilet de recomandare publică, intitulat "O albină într-un pustiu", publicat în 1928, în revista "Bilete de papagal". Încă nu îndrăznise nimeni să-i ia în serios frumusețea actului său de cultură, Dobrogea care-i intrase în sânge, o provincie la care nu se gândea nimeni să-și caute o catedră.

Au început, apoi, să-l descopere un Simion Mehedintzi, un Nicolae Iorga sau George Vălsan, care-i prezintă lucrarea intitulată "Bibliografia Dobrogei" de la anul 425 a. Hr. - 1928 d. Hr. în Ședința Academiei de la 6 iulie 1928. Va fi tipărită în același an în "Memoriile secțiunii istorice".

Voința sa, la vârstă fragedă, s-a risipit în această lucrare, numărând 152 de pagini cu peste 3000 de informații adunate cu migală și credință.

Considerațiile sale din "Cuvântul introductiv" ni se par extrem de mature privind rostul bibliografiei, rămânând și azi la fel de valabile: "Un fapt cu totul deosebit și nou pentru afirmarea drepturilor noastre, îl prezintă procentul covârșitor al lucrărilor românești asupra Dobrogei, în comparație cu literatura străină"; "... datorz inițiativa cercetărilor amintite și, evident întocmirea acestei lucrări, în mare parte, tendinței aceluia care au căutat să conteste legalitatea, istorică, geografică, etnografică, etc. a prezenței și supremației României aici. Multiplele greutăți, însă, pe care le-am întâmpinat de la început, le va bănuși oricine, întrucât bibliografia în genere, element atât de necesar progresului științific, la noi se găsește într-o fază de început".

Și tot în "Cuvântul introductiv" subliniază că "lămurirea definitivă a problemei dobrogene rămâne un imperativ viitoarelor noastre acțiuni culturale".

Această preocupare științifică va fi într-adevăr continuată pe altă treaptă a spiralei timpului și cu alte rigori în cadrul Bibliotecii Județene Constanța.

"Bibliografia Dobrogei" se publică anual, pentru evidențierea informațiilor curente, începând din 1969, iar pentru evidențierea trecutului s-au elaborat, cu arzătoare voință recuperatoare, lucrări reunite sub genericul "Contribuții la bibliografia Dobrogei".

Pentru această continuitate, ne place să răscolim trecutul, să-i cunoaștem dibuirile și frământările și să vă readucem în memorie acest nume: STAN GREAVU-DUNĂRE, pe a cărui piatră funerară, în curtea bisericii din Seimenii, scrie cu litere mari - "Opera sa s-a numit BIBLIOGRAFIA DOBROGEI".

Maria PARIZA

Cea mai mare parte a arhivei lui S. G.-D. a fost donată de familie Bibliotecii Județene Constanța și a fost evidențiată în lucrarea "Reprezentanți ai Dobrogei în știința și cultura românească" (Constanța, 1969), de dr. Constanța CĂLINESCU (p. 113-118).

restituiri

POETUL DIMITRIE CRUȚIU - DELASĂLIȘTE ȘI REVISTA "MAREA NOASTRĂ"

Născut la 1882, în Săliștea Sibiului, și stabilit de timpuriu în Dobrogea cu familia, poetul și gazetarul **Dimitrie Cruțiu-Delasăliște** a avut inițiativa unui început de "școală literară", în care să se formeze și să-și găsească măsura talentului tinerei din Constanța și din tot ținutul dintre Dunăre și Mare.

Absolvent al unei școli profesionale, Cruțiu lucrează ca tipograf, apoi corector la ziarul "Dobrogea Jună", condus de cunoscutul jurnalist **Constantin N. Sarry**. Datorită calităților de autodidact, intră în colegiul redacțional, iar anul 1919 îl găsește prim-redactor al ziarului.

Ca poet, Cruțiu-Delasăliște publicase încă din adolescență se pare un volum numit **Mângâieri** (1897, Focșani). Datele despre această apariție sunt puține; înclinăm să credem că adevăratul debut s-a produs abia în 1902 cu **Prime versuri**, volum tipărit la Constanța, la Tipografia "Ovidiu". În revista cu profil cultural "Ovidiu" îi apăruseră, de altfel multe poezii. Acestui volum i-au urmat: în 1908, **Dorul meu** (Tipografia "D. Nicolaescu", Constanța), **Jalea Ardealului**, în 1915 (București, Tipografia "N. Stroilă") și **Din Pribegie**, 1921 (Constanța).

La vremea apariției lor, creațiile lui Cruțiu-Delasăliște au fost considerate "fragede și minunate ca florile". **Nicolae Papatanasu** îl apropia de "familia" poezilor G. Coșbuc și St. O. Iosif, pentru altruismul, delicatețea sentimentului și seninătatea lor. Ulterior tonul optimist este părăsit în favoarea unei gravități date de puternicul sentiment de înstrăinare și dezrădăcinare a unui ardelean rupt de ținutul natal. Devine "bardul trist" ce tânjește după o copilărie unică și un spațiu montan.

Există în versurile lui Cruțiu și un peisaj marin, semn că spațiul dobrogeean de adopțiune nu-i era indiferent.

În epocă s-a vorbit mai puțin de talentul lui de creator original, cât mai ales de activitatea de promotor al talentelor tinere literare și de activitatea de gazetar.

La 17 octombrie 1923, an fertil pentru presa constănțeană în general, se producea apariția editorială a ziarului "Marea Neagră", ai cărui directori erau **Stelian Ștefănescu** și **Dimitrie Cruțiu-Delasăliște**. Publicația se ocupa de problemele județului și avea o orientare pro-liberală. De la 1 august 1926, Cruțiu se retrage din conducerea ziarului spre a înființa un altul, purtând același nume, dar cu subtitlul: "Organ național liberal". Schimbarea reflecta disensiunile dintre fracțiuni locale ale Partidului Național Liberal. La 8 noiembrie 1927, Cruțiu-Delasăliște hotărăște că noua denumire a ziarului său va fi "Marea Noastră", "Organ național închinat culturii dobrogene", denumire cu care va apărea până în 1936. După moartea sa, în 1934, revista va apărea intermitent sub direcția **Eleonora Mayența D. Cruțiu**, fiica gazetarului.

În "Marea Noastră" erau încurajate condeiele literare, existau rubrici dedicate școlii dobrogene, cronici plastice, viață culturală, un inedit "Colț al esperanțiștilor", cronică cinematografică (cu referiri și la primele producții românești), un "Colț al plugarului", Salonul Artelor de la Cazinoul comunal etc.

T. Ionescu aprecia în revista "Cronica literară" din octombrie 1935: «Desigur s-a scris multă maculatură în revista lui Cruțiu. Nu asta interesează însă, ci entuziasmul juvenil, dezarmant, naiv al unui suflet cum se spune "idealist", singurul animator al literaturii constănțene de atunci». Publicația era un fel de "școală de scris" pentru tineretul Dobrogei. Profesorul dr. C. Mureșanu, laureat al Academiei Române o socotea "cea mai originală revistă din țară", la un moment dat. Cruțiu-Delasăliște renunța de multe ori la propriile economii pentru a o tipări, neobosit în dorința de a fi de folos celor ce scriau. Înconjurarea și popularizarea începătorilor era pentru cei mai mulți un sprijin nesperat. Prin intermediul taxelor primite de la copii și tineri, gazetarul încerca să realizeze un curs de limbă română.

Autorul corespondent ce trimitea versuri revistei devenea propriul critic, citindu-și textul și comentându-l. Avea astfel șansa de a evita pe viitor unele erori.

La cinci ani de la apariție, "Marea Noastră" își făcea propriul bilanț. Rolul de a umple golul din educația literară a regiunii fusese parțial îndeplinit. Pătrunsese în mediul rural, ceea ce era extrem de important pentru un spațiu cu destule pete albe pe harta ridicării școlare și culturale.

Jurnalistul Dimitrie Cruțiu-Delasăliște își multiplica preocupările semnând versuri la "Liberalul Constanței", participând la scurta apariție a ziarului "Dunărea și Marea", apărea codirector la "Esperantistul", supliment al revistei "Marea Noastră" și avea îndatoriri de prim redactor la o efemeră "Revistă a musulmanilor dobrogeni".

În 1934, anul morții, el lăsa în urmă o importantă activitate de pionierat, pentru care era elogiat de toate condeiele gazetărești constănțene, începând cu Constantin N. Sarry ce îi scria un necrolog numindu-l "Tata Cruțiu". În revista "Marea Noastră", Dan Alecu îl numea "întemeietorul" și continua: "ziarul acesta pentru popularizarea începătorilor s-a desfășurat din sufletul lui Cruțiu-Delasăliște, la căldura inimii lui, așa cum se desface florile la căldura soarelui".

Alexandru D. Demetriad, secretar general al Uniunii ziaristilor profesioniști din Dobrogea, adresându-se Congresului Federației generale a presei de provincie din România, ținut în 1934, sublinia că: "ziarele dobrogene trăiesc numai de pe urma devotamentului împins până la sacrificiul renunțării lor ce îl fac animatorii lor ce și-au impus de bună voie această contribuție la luminarea poporului și de răspândire a slovei românești. Credem a ști că faptul nu are precedent și nici egal".

Aceasta, este, fără îndoială, și responsabilitatea pe care și-a asumat-o extrem de lucid și poetul și gazetarul **Dimitrie Cruțiu-Delasăliște**.

Corina-Mihaela APOSTOLEANU

- DIMITRIE CRUȚIU -

Începând din 1926 și până în 1934 — data morții lui Dimitrie Cruțiu — cea mai vie și perseverentă revistă de literatură era Marea Noastră. Multora li se va părea ironică, afirmația. Și totuși „Marea Noastră” a fost revista ce a durat 10 ani, luind în considerație și ultimii doi ani (1934-36) de apariție sub conducerea d-rei Mayența Cruțiu, care a adunat pe lângă colaborările celor mai viștnici: C. Brătescu, Ioan N. Roman, C. Mureșanu, C. N. Sarry, Gr. Sălceanu etc. și o mîna de tineri care și-au făcut debutul în paginile ei: Horia Roman, Nicolae Papatanasu, Dumitru Papacostea, Ion Neicu, D. N. Mîncev, N. Butuceșu...

Desigur că s'a scris multă maculatură în revista lui Cruțiu. Nu asta ne interesează însă, ci entuziasmul juvenil, dezarmant, naiv, al unui suflet cum se spune „idealist”, singurul animator al literaturii constănțene de pe atunci.

Cruțiu avea întotdeauna o vorbă bună pentru liceeni cu velleități beletristice, pentru fie ea cea mai lacrimogenă strolă...

Nu are nici o importanță că el nu avea „criterii”, că și înzozzona paginile revistei cu reclame rimate ale bodegeilor locale, că — la ananghie — cerea tânărului „un sutar” ca să-i publice versurile dedicate celei mai proaspete dulcine, canalizînd astfel, în mod onorabil, instinetele adolescenților noștri amorezați...

E însă impresionanta pasiunea lui inepuizabilă pentru „cultura”, intimidarea, mirarea și entuziasmul lui pentru tot ceea ce-i „spiritual”, mergînd pînă la un fel de demagogie culturală...

Născut în 1885 în Săliște din Sibiu, se stabilește definitiv în Dobrogea în 1897, unde frecventează școala normală. Sîrsește însă din pricina sărăciei de care nu va scăpa toată viața, ea tipograf la „Dobrogea Jună”. Aici se distinge prin spiritul lui întreprinzător și avid de cunoștințe, încît în 1919 e angajat ca prim redactor al ziarului d-lui C. Sarry, unde funcționează pînă la moarte. Citiți articolele din colecția „Dobrogea Jună” și veți vedea cât „mesianism” cerea colegilor săi mai ales în polemicile lui cu cei din București.

Marea pasiune a lui Cruțiu a fost însă poezia. Pe lângă cele câteva sute de versuri răspândite în varii colaborări: Ovidiu, Tribuna Dobrogei, Dobrogea Jună, Marea Noastră, Glasul Poporului, Libertatea, Gazeta de Duminică, etc., a lăsat un tot atît de numeros stoc de poezii în manuscris, plus volumele: Prime poezii, Constanța, tip Ovidiu, H. Vurlis 1902; Dorul meu, poezii, Constanța, tip. Dimitrie Nicolaescu, 1908; Jalea Ardealului, poezii tip. N. Stroilă 1915, Sibiu (?).

Desigur că talent literar nu a avut Cruțiu niciodată. Cu o tehnică comună și cu o erotică duloasă pînă la sentimentalitate nu a putut realiza decît versuri pe care însă dl. Iorga le-ar publica și azi în „Cuget Clar”. Așa-s ușor melancolicele strofe de mai jos, nu fără o oarecare pregnanță:

Răpăe pe șine ploaia
Sânt-Ilie și-a tras sama,
Slovenind o rugăciune
Lângă geam citește mama.

Lacuri, lacuri, strânsă'n curte
Ploaia tot mai mare vine;
Zgriburită se ascunde
Cioșca sub un mărăcine.

Ciasul ticăe 'n perete,
Ploaia stă și 'ncepe iară
Și cu'noetul, pe'ndelete,
Par'că mai se face seară.

Și cum tristă mohorâtă
Vrîmuirea-și cântă gama,
La fereastră amărâtă
A'nceput să plîngă mama.
(mamei mele)

și din manuscrisele ramase intitulat **Plînsuri dobrogene**, în maniera din „Pohod na Sibir” a lui V. Alexandri, pentru va loarea lor documentară:

În nesfârșite șiruri lungi de care încărcate
Cu țoale, siraie, plapume ori traiste cu bucate,
Cu prunci deasupra, grămădiți în jalnică icoană,
Se'nșirue pe drumul greu moșnegma dobrogeană.

Flăcării în războiu s'au dus: bărbații la hotară,
În hartă cruntă cad și mor, cum moare și a lor țară...
Și triști își mână carale, femei, copii, moșnegii,
Cu bruma ce-au putut scăpa din curtea lor pribegii..

Și-or geme copilașii goi și plînge-vor bătrânii
Și multor nume, de nevoi secați, le vor fi sâni.
Căci li s'a rupt nădejdea'n drum, alătura cu carul,
Tărînd mereu pohodul greu și foamea și amarul.
(Refugiul)

Dacă Dobrogea pînă acum n'a dat talente care să rămână în literatura noastră — Panașiț Cerna e o excepție a beneficiat în schimb de oameni de suflet, de „vizionari” Cei care au îngropat pe Petru Vulcan, Dimitrie Cruțiu, Ioan N. Roman, cu banii lor, o știu mai bine decît:

T. IONESCU

restituiri

CONSTANTIN MUREȘANU

"Mureșanu, adiere de gândire
și de vis./ Minte luminată n
Londra./ În Geneva și Paris./
Cugetând că n viața asta, umbră
sarbădă și vană./ Numai slova
dăinuiește, ține "Cartea sub
icoană".¹

În 1913, la începutul carierei, cu două diplome universitare și cu o remarcabilă stăpânire a tehnicii pedagogice, Constantin Mureșanu se află între aceia care vor ataca "problemele cele mai grele, legate de sarcina de educator, pe care o socotea misiune înaltă".² Până la război, fiind considerat

CONSTANTIN MUREȘANU
DOCTEUR ÈS LETTRES - PROFESSEUR DE LYCÉE

PÉDAGOGIE
PITTORESQUE

SCÈNES DE FOLKLORE ROUMAIN

ÉDITIONS DELACHAUX & NIESTLÉ S. A.
NEUCHÂTEL | PARIS 7^e
4, Rue de l'Hôpital | 26, Rue St-Dominique

și prima perioadă a creației sale, va întreprinde observări, anchete, apropieri de sufletul elevilor, iar după înaltele studii de psihologie și pedagogie, în Londra și Geneva, concepția lui parcurge un proces de cristalizare.

Spiritul general, privind metodele predării de-a lungul vremii, cunoaște fazele: expozitive, euristice ori socratice, active; altfel zis, de la expunerea lecției sub forma unui discurs, elevii înțelegând cât pot, la călăuzirea, din treaptă-n treaptă, pentru a "reconstrui" știința după un plan dinainte stabilit în mintea profesorului ("acum totul se elaborează în clasă") și, în fine, către "școala activă", "l'école active", "Arbeitsschule", "Tatschule", prin care copilul ar fi trebuit să lucreze spontan, imboldul spre lucru să pornească din sufletul lui, stărnit de interesul "intrinsec" al obiectelor de studiu.

Profesorul Liceului "Mircea cel Bătrân", dintre 1913-1936, se înscrie în acest curent nou, alături de pedagogul **Ferrière, W. Ostwald** - chimist din țara lui Herbart - ce arată "strămtețea de spirit a metodei scolastice, care compromite sau distruge dezvoltarea personală"³, **H. Lietz, Ed. Demollus, Kerschenshtelner, Dupertius**, întemeietori a ceea ce se numește "écoles sur mesure", unde elevii nu vor fi sustrași "de la inițiativa lor inteligentă"⁴. O asemenea instituție, după război, era școala din Odenwald.

Noul sistem, numit de C. Mureșanu "Educația creatoare", cere ca forțele intime să fie încurajate prin căldura și simpatia învăluitoare a profesorilor. Nu se mulțumește să privească la jocul de suprafață al stărilor sufletești "luminoase", ci să treacă peste pragul conștiinței clare, în zona instinctelor, pentru stimularea celor bune și înfrânarea celor rele. Este demn de reținut că, în liceul constănțean, un mare număr de profesori a dat elevilor posibilitatea de a se bucura pentru succesul lucrărilor din domeniile: desen, compoziție, știință sau literatură, social, pregătindu-i pentru rolul viitor de cetățeni cu adevărat folositori nației. **G. Coriolan**, unul dintre directori, pornind de la afirmația lui Leibnitz - "Dați-mi în mână educația unei țări și voi fi stăpân pe acea țară" - cerea posibilitatea de a avea o instituție de învățământ cât mai bună, "după modelul marilor școli din Apus, și vom schimba fața țării noastre"⁵. Conștienți fiind că transformările școlilor, după modele occidentale, reclamă mijloace bănești enorme și schimbarea "salutară" în gândirea rolului lor în societate, dascălii noștri susțin existența, în fiecare județ, pe lângă liceu a unei sau două clase experimentale, ca apoi, metodele verificate să se întindă și asupra celorlalte.

Mai mult decât oricare, C. Mureșanu și-a făurit și verificat metodele în laboratorul viu al sălilor de curs. Remarcând

"școala creatoare" (titlu derivat dintr-un concept pestalozzian), resimțită mai ales după 1921, **Nicolae Țimbraș**⁶ dă numele profesorilor care au încurajat mult principiul libertății de exprimare a elevilor: 1) **Constantin Mureșanu**, la germană; 2) **Grigore Sălceanu**, la franceză; 3) **Ioan Moruzov**, la muzică; 4) **Carol Blum**, la latină și greacă; 5) **Nae Constantinescu-Pană**, la educație fizică; 6) **Gheorghe Carp**, la desen; 7) **Nae Negulescu**, la fizică și chimie; 8) **Gheorghe Coriolan**, la istorie; 9) **Constantin Lăzărescu**, la română și franceză; 10) **Ion Fodor**, la geografie; 11) **Grigore Roșu**, la latină; 12) **Ioan Georgescu**, la română; 13) **Nicolae Zăgoicea**, la matematică. Interesantă este împărțirea profesorilor în funcție de atitudinea față de noua tehnică pedagogică, făcută de fostul lor elev: «De la numerele 1 la 6, de la Mureșanu la Carp, se înșiră profesorii care acordau mari libertăți de exprimare elevilor; grupul de la 7 la 9, adică de la Negulescu la Lăzărescu, reprezintă pe aceia care acordau elevilor libertăți de exprimare în măsură mai moderată; iar de la 10 la 13, de la Fodor la Zăgoicea, pe aceia mai puțin preocupați de acest principiu. Imediat trebuia să precizez că nici unul dintre dânsii nu era în dezacord cu asemenea libere manifestări. Profesorul Mureșanu mi-a rămas în minte ca un om foarte instruit și stăpânit de nobila intuiție pedagogică de a descoperi și încuraja "înmugurirea talentelor"»

Nearătându-se prea mult interesat de însușirea excelentă a limbii germane, dascălul, de recunoscută notorietate în materie, se mulțumea ca tineretul să aibă o bună idee despre **Heine, Goethe, Schiller, Kant, Schopenhauer** și despre importanța acestora pentru nația germană, întocmai precum, în cazul literaturii noastre, trebuie să cunoască importanța unora ca **Văcăreștii, Alecsandri, Kogălniceanu** etc. pentru neamul său.

Privitor la neajunsurile acestei școli, ce ar putea fi luate de unii elevi ca pretext în a-și neglija studiile zilnice, ei neavând nici interes nici pricepere pentru literatură, autorul cărții "Anii tinereții" remarcă faptul că, dincolo de "păcatul" de-a pierde timpul scriind versuri, l-a ajutat în a se deprinde, nu cu limba germană, ci cu acele construcții de sintaxă și cu lexicul limbii române, prin traducerea din germană.

Cât despre C. Mureșanu, i-a păstrat cele mai vii amintiri. Fără a fi mare vorbitor, plăcerea tinerilor de a-l necăji, l-a determinat "să vorbească atunci când tăcea și când vorbea, să tacă". Omul, ale cărui concepții pedagogice și metode s-au concretizat în diferite scrieri, despre a căror valoare s-a pronunțat instanța superioară, Academia Română, premiindu-i, în 1928, opera **Pestalozzi și Școala creatoare**, iar în 1933, lucrarea **Pédagogie pittoresque**, cedează, uneori, dorinței școlărilor săi, spunându-le "o poveste":

"Măi băieți, poveste n-am, ne răspundea el cu glas mormăit. Că de povești mai trebuie și ceva talent. Dar vă pot spune scurt și fără talent o mică întâmplare din viața mea, care ar putea sta ca rezumat al vieții mele. Eu am fost copil sărac. Într-o zi, văzându-mă o rudă depărtată de-a noastră care, fiind bogată, venea rar pe la noi, că purtam ghețe scâlcite în picioare și haine roase'n coate, mi-a dat și mie niște bani înduplecându-se să-mi spună: - Uite, băiete, du-te și tu la târg cu banii ăștia să-ți cumperi haine și ghețe noi că văd că ai nevoie.

Și eu, mulțumindu-i pentru cele ce știam eu, m-am dus întins la o librărie de mi-am cumpărat operele complete ale lui Heine și ale lui Goethe, de câte șapte volume legate'n piele fiecare. De mult îmi dusesem să le am în biblioteca odăiței mele. Și așa am rămas eu cu Heine și cu Goethe și tot cu hainele roase'n coate și ghețele tot scâlcite'n picioare, a încheiat dânsul."⁷

Ca orice bun dascăl, și el a manifestat atât răbdarea de a înțelege și a fi înțeles, alături de colegii încălziiți la spiritul apostolatului lor. Poate că, între observațiile adunate și sistematizate în teza de doctorat **L' éducation de l' adolescent par la composition libre**, scriere elogios recenziată de marele pedagog **Claparède**, tradusă în limba spaniolă și rezumată în alte limbi, se află și păreriile despre stadiul de civilizație al propriilor săi elevi încheiate cu formula de eleganță academică (răspuns la starea de indisciplină ce-i cuprindea, uneori): "Domnilor studenți, v-aș ruga să-mi permiteți să vă întreb dacă nu cumva ați și dorți să spun că în aceste momente sunteți pentru mine niște lichele balcanice la nivelul mării".

Profesorul, cu un spirit al disciplinei desăvârșit, a știut să treacă peste privațiuni cu seninătate, fiind prezent, pentru studii, într-un alt centru european de prestigiu, gata să răspundă chemărilor de cultură ale Dobrogei, ori, în vremea războiului întâi mondial, sub arme, întru apărarea țării. În acest sens este relevantă activitatea gazetărească, din care vom reține "Scrisorile" sale despre **Educația engleză**, articole despre **Școala elvețiană**, numeroase materiale publicistice, îndeosebi în "România de la Mare", lucrări de popularizare adresate direct poporului.

Activitate susținută a dus în cadrul șezătorilor literare din Societatea "I.L. Caragiale". Aceste șezători au corespuns unei nevoi viu simțite de publicul constănțean: dovadă numărul mare al colaboratorilor și al spectatorilor. Ele au avut menirea să creeze un mediu spiritual favorabil dezvoltării tinerelor talente și prețuirii acelor realizate. Ca formă de manifestare culturală, specifică românilor, șezătoarea s-a impus din pătră adâncă și curată a poporului, după aceea fiind adoptată mediului orășenesc. În șezători se concretiza spiritul artistic și înclinarea

spre acțiuni sociale utile, punând în lumină, totodată, dorința dobrogenilor de ridicare prin activitate spirituală: "Prin frumos vom ajunge la bine; prin adevăr și frumos la viața morală desăvârșită".⁸

Asemenea scop l-a putut determina pe C. Mureșanu să conferențeze cu o frecvență demnă de toată lauda. Redăm câteva titluri din perioada constănțeană: **Energia socială; Socializarea creatoare; Momente din viața engleză; Oamenii mari ai Angliei; Un erou contemporan; Emile Coué- Metoda Coué în educație și medicină; Spre adâncul sufletului nostru; N. Titulescu; amintiri din Londra și Geneva**.¹⁰

În comitetul cetățenesc de ridicare a unei statui la țarmul mării (septembrie 1934) pentru cinstirea memoriei "mării Regine și poete Carmen-Sylva", alături de alte personalități ale orașului¹¹, se afla și prof. dr. C. Mureșanu. Optimismul său caracteristic s-a extins și asupra altor compartimente sociale, devenind un strălucit animator cultural. A socotit întotdeauna că trebuie să restituim o parte din ceea ce societatea ne-a dat. De-aici și bogata activitate extrașcolară, din cadrul "Academiei populare", pe care a și condus-o câțiva ani, alături de avocatul **Bucur Constantinescu**. Înființată în 1927, aceasta urmărea "... satisfacerea nevoilor culturale printre tineret, funcționari, meseriași și muncitori din portul Constanța...", crearea unui mediu spiritual-pedagogic pentru intelectualii orașului.¹² Precum și înființarea unei "școli libere". Vedem, în felul acesta, concretizarea gândirii sale despre "școala creatoare" în rândul persoanelor mature, continuarea prin educația permanentă. Cu secții complexe-pedagogice, comemorări și actualități; literar-istoric-artistică; politic-social-economică; științifică "academia" abordează o problematică de efect educativ polivalent, respectând rigoarea științifică, dar și principiul accesibilității. De remarcat este și faptul că, spre deosebire de **Universitatea liberă din Balce** (apărută un an mai târziu, sub conducerea lui **Octavian Moșescu**), de care se apropie prin profil, cea tomană îmbrățișează întregul teritoriu dobrogean, folosind conferențieri din oraș, rareori din afara teritoriului din vecinătatea mării (**Vasile Voiculescu, G. Duma**).

Cea din urmă organizație spirituală, de "fericită inspirație și rodnică înfăptuire", "Cartea sub Icoană", al cărei președinte este, înseamnă o pilă de adevărată ofensivă culturală, de reală punere în mișcare a tuturor energiilor în scopul înălțării poporului spre civilizație. Aceasta a făcut o pasiune de onoare, între 1934-1938, din răspândirea cărților în mediul rural. Succesul a fost cu atât mai mare, cu cât infuzia de religiozitate i-a netezit calea spre cele mai umile și îndepărtate locuințe. Asociația culturală "Cartea sub Icoană" a difuzat peste patruzeci și patru mii de cărți bibliotecilor familiale, create pentru săteni, în numeroase localități din ținut.

Profesorul dr. **Constantin Mureșanu**, după o muncă rodnică de peste 20 ani, ca educator în școală și în largul societății, își va încheia activitatea în Dobrogea, fiind transferat la Seminarul teologic "Veniamin".

Primește, odată cu regretul despărțirii, din partea colegilor de la Liceul "Mircea cel Bătrân", urarea pentru un "drum izbânditor"¹³ în centrul universitar Iași".

NOTE:

- 1 Sălceanu, Gr., **Acre perennius**. "Zări albastre", 1946
- 2 Coriolan, Gh., **Cuvinte închinare celor plecați**. Anuarul Liceului "Mircea cel Bătrân", 1934/1935, p. 77
- 3 **Les grands hommes**, p. 237
- 4 Revista "L' education", Julie, 1923, p. 560
- 5 **Câteva faze în evoluția metodelor pedagogice**. Anuarul Liceului "Mircea cel Bătrân", 1923/1935, p. 10
- 6 **Anii tinereții**. Colecția memorialistică. Berkeley, 1991, Academia Româno-Americană de Științe și Arte, vol. II, p. 115
- 7 **Ibidem**, p. 120-121
- 8 Anuarul Liceului "Mircea cel Bătrân", 1920-1921, p. 72 (... au mai predat: dl. M. Pricopie, suplinitor al d-lui C. Mureșanu, în concediul de studii la Londra).
- 9 **Șezătorile Liceului în Iarna 1927-1928**. Anuarul Liceului "Mircea cel Bătrân", 1927/1928.
- 10 Anuarul Liceului "Mircea cel Bătrân", 1923-1924; 1924-1925; 1925-1926; 1934-1935.
- 11 Anuarul Liceului "Mircea cel Bătrân", 1934-1935, p. 282 (... Gh. Coriolan, președinte; D-na V. Boteanu, directoarea Liceului de fete, D-nul avocat Al. Gherghel, D-na prof. M. Dimitriu-Castano, vicepreședinti; D-nul avocat Scipio Vulcan, secretar; prof. St. Miteșcu, casier. Membri: avocați Alecu Dan, Al. Șteflea; Colonel Ionescu Dobrogeanu; prof. Traian Marcu; J.A. Rubic, Agop Damadian, preș. Soc. cercetașilor; avocat Traian Berberianu). Pentru mărirea fondului, profesorii de acord cu comitetul au organizat un număr de șezători în localul Liceului "Mircea cel Bătrân".
- 12 **Învățământul în Dobrogea** (manuscris), aflată la Biblioteca Județeană Constanța.
- 13 Gh. Coriolan, Anuarul Liceului "Mircea cel Bătrân", 1934-1935, p. 78

CARTEA ROMÂNEASCĂ VECHĂ DIN TIPARNIȚELE BUCUREȘTENE ÎN COLECȚII DIN CONSTANȚA

Reconstituirea trecutului cărții bucureștene reunește rarități și unicate, apărute în tipografiile din București, începând din secolul al XVII-lea și până în deceniul trei al secolului al XIX-lea, aflate astăzi în colecții constănțene.

Deși începuturile tipografiei bucureștene se produc cu 400 de ani în urmă, atunci când la Tipografia Mănăstirii Plumbuita, apare, la 1582, prima tipăritură bucureșteană, **Liturghierul** lui Lavrentie¹, abia peste un secol, la 1678, se înființează Tipografia Mitropoliei, "cea mai activă și mai durabilă în timp dintre așezămintele poligrafice bucureștene". Noua tipografie a fost instalată în complexul de clădiri al Mitropoliei, din inițiativa lui **Varlaam** (ales mitropolit în 1672, după moartea mitropolitului Dionisie)². Aici va activa cunoscutul cărturar și tipograf, **Mitrofan**, care lucruse la Iași, ca ucenic al lui **Dosoftei**. El va tipări în 1682, cu sprijinul domnitorului Șerban Cantacuzino, o **Evanghelie**, care, după cum era menționat în "Predoslovie", era destinată "spre mai aleasa înțelegere a limbii românești". Mitrofan a încurajat tipărirea cărților slavo-române, susținând, astfel, orientarea spre biruința deplină a limbii române în biserică. Un exemplar al acestei **Evanghelii** întregeste fondul de carte rară al Bibliotecii Județene Constanța. Cartea impresionează prin tehnica în care este redactată. Pe filele ei întâlnim xilografuri expresive, litere frumos ornate, elemente ce dovedesc rafinament și gust.

În secolul al XVIII-lea, pe lângă Tipografia Mitropoliei, la București mai activau două tipografii; este vorba de Tipografia Mănăstirii Antim, înființată, în 1716, de unul din cei mai de seamă tipografi din vremea lui Constantin Brâncoveanu, cunoscutul cărturar **Antim Ivireanul** și Tipografia Școlii Văcăreștilor³. Figura centrală, timp de 30 de ani, în întreaga poligrafie bucureșteană, va fi ucenicul lui Antim Ivireanul, **Stoica Iacovici**, a cărui operă tipografică o vom prezenta în continuare.

Perioada de care ne ocupăm este o epocă de glorie a tiparului românesc, în care se imprimau cărți pentru toate popoarele ortodoxe, aflate sub dominație turcească⁴. Cele mai multe volume se tipăresc în Tipografia Mitropoliei. Dintre exemplarele scoase în acest secol, 11 cărți vor circula în județul Constanța, aflându-se în prezent în colecții din muzee, biblioteci și lăcașuri de cult.

Astfel, **Evanghelia** tipărită la 1742, aflată în patrimoniul Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța, unică în colecțiile din Dobrogea, este editată în timpul domniei lui Mihai Racoviță. Remarcăm starea de conservare ireproșabilă a cărții, precum și elementele decorative ce împodobesc filele, xilografuri, frontispicii, chenare, viniere, letrine. Pe contrapagina de titlu apar, într-un medalion dreptunghiular, decorat cu motive florale, stemele imprimare ale Moldovei și Țării Românești, dovadă vie a simțămintelor ideii de unire a românilor. Stemele sunt însoțite de însemnele puterii și autorității: coroana princiară, sceptrul și spada încrucișate, alături de alte elemente heraldice. O însemnătate aparte i-o dau însemnările olografe, aflate pe fila a patra numerotată, scrise cu cerneală neagră, cu litere chirilice și care menționează pe unul dintre deținătorii în timp ai acestei cărți, Toader Hrățacu⁵.

Dintre cărțile tipărite în 1743, Biblioteca Județeană este în posesia a două exemplare ale **Penticostarului**, cu mențiunea că unul din exemplare este lipsit de fila de titlu. De asemeni, întâlnim în aceeași colecție, fila de titlu și prefața unei alte cărți tipărite în 1743, **Apostolul**. Cele două părți sunt legate la începutul **Minelui pe luna septembrie**, tipărit la Râmnic în 1780, acestei cărți lipsindu-i pagina de titlu și prefața.

În 1745, din porunca domnitorului **Constantin Ioan Nicolae**, vede lumina tiparului **Pravoslavnică mânturisire**, pe care o găsim în colecțiile aceleiași biblioteci. O particularitate a acestei cărți este dată de însemnările de proprietate, datate 1828 și 1845, ale preotului Vasile Trișcu și ale soției acestuia, Iustina⁶.

Tot din porunca domnitorului amintit, este tipărit, în 1747, **Triodul**, aflat în colecțiile M.I.N.A.C.. Cartea se remarcă prin xilografurile semnate de meșterul xilograf și tipograf, care a activat și la Buzău, **Ioanichie** sau **Ivan Baccov**.

Din a II-a jumătate a secolului al XVIII-lea, Biblioteca Județeană mai detine o **Evanghelie**, tipărită la 1750 și un **Ceaslov**, din 1767.

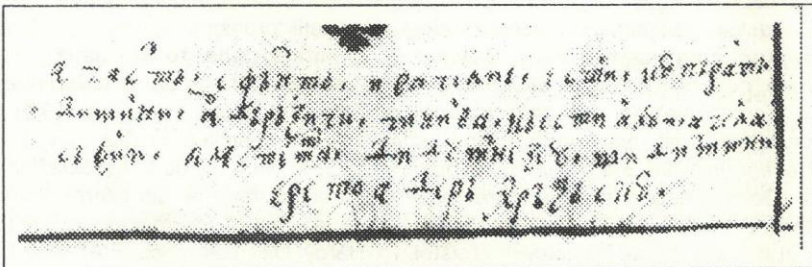
La diferite biserici din satele județului Constanța au fost descoperite cărți de cult tipărite în secolul amintit la Tipografia Mitropoliei și care în prezent se găsesc la Protoieria din Medgidia. Sunt cărți aduse de mocanii stabiliți în Dobrogea, în localitățile Bugeac, Dunăreni (fost Mârleanu), Negureni, (fost Caranlăc) și Vlahi după 1840, după cum menționează profesorul Nifon Bălășescu, în cunoscuta lucrare "Români din Turcia". Prezentându-le în ordine cronologică, avem, la 1768, volumul intitulat **Cazanul**, o carte de predică în care sunt dezvoltate pasaje din Biblie, tipărită de meșterul tipograf **Popa Costandin**. La 1774, prin îndrumarea arhimandritului Sfintei Mitropolii, **Filaret**, apare **Octoihul**, care este folosit în biserică, cuprinzând cântări pe opt glasuri. Tot aici vede lumina tiparului, la 1766, **Antologhionul** descoperit în satul Negureni. Cartea este deosebit de importantă, datorită unei însemnări, datată la 1875, făcută de inimosul om de cultură, **Costache Petrescu** - învățător și organizator al școlilor românești din Dobrogea, director al școlii române de la Silistra⁷. Un alt **Antologhion**, tipărit în 1777, descoperit în satul Vlahi, a circulat în interiorul provinciei după ce a fost adus de mocani, aflându-se la 1853 în posesia satului Topalu, după cum este menționat în însemnările aflate pe filele sale, fiind cumpărat de localnicii Toader, Maria și Bucur Paraschiv, cu prețul de 60 lei⁸.

Paralel cu activitatea Tipografiei Mitropoliei, în secolul al XVIII-lea se desfășoară, după cum am mai amintit, și activitatea Tipografiei Mănăstirii Antim, unde, la 1746, este tipărită cartea **Mărgăritare**, sub îngrijirea tipografică a lui Stoica Iacovici, aflată în colecțiile M.I.N.A.C.

La sfârșitul secolului al XIX-lea, tiparul se emancipează de sub tutela religioasă și a domniei. Astfel, monopolul păstrat atâtea secole de aceste două instituții este desființat, prin deschiderea unor tipografii particulare, prin diversificarea producției editoriale, dar mai ales prin victoria tipariturilor laice.

La 3 decembrie 1817, domnitorul **Ioan Caragea** a acordat un privilegiu pe timp de 20 de ani, pentru înființarea și exploatarea unei tipografii particulare. Efortii acestei tipografii sunt dr. Constantin Caracaș, stolnicul Răducanu Clinciu și stuierul Dumitrache Topliceanu⁹. Ei și-au instalat atelierul tipografic în casele domnești de la "Cișmeaua lui Mavrogheni".

În "Privileghiata tipografie", cunoscută și sub numele de "Cișmeaua lui Mavrogheni" a apărut un număr mic de cărți, care, de fapt au împlinit generosul program acordat prin "privilegiul" lui Ioan Vodă Caragea, prima carte apărută aici fiind chiar **Legiuirea lui Caragea**, la 1818. Posibilitățile tehnice reale ale tipografiei sunt evidențiate prin modul în care este tipărită această primă carte. Textul este imprimat într-o singură culoare și este încadrat de un simplu chenar, negru. Unica xilografură reprezintă stema țării și a județelor. Pagina de titlu este încadrată de un chenar împodobit cu ghirlande de flori, care prezintă, în partea de sus, un frontispiciu decorat cu motive florale, prevăzută în mijloc cu un medalion¹⁰. Aici sunt imprimare atât cărți religioase, cât și cărți laice, precum

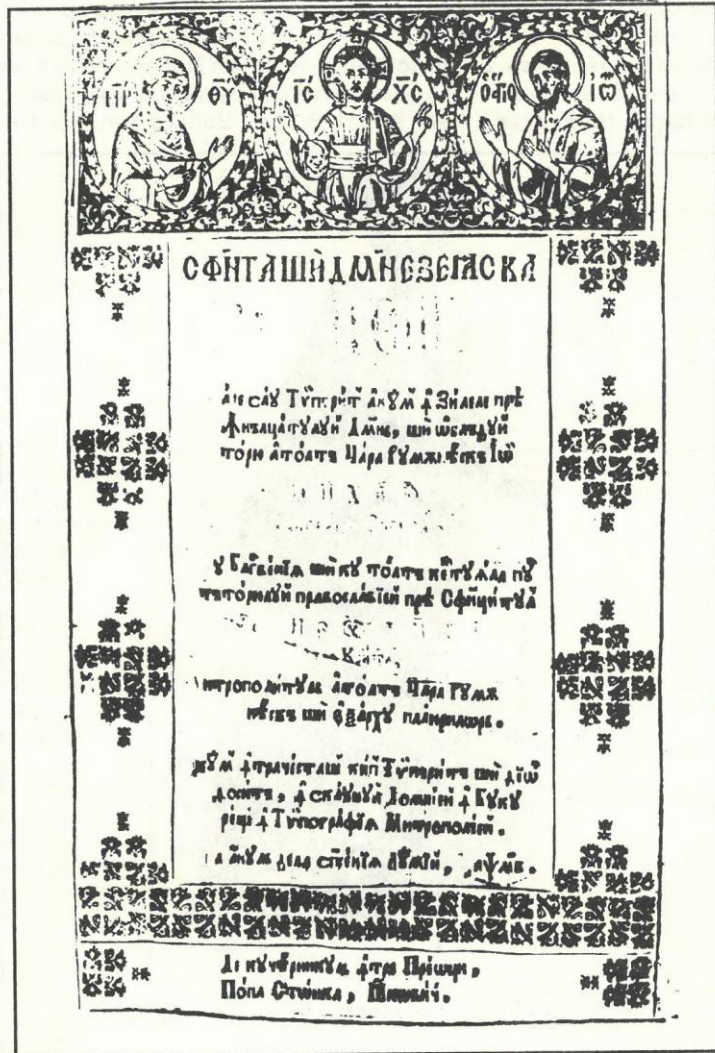
și traduceri. Cei trei citori statuează un amplu program editorial prin publicarea unor scriitori români, a unor traduceri sau a unor cărți de istorie, medicină, muzică, jurisprudență (vezi **Legiuirea lui Caragea**). Între 1826-1827, în aceeași tipografie apare o traducere din limba greacă, făcută de egumenul Mănăstirii Sf. Ioan din București, **Grigorie**, a lucrării **Prescurtarea istoriei universale**. Cartea, în patru volume, este semnată de **Atanasie Staghiritul** și este tipărită în timpul domniei lui Mihail Dimitrie Ghica pentru "trebuința școlilor noastre și pentru obștescul folos al neamului românesc"¹¹. Tot aici se tipărește, în 1829, și o carte de medicină, **Oglinda sănătății** a lui Ștefan V. **Piscopescu**, iar în 1830, o culegere intitulată **Versuri musicești**, a lui **Anton Pann**, compuse pe vremea când era profesor de muzică la Școala Națională din București. În "Precuvântare", autorul face referire la faptul că din vechime exista obiceiul a se cânta cu versuri în seara Nașterii Domnului, versuri pe care el le-a auzit prin viu grai, în diferite ocazii și pe care apoi le-a cizelat și le-a tipărit¹².

Deși se observă că procesul de laicizare a cărții se impune în această perioadă, fapt remarcabil atât prin dezvoltarea gustului pentru citit, prin circulația mai mare a cărților (evidențiată și de însemnările de pe filele unor volume), totuși, în Tipografia Mitropoliei, care și desfășoară în paralel activitatea cu cea a Privileghiatai Tipografiei, continuau în primele trei decenii ale secolului al XIX-lea să apară, alături de cărți laice, și cărți religioase. Dintre acestea, nouă exemplare se găsesc în colecțiile mai sus amintite.

În ordine cronologică, menționăm **Penticostarul** tipărit la 1800, care a aparținut parohiei Bugeac. **Risipirea cea de pe urmă a Ierusalimului**, apărută în 1821, scrisă de Ion Barac (magistrat translator al Brașovului), care păstrează pe ultima filă nenumărată o însemnare din 1888, ce atestă circulația cărții în părțile Buzăului, înainte de a ajunge pe aceste meleaguri¹⁵.

Anul 1823 este prezent cu două cărți aflate în colecțiile Bibliotecii Județene. **Acatistul** tipărit sub patronatul mitropolitului Grigorie, xilografuri semnate de meșterul Simeon la 1819, înfățișând scene biblice. Textul este scris cu caractere roșii și negre, fiind încadrat într-un frumos chenar realizat din frunze de acant, flori și mici medalioane circulare, în care sunt înscrise figuri de sfinți. Pe coperta I verso, o însemnare datată 20 iulie 1891 este o dovadă a circulației cărții în București și a posesorilor ei în timp. "Această sfântă carte de rugăciune este a cocoanei Zoe Luchidi 1891 iulie 20 / București / . O stăpânește de treizeci de / ani și pentru că se citește în aceste zile cu / multă dragoste să-i dăruiască / Maica Domnului sănătate"¹⁶.

Cea de-a doua carte tipărită în 1823 este un **Calendariu pe 140 de ani** (alcătuit pe șapte planete), în care sunt relatele cunoștințe astronomice despre planete, fiecare planetă având câte un simbol și sunt comentate cele 12 zodii, fiecare cu însemnele specifice. Pe pagina de gardă verso, se află o simplă dedicație, un "suvenir", semnată de Const. Broșteanu¹⁷. **Dovedire împotriva eresului armenilor**, tipărită în 1824, cuprinde o serie de scrieri despre armeni, adunate și tălmăcite în românește de mitropolitul **Grigorie**, pe vremea

când se afla la Mănăstirea Căldărușani. În 1825, ieromonahul tipograf **Stratonik**, tipărește la Mitropolie, sub patronatul mitropolitului **Grigorie**, cartea lui **Cassian Râmleanul**, **Doao cuvinte**, pe filele căreia întâlnim xilografuri semnate de ieromonahul Constantie: un frontispiciu care prezintă frunze și flori de lotus, ce încadrează acvila crucială - stema Țării Românești.

Mitropolitul **Grigorie** tipărește la 1827 **Învățătura pre scurt pentru nunți**. În afara textului propriu-zis, pe pagina de titlu, verso, sunt scrise cugetări de felul acesteia: "... facerea rudeniei celei sfinte spre însoțirea oamenilor de se va afla că s-au făcut, fiindcă cu păcate omenești s-au făcut canoanele"¹⁸. Ca ornament întâlnim, în partea de jos a paginii de titlu, stema Țării Românești. Un **Pateric**, apărut la 1828, cuprinde o culegere de texte despre viețile unor părinți ai Bisericii ortodoxe. Cartea a aparținut Parohiei Sfântului Ioan Botezătorului din Constanța, astăzi aflându-se în colecțiile Protoieriei Medgidia.

Două exemplare din **Ceaslov mare**, tipărit în 1830, le găsim în colecțiile Protoieriei Medgidia și ale Bibliotecii Județene, unui exemplar lipsindu-i pagina de titlu. Singurele ornamente întâlnite sunt letrinele, care marchează alineate sau începutul unor capitole.

Prin prezentarea acestor cărți am încercat să ilustrăm evoluția tiparului bucureștean pe o perioadă cuprinsă între 1678 și 1830, evidențind, în primul rând, activitatea așezămintelor poligrafice (raportat la fondul de carte existent în colecțiile constănțene) și contribuția unor cărturari ai vremii, la dezvoltarea unei culturi originale, la progresul tiparului și literaturii românești.

Note:

1. L. DEMENY, Tipărița bucureșteană în secolul al XVI-lea, în "Studii și cercetări de bibliologie", XXV, 1972; 2. R. BAGDASAR, Arta tiparului bucureștean, în "Revista muzeelor și monumentelor" seria - MUZEE, nr. 4/1984, p. 26; 3. D. SIMONESCU, GH. BULUȚĂ Pagini din istoria cărții românești, București, 1980, p. 53; 4. R. BAGDASAR, Op. cit.; 5. Ibidem; 6. **Evanghelia**, București, 1742, fila a 4-a nenumărată, însemnare scrisă cu caractere chirilice, cu cerneală neagră: "Această sfântă Eva<n>ghelie este cu<m>părată / di mini. Au dacă zici cinva că esti a lui, acela / să fie blăstămat di Dumnizeu și di mini / eu Toader Hrățacu /"; 7. **Pravoslavnică mânturisire**, București, 1745, filele 1, 7, 9 însemnare cu caractere chirilice, cu cerneală neagră: "Această carte / Provoslavnică mânturisire iaste / a Popii Vasilii Trișcu / ... în 1828 ian<u>ar /; Însemnare, filele 16-17." ... care în anul 1845 am cumpărat-o eu înaintea numitu<u> de la Iustina / soția preotului Vasile Trișcu /"; 8. N. BĂLĂȘESCU, Românii din Turcia, în "Cărțile săteanului român III, 1878, p. 29; 9. C. CIOROIU, A. MOCANU, Cartea românească în Dobrogea înaintea de 1877, Constanța, 1978, p. 24; 10. **Antologhion**, București, 1777, fila albă de la început, verso, însemnare cu caractere chirilice; 11. D. SIMONESCU, GH. BULUȚĂ, Op. cit., p. 96; 12. **Legiunea lui Caragea**, București, 1818; 13. A. STAGHIRITUL, **Prescurtarea istoriei universale**, vol. I-IV, București, 1826-1827, pagina de titlu; 14. A. PANN, **Versuri musicești**, București, 1830, fila a 4-a, Cartea I, "Steaua răsărită / strălucitoare / Nașterea mărită / Ne vestește / Că s-a născut Domnul / Cel puternic / Pre pământ ca omul / Cel puternic / Den Fecioara sfânta / Precurată / Astăzi lumea cântă / Bucurată / ..."; 15. I. BARAC, **Risipirea cea de pe urmă a Ierusalimului**, București, 1821, ultima filă nenumărată, însemnare în creion negru, cu caractere latine: "Această carte este a celui / mai jos iscălit. Am / scris pe când eram / în clasa a III-a seminar / de la Buzău / dăruită de P. / Serafim /"; 16. **Acatist**, București, 1823, coperta I verso, însemnare; 17. **Calendariu pe 140 de ani** (alcătuit pe șapte planete), București, 1823, fila de gardă, verso; 18. **GRIGORIE**, **Învățătura pre scurt pentru nunți**, București, 1827, pagina de titlu verso.

PRODUȚIA EDITORIALĂ CURENTĂ

Completarea colecțiilor de publicații este, cum se știe, o problemă majoră pentru orice bibliotecă, întotdeauna complicată, datorită unor factori ca: **lacune informaționale** privind producția editorială, **personal insuficient**, **lipsa resurselor financiare**. Explozia editorială de după 1989, în condițiile pieței libere și a dispariției cenzurii, a adăugat la factorii amintiți, o enormă concentrare privind **selectivitatea**.

Peisajul editorial s-a modificat radical după Revoluție; dacă până în acel moment funcționau în România doar 23 de edituri (toate de stat), în 1995, Biblioteca Județeană Constanța a putut stabili relații cu 810 edituri (fără a mai vorbi de zecile, sutele de oferte ale unor edituri efemeride din anii precedenți, care au scos pe piață doar 1-2 cărți fiecare).

Producția editorială din anii 1990 - 1992 a fost stângace, ezitantă, caracterizată prin goana după profit cu orice preț (facilitată și de setea publicului pentru o literatură care nu fusese editată vreme de aproape cinci decenii), dar și prin căutări de formule noi, în condiții absolut noi (pentru cei mai mulți necunoscute, pentru ceilalți uitate) - piața liberă, dispariția cenzurii. Se pare că timpul a îndreptat acest domeniu spre un făgaș normal, clarificându-se opțiunile, schițându-se contururile noilor edituri, cele mai multe, particulare. Unele case de editură mai vechi (**Albatros**, **Cartea Românească**, **Eminescu**) au cunoscut un puternic, nedorit recul, altele, și ele tot de stat, au reușit să-și asume duritatea concurenței și să supraviețuiască (**Dacia**-Cluj, **Meridiane**, **Minerva**, **Humanitas** - fosta Editură Politică, **Editura Tehnică**, **Univers**), este

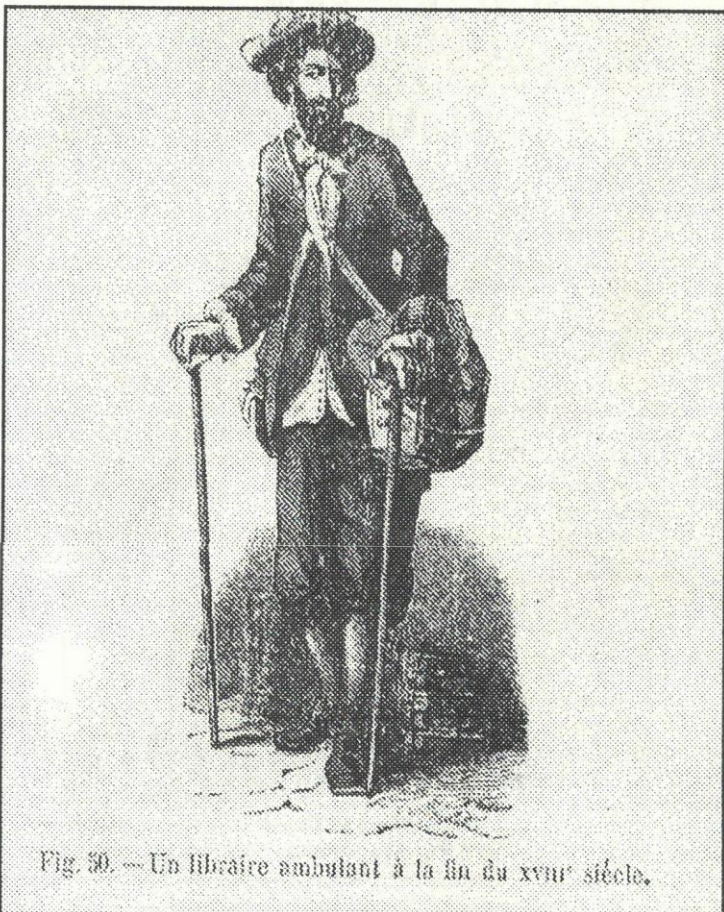

Fig. 30. — Un librar ambulat la la fin du XVIIIe siècle.

adevărat, și cu sprijinul statului. De remarcat că Editura Humanitas a reușit să-și înființeze o rețea proprie de librării în întreaga țară (la Constanța, editura este reprezentată de S.C. Trio).

Multe edituri au caracter enciclopedic și poate cea mai activă dintre acestea este **Porto Franco** din Galați, întreprindere particulară înființată în 1990 (care a scos pe piață sute de titluri la prețuri concurențiale), dar altele, tot particulare, s-au specializat. Iată câteva dintre acestea din urmă:

Lumina Lex S.R.L. (București) - publică numai carte social-politică, cu deosebire drept (tratate, îndrumătoare legislative); **Nemira** (București) - editează literatură română și universală, prin 11 colecții, scoțând la iveală, în numai doi ani de activitate (1992 - 1993) circa o sută de titluri, într-un tiraj total de 4 milioane exemplare (amintesc colecțiile "S.F.", "Comando", "Horror", "Nautilus", "Ora H"; pentru colecția "Comando", **Nemira** a primit, în 1992, la târgul de carte de la Neptun, Premiul pentru best-seller, iar în 1993, la același târg, Marele Premiu pentru întreaga activitate; pentru colecția "Nautilus" și pentru publicarea unei reviste de literatură și artă, prestigioasă întreprindere de carte a primit titlul de Cea mai bună editură, conferit de Convențiile Naționale Sângeor-Băi (1992) și Ploiești (1993), precum și delegarea la EUROCON - 1993; o editură cu profil pedagogic este **Coresi** (fondată la 28 decembrie 1989), care oferă lucrări utile de interes didactic în formule redacționale și grafice moderne, publicații pentru profesori, elevi și părinți, instrumente utile de predare, învățare, autoinstruire sau perfecționare, bibliografie școlară, dicționare, lansând mult apreciatele colecții "Caietele didactice Coresi" și "Publicațiile Coresi pentru elevi"; totodată, această editură pune la dispoziția publicului un bogat set de publicații editate și tipărite în Occident, pentru varii domenii de activitate: filologie, economie, marketing, management, medicină, precum și dicționare, cursuri de limbi străine, însoțite de materiale audio-vizuale moderne (revistele și materialele didactice ELI și cursurile B.B.C. English, al căror unic distribuitor este în România); specializată este și Editura "**Teora**" (București), prin seriile "Calculatoare personale" sau "Dicționare", de mare utilitate pentru elevi, studenți și profesori (dicționarele sunt bilingve, cu predilecție pentru limbile de circulație internațională, dar mai cuprinzătoare decât cele publicate la noi până în prezent) și altele.

Circa 90% dintre cărțile achiziționate de Biblioteca județeană pentru municipiu, dar și pentru bibliotecile publice din județ (până în august 1994, când, în urma H.G. nr. 442 din 1994, fondurile destinate achizițiilor de cărți pentru bibliotecile comunale și orașenești nu mai sunt la dispoziția B.J. Constanța ci a consiliilor locale) provin din relația cu **S.C. Libri Maris** (fostul Centru județean de librării), cu **S.C. Trio**, precum și cu unele edituri, ocazional.

Aureliu-Doru DODE

DONAȚII DE CARTE ITALIANĂ

Biblioteca Județeană Constanța conține în colecțiile sale și carte italiană, fie achiziționată, fie donată în cursul anilor, în bună tradiție a legăturilor spirituale ce atestă afinitățile întru latinătate dintre cele două culturi și popoare.

Căci, din chiar zorii constituirii sale, spațiul dobrogean s-a dovedit a fi un receptacol de mare deschidere pentru tot ce înseamnă comunicare și schimb, cunoaștere și dialog. Amintesc aici doar câteva momente semnificative ale relațiilor culturale româno-italiene desfășurate în acest spațiu: statuia poetului Ovidiu, ridicată în 1887 de **Ettore Ferrari**, înfrățirea Constanței cu Sulmona, orașul natal al autorului Tristelor și Ponticelor (al cărui exil tomitan a fost determinat de "un vers și o greșală"), schimburile culturale cu societăți literare din Trapani, găzduite de Biblioteca Județeană și de Muzeul de Istorie și Arheologie, contacte cu Asociația Italia-România, cu sediul la Roma.

Cartea a însoțit mereu aceste momente de comuniune spirituală, ea însăși emblemă a spiritului, valoare ce traversează granițe geografice și sporește prin diseminare.

Astfel, în 1971 biblioteca noastră a primit o donație de carte ce i-a îmbogățit profilul enciclopedic cu nume de rezonanță din literatura beletristică, istorică și științifică italiană.

Menționez, dintre lucrările primite: Francesco Flora. **Storia della letteratura italiana**, vol. 1-5, Verona, Arnoldo Mondadori, 1967; Cezare Pavese. **Opere** (Romanzi, vol 1-2; **Racconti**), Torino, Giulio Einaudi, 1967; **Prima che il gallo canti**, Torino, Giulio Einaudi, 1967; Vasco Pratolini. **Lo scialo**, vol. 1-2, Verona, Arnoldo Mondadori, 1965; **La costanza della regione**, Verona, A. Mondadori, 1965; Alberto Moravia.

Romanzi brevi, Milano, Bompiani, 1967; **L'amante infelice**, Milano, Bompiani, 1965; **L'attenzione**, Milano; **Agostino**, Milano, Bompiani, 1964; Gabrielle D'Annunzio. **Le Novelle della Pescara**, Verona, Mondadori, 1965; **L'innocente**, Verona, Mondadori, 1966; **Elettra**, Verona, Mondadori, 1965; **Contemplazione della morte**, Verona, Mondadori, 1966; Roberto Battaglia. **Storia della Resistenza italiana**, Torino, Giulio Einaudi, 1967; Giovanni Pascoli. **Poesie**, vol. 1-2, Verona, Mondadori, 1967; Carlo Levi. **Cristo si è fermato a Eboli**, Torino, Giulio Einaudi, 1967; Giovanni Papini. **Storia di Cristo**, Firenze, Leo S. Olschki, 1962; Curzio Malaparte. **L'arcitaliano**, Firenze, Vallecchi, 1963; **Dizionario degli autori**, vol. 1-3, Firenze, Vallecchi, 1965; Guido Calogero. **Lezioni di filosofia**, vol. 1-3, (Logica, Etica, Estetica), Torino, G. Einaudi, 1960; Giuseppe Capograsci. **Opere**, Vol. 1-6, Milano, A. Giuffrè, 1959; Panfilo Gentile. **Storia del Cristianesimo**, Milano, Rizzoli, 1969; Giorgio Bassani. **Le storie ferraresi**, Torino, Einaudi 1966; **Il giardino di Finzi Contini**, Torino, Einaudi, 1968; Italo Calvino. **I nostri automati antenati**, Torino, Einaudi, 1967; Gaetano De Sanctis. **Storia dei romani**, vol. 1-4, Firenze, La Nuova Italia, 1967-1968; Luigi Salvatorelli. **Storia d'Europa**, vol. 1-2; **Sommario della Storia d'Italia**, Torino, Giolio, Einaudi, 1963; Petrarca. **Rime. Trifoni**. Milano e Napoli, Riccardo Ricciardi, 1957; Leopardi Giacomo. **Opere**, vol. 2, Milano e Napoli, Riccardo Ricciardi, 1966; Antonio De Nino. **Usi Abruzzesi; Usi e costumi**, Firenze, Leo S. Olschki, 1963-1964.

Predomină literatura beletristică, mulți din autori fiind deja traduși în românește (D'Annunzio, Papini, Levi), unii chiar în mai multe ediții. Dar sunt și titluri din alte zone de interes pentru beneficiari (istorie, religie, etnografie). O parte din lucrări s-au aflat, până în decembrie 1989 la fondul special (sigla S), căci cuprindeau informații "prohibite" privind aspecte istorice, de exemplu dictatura mussoliniană (L. Salvatorelli, **Sommario della storia d'Italia**), religioase, considerate "nocive" (G. Papini. **Storia di Cristo**; P. Gentile. **Storia del Cristianesimo**) sau filozofice "nemarxiste" (G. Calogero, **Lezioni de filosofia**). După decembrie 1989, aceste lucrări, ca de altfel toate lucrările de la fondul special au fost puse la dispoziția publicului cititor.

Recent, în 1994, s-a primit încă o donație de carte din Italia de la Associazione Italia-România. Donația cuprinde și literatură universală în limba italiană, din diferite domenii ale cunoașterii, predominând beletristica. Astfel, am primit lucrări ale marilor clasici (Balzac, Stendhal, Laclos, Voltaire, Dostoievski, Tolstoi, Th. Hardy, D.H. Lawrence, E.A. Poe), titluri din autori contemporani de notorietate (Camus, Bulgakov, Fowles), dar și albume de artă (**Artoon - L' influenza del fumetto nelle arti visive del XX secolo**, Napoli, Electa Napoli, 1989; **André Masson, l'insurgé du XX-eme siècle Roma**, Carte secrete, 1989, în limba franceză; monografii - album ale diferitelor sporturi (**Conoscere il basket, Conoscere il tennis, Conoscere l'altelica**), o suită de monografii geografice (**America, Francia, Inghilterra, Italia, Scandinavia**) ale cunoscutului geograf Enzo Biagi, dictionaire Rizzoli. Lucrările sunt interesante, aspectul grafic deosebit.

Acum, când după 1989, relațiile culturale ale României s-au amplificat și s-au aprofundat, când orașul nostru este tot mai vizitat și instituțiile sale culturale tot mai căutate, când în cadrul Universității Ovidius, la facultatea cu profil filologic s-a înființat și o secție de limbă și literatură italiană, sperăm nu numai în îmbogățirea colecțiilor bibliotecii cu carte italiană, dar și în valorificarea mai accentuată a celei existente, pentru că fondul de carte de aici poate satisface exigențe nu dintre cele mai modeste.

Adriana GHEORGHUI

STORIA DI CRISTO

VALLECCHI EDITORE

PODUL DE LA CERNAVODĂ - 100 DE ANI

PODUL

Înalt și alb, trece de pe un mal pe altul al Dunării.

Sub razele soarelui, în lumina lunii, marea lui construcție se ridică, de necrezut, peste apele largi și învolburate ale fluviului.

Înalt și alb trece, aproape prin cer, de pe un mal pe altul al Dunării.

Iar înima mea, de când mă țin minte, trece pe el în Dobrogea.

O vibrație profundă, un imn al metalului avântat în spațiu îmi umple auzul și atunci știu că, peste o clipă voi ajunge iarăși pe pământul dorit, sub cerul cu soare mult al Dobrogei.

Înalt și alb, ca zborul unui albatros, trece de pe un mal pe altul al Dunării.

Cu dorobanții care îi stau de strajă, cu amintirea celor ce l-au construit, cu tot ceea ce a însemnat pentru aceste pământuri, el face parte din marea poveste a țării.

Eram copil când, la sfârșitul primului război mondial, l-am văzut, cu ochii mari de uimire, întâia oară.

Țineam de mulți ani condeiul în mână când, la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, i-am adresat un salut plin de întreaga vibrație a conștiinței mele.

Împlinea în acel an o jumătate de secol de existență și, într-o vreme haotică, am ținut să-l salut ca pe un semn al vredniciei noastre pe aceste pământuri.

În acea vară mă aflam după un lung răstimp, timp al atâtor drame și catastrofe, din nou pe țărmul mării. Războiul se terminase, dar țărmul mării era plin de cazemate, până la apa ei ajungeam printre garduri de sârmă ghimpată, în larg mereu făceau explozie minele, iar noaptea portul era măturat de rafale de mitralieră.

Era o vară haotică și contradictorie, războiul se retrăgea ca un Nil de sânge, lăsând în urmă un mâl gros în care se mai zbăteau tot felul de lighioane.

Era o vară ciudată, plină de neliniști și incertitudini, de zvonuri care treceau prin aer, ca o miasmă otrăvitoare, despre soarta acestor pământuri.

posibilă a

Cu câtă ca pe un martor noastre, rămas războiului, aducem aminte când puterile nu

Cu astă fior al întregii plopului, ci adânc, legându-și iubite

Ce bine mi-a prins să-l văd, să-l redescopăr, să-l salut, dobândind certitudinile de care aveam nevoie, într-un ceas greu al vieții mele și al acestor pământuri.

Înalt și alb trecea aproape prin cer, de pe un mal pe altul al Dunării, reamintindu-ne că zborul poate fi reluat și dus mai departe.

Din acea vară haotică și contradictorie au trecut mulți ani, iar curând el va împlini trei sferturi de secol de existență.

Cei care, tineri fiind, îl văd acum întâia oară, vor apuca o aniversare mai glorioasă când, în preajma anului 2000, va fi sărbătorit pentru un secol întreg de viață.

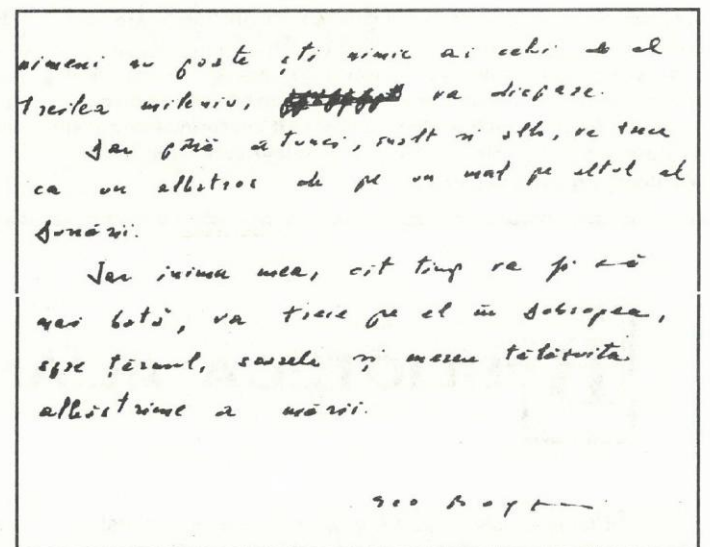
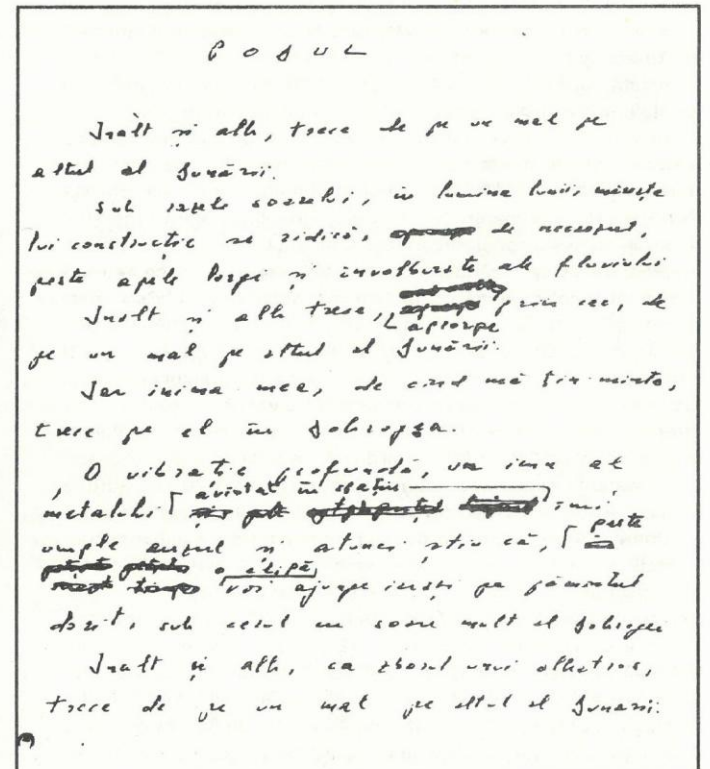
După aceea va deveni foarte bătrân și cândva, într-unul din anii despre care nimeni nu poate ști nimic ai celui de al treilea mileniu, va dispărea...

Dar până atunci, înalt și alb, va trece ca un albatros de pe un mal pe altul al Dunării.

Iar înima mea, cât timp va fi să mai bată, va trece pe el în Dobrogea, spre țărmul, soarele și mereu tălăzuita albăstrime a mării.

Geo BOGZA

^{*)} Text publicat în volumul "Bibliophilie au Pont Euxin", apărut sub egida Bibliotecii municipale Constanța, în 1973.

OIZBÂNDĂ A INTELIGENȚEI ȘI RÂVNEI ROMÂNEȘTI

După revenirea Dobrogei la țară, aprovizionarea orașelor euxine se făcea anevoios, administrația fiind frecvent nevoită să ceară sprijinul marinei, calea pe apă, deși ocolitoare, prezentând mai multă siguranță. Astfel că, guvernul decide, în 1880, construirea liniei ferate București - Fetești, a unui pod peste Dunăre la Cernavodă și modernizarea căii ferate, construită de englezi în 1860, învechită acum, dintre Cernavodă și Chiustenge. În 1882 s-au publicat concursul și programul privind construcția podului, iar la 1 septembrie 1883, opt case constructoare străine au prezentat proiecte; dar toate au fost respinse, nefiind avantajoase. Peste 3 ani (1885) se va întocmi un alt caiet de sarcini, însă nici de această dată ofertele nu au fost acceptate: un an mai târziu, guvernul de sub președinția lui I.C. Brătianu a creat un serviciu special, subordonat C.F.R.-ului, pentru întocmirea unui nou proiect, condus de inginerul Anghel Saligny. Comisia, formată în întregime de specialiști români, aprobă proiectul lui Saligny și, în 1890 (9 octombrie), încep lucrările podului de peste Dunăre și Borcea, ce vor fi terminate în 1895 (Piatra fundamentală a fost pusă de rege, împreună cu un document din care spicuim: "Noi, Carol I, prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României. (...)

Fie ca această lucrare să sporească prosperitatea și gloria scumpei noastre țări, fie ca prin ea să se strângă legăturile care unesc Dobrogea de patria mamă, fie ca porturile ei să ajungă la o splendoare vrednică de solicitarea ce le poartă țara).

lată și detalii. Podul din fața orașului Cernavodă (Carol I) era cel mai lung din Europa din acea vreme: 750m, cu o înălțime de 30m (podul peste Borcea avea o lungime de 420m). S-au mai construit trei viaducte: unul de racordare la podul Borcea (500m), unul în baltă (1.455m) și unul de racordare la podul Carol I (numit, după 1948, "Anghel Saligny") de 912m. Întregul deviz a costat 35.000.000 lei în valuta vremii. Construcția propriuzisă a fost realizată de compania Fives-Lille.

Inaugurarea a avut loc într-un cadru de mare sărbătoare la care au participat familia regală și numeroase oficialități ale timpului, la 14 septembrie 1895. Întreaga presă, din regat și de peste munți, a comentat evenimentul. Iată ce consemna un ziar constănțean: "La inaugurare a participat un public de peste 20.000 de suflete. Punctul culminant al sărbătorii a fost trecerea peste pod a celor 14 locomotive, a căror șuier, împreună cu sunetele sirenelor de la vapoarele ce staționau în portul Cernavodă,

cu bubuitul tunurilor de pe deal și din canoniere, cu sunetul trâmbițelor, tobelor și musicilor militare, produceau un concert imposibil de descris". În memoriile sale, regina-poetă Carmen Sylva scria cu duioșie despre acel moment istoric: "Când m-am măritat acum 35 de ani, găsi pe masa sa (a lui Carol - n.n.) întâiele planuri ale podului de peste Dunăre: dar a trebuit să aștepte 30 de ani până să i se întrupeze planul, până să-l poată clădi inginerii noștri. E vopsit alb ca zăpada pentru a opri razele soarelui. Când îl isprăviră, Regele trebui să bată nitul cel din urmă. D-nii Duca și Saligny întrebuițară pentru aceasta o mașină hidraulică, pentru ca presiunea de 50 de mii de kilograme să se poată exercita printr-o lovitură ușoară. Nitul de argint roșit în foc fu bătut de Rege dintr-o dată, cu o smucitură ușoară. Eu aveam simțământul că acum Regele își desăvârșește opera deoarece își împlinea programul. Prin podul de la Cernavodă s-a stabilit cea mai apropiată legătură între Londra și Bombay. De acest pod, așteptat treizeci de ani, atârna totul".

Constantin CIOROIU

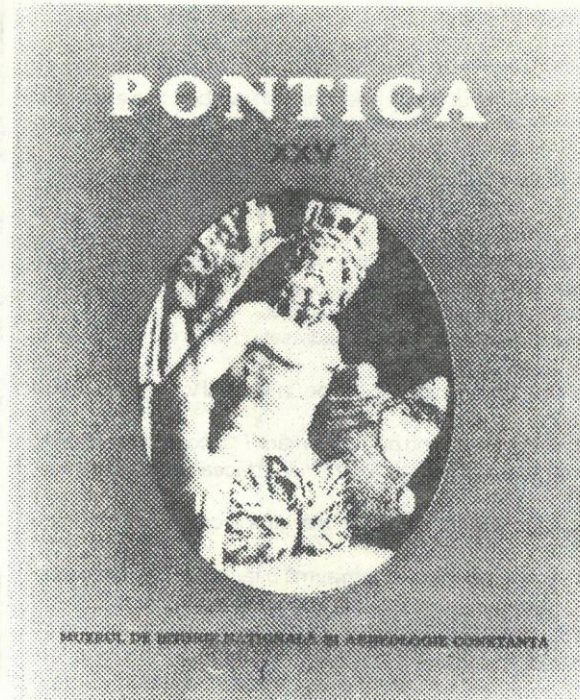
colecții dobrogene

BIBLIOTECA MUZEULUI DE ISTORIE NAȚIONALĂ ȘI ARHEOLOGIE CONSTANȚA

Cu ocazia centenarului independenței României, 9 mai 1977, una dintre cele mai cunoscute instituții culturale din regiunea cuprinsă între Dunăre și Marea Neagră, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie din Constanța, a fost reorganizată într-o formă completă. Muzeul data încă din anul 1879, când primul prefect al județului Constanța, Remus Opreanu, a amenajat în chiar sediul prefecturii o modestă colecție de antichități. O dată cu nașterea acestei instituții de cultură, ia ființă și un nucleu de cercetare muzeologică. În 1968, este publicat primul număr din revista **Pontica** - studii și materiale de istorie, arheologie și muzeografie, anuarul muzeului constănțean ajuns, acum, la numărul 25/1992 al apariției sale. Cuprinzând articole legate, în general, de cercetarea arheologică dobrogeană - ținutul cel mai bogat în vestigii de acest fel din țară - anuarul a stârnit imediat interesul specialiștilor români, dar și din străinătate. S-a înstituit astfel un schimb național, dar și internațional de publicații și, an de an, valoarea acestui periodic a fost dovedită prin imensa cerere de schimb venită din partea celor mai prestigioase muzee, institute de arheologie, academii din lume. În acest sens, biblioteca Muzeului de Istorie Națională și Arheologie din Constanța expediază anuarul **Pontica** la circa 200 de adrese ale unor instituții științifice prestigioase din peste 30 de țări din 4 continente. Aș menționa aici doar câteva din cele mai cunoscute instituții cu care se face acest schimb: Universitatea din Londra - atât Institutul de Studii Clasice cât și Institutul de Arheologie, Universitatea din Viena, Academia Bulgară de Științe și Universitatea din Sofia, Universitatea din Sorbona și Biblioteca Centrală a Muzeului Național din Louvre, Institutul J. Paul Getty din Paris, Institutul German de Arheologie, Anticariatul Wasmuth din Berlin, școlile americană, britanică și franceză din Atena, 20 de adrese din Italia și alte 20 din Spania, Biblioteca Congresului din Washington, Institutul American de Arheologie din Boston etc.

An de an, lista instituțiilor dornice să facă schimb de publicații cu prestigioasa noastră revistă s-a mărit, lucru care ne-a permis ca, la rândul nostru, să dotăm biblioteca muzeului cu cele mai cunoscute publicații de specialitate din lume. Astfel, una dintre cele mai valoroase reviste primite la schimb de biblioteca muzeului constănțean este **Prehistorische Zeitschrift** din Germania, dar și **Anatolian Studies** din Anglia sau **Fundeberichte aus Baden-Württemberg** din Stuttgart.

Cărțile din schimb internațional de publicații sunt așezate în module, după țările de proveniență. Fiind o bibliotecă de specialitate, cărțile s-au structurat după criterii urmărind: arheologia Dobrogei, arheologia celorlalte provincii românești, module cu periodicele muzeelor importante din țară, module separate cu

publicații de numismatică, epigrafie, bizantinologie, istorie medie, modernă și contemporană, filosofie, geografie sau modulul special cu operele lui Nicolae Iorga. Există, de asemenea, în colecțiile bibliotecii muzeului constănțean, un foarte important fond de publicații din perioada interbelică sau de la început de secol, achiziționate de la anticariatele specializate nr. 4 și nr. 9 din București. Aceste publicații, a căror conservare ridică deseori

probleme deosebite, sunt adăpostite separat în dulapuri închise perfect, păstrându-se în acest fel un microclimat adecvat. De remarcat, printre aceste publicații, cuvântările membrilor celebrei familii Brătianu, cuvântările regelui Carol I, monografia mitropolitului Andrei Șaguna, **Enciclopedia română**, de la 1900 - Sibiu, **Dictionnaire encyclopedique d'histoire, de biographie, de mythologie et de géographie** - Paris 1878, **Historie de la Valachie, de la Moldavie et des valaques transdanubiens**, de Mihail Kogălniceanu, Berlin, 1837, **Regulamentul Organic**, 1832.

Din punctul de vedere al periodicelor de specialitate, anuarul diferitelor muzee din România, biblioteca muzeului constănțean deține cel mai important fond din țară. Dintre aceste publicații cele mai importante sunt: anuarul **Dacia** - Revue d'archéologie et d'histoire ancienne și **Studii și cercetări de istorie veche și arheologie**, cu 4 numere pe an, revistele Institutului de Arheologie "**Vasile Pârvan**" al Academiei Române din București, **Muzeului Național**, periodicul Muzeului de istorie a Bucovinei, **Apulum**, anuarul Muzeului din Alba Iulia, **Acta Musei Napocensis**, anuarul Muzeului Transilvaniei din Cluj-Napoca, **Acta Musei Porolissensis**, anuarul Muzeului de Istorie și Artă Zalău, **Banatica**, revista Muzeului de istorie al județului Caraș-Severin, Potaissa-Turda, **Sargeția**, Acta Musei Devensis, **Arheologia Moldovei** - anuarul Institutului de Arheologie Iași, **Crisia** - pentru Muzeul Țării Crișurilor, **Cultură și civilizație la Dunărea de Jos** - revista Muzeului Județean Călărași etc.

Biblioteca Muzeului de Istorie Națională și Arheologie din Constanța are înregistrat un număr de 47.473 de volume de carte și periodice, pe an înregistrându-se aproximativ 900 volume noi. Fiind o bibliotecă cu circuit închis, din cele aproximativ 400 de persoane fizice ce o frecventază, fac parte cercetătorii, muzeograful și conservatorii muzeului, precum și studenții Facultății de istorie din cadrul Universității "Ovidius" Constanța.

Cea mai importantă sursă de augmentare a fondului bibliotecii este reprezentată de schimbul internațional de publicații, achizițiile de la Colectura bibliotecilor și librăriile din oraș.

Georgeta HAȘOTTI

BIBLIOTECA ALIANȚEI FRANCEZE

În luna august 1990 un grup de profesori inimoși din orașul nostru (sprijiniți de Asociația **Les Marins du Monde** și de locuitorii orașului Brest din Franța s-au constituit într-un comitet ce a luat inițiativa înființării unei biblioteci franceze la Constanța.

Velierul **Vendredi 13** și un camion al Primăriei din Brest au adus circa 50.000 de volume - o primă donație de carte - ce au fost prelucrate și organizate, conform normelor biblioteconomice, de specialiștii Bibliotecii Județene Constanța, în localul căreia (Str. Ferdinand nr. 7 bis) a și ființat **Biblioteca Franceză** timp de 3 ani.

Fondul, constituit din beletristică pentru toate vârstele, lucrări din domeniul științei și tehnicii, lucrări de referință, manuale școlare din toate domeniile, lucrări de critică literară și lingvistice, reviste științifice și literare pentru copii, tineret și adulți, a fost selecționat de Asociația francofonă pentru difuzarea internațională a operelor și revistelor, de editura **Gallimard** și revista **Lire**.

Scopul înființării acestei biblioteci a fost de a mijloci locuitorilor orașului nostru atât accesul la literatura franceză, la documentația științifică și tehnică actuală, cât și la perfecționarea cunoștințelor de limbă și civilizație franceză.

A fost creată astfel posibilitatea diversificării și permanențării formelor de colaborare culturală și științifică dintre Franța și România, organizându-se în incinta bibliotecii și cu sprijinul membrilor Societății Culturale Franceze - manifestări interesante, ce au atras un numeros public.

În anul 1992, Societatea Culturală Româno-Franceză din Constanța a fost recunoscută de **Alianța Franceză** din Paris, devenind filiala acesteia din orașul nostru. Era firesc ca această filială să-și găsească un sediu care să poată răspunde exigențelor misiunii ei: învățarea limbii franceze la toate nivelele, desfășurarea unei bogate vieți de asociație, difuzarea culturii franceze prin diverse manifestări.

Astfel, la 1 februarie 1994 biblioteca s-a mutat într-un local spațios și elegant, pe artera principală a orașului (bulevardul Ferdinand nr. 78), unde funcționează împreună cu filiala. Deschiderea oficială a avut loc pe 17 iunie 1994, la aceasta fiind

prezente personalități ale vieții culturale din orașul nostru, dar și invitați din Franța (exceleța sa domnul **Bernard Berger**, ambasadorul Franței la București, domnul **Paul Laffond**, atașat cultural al Ambasadei Franceze la București, delegat general al Alianțelor Franceze din România, domnul **Paul Delabouler**, responsabil Difuzare Carte din partea Serviciilor Culturale

Franceze, alți reprezentanți ai Ambasadei Franței la București), ai mass-media etc.

De atunci și până acum biblioteca s-a îmbogățit cu numeroase lucrări de valoare primite sub formă de donații din partea Serviciilor Culturale Franceze, cu publicații periodice mult

căutate de lectorul francfon constănțean. Astfel, pot fi consultate aici sau împrumutate la domiciliu volume din domeniul politic, de antropologie, de istorie, sociologie, drept, geografie, psihologie, semantică (**Istoria relațiilor internaționale** - 3 vol., **Istoria Franței**, **Istoria psihanalizei din Franța**, **Semantică generală**, **Istoria ideilor politice**, **Finanțe internaționale**, **Codul procedurii penale**, **Codul civil** etc.) albume de artă, manuale, toată gama dicționarelor (**Grand Larousse**, **Dicționar de muzică**, **Dicționar de geografie**, **Dicționar de medicină**, **Petit Robert**, **Le Grevisse**, **Dicționarul femeilor celebre**, **Le Petit Robert des Enfants** etc.), 16 volume din "Biblioteca de poezie" (5.000 de pagini) cea mai importantă antologie a poeziei franceze și cea mai completă disponibilă azi, enciclopedii de valoare, critică literară (de remarcat **Istoria literaturii franceze** - pe secole, ediția Lagarde et Michard), beletristică pentru toate vârstele (colecția **Folio**, **Folio Junior**, **Livre de Poche** și **J' ai lu** aproape complete), clasici străini traduși în franceză, cărți polițiste, benzi desenate, toată seria lucrărilor de grădinarie, bricolaj, golf, tenis, alpinism - în colecția **Cunoaștere și tehnică**, publicații periodice mult căutate și apreciate de cititori precum: **Le Monde**, **L'Equipe**, **Lire**, **L'Express**, **Le Nouvel Observateur**, **Femme Actuelle**, **Paris Match**, **Elle**, **Connaissance des Arts** și multe altele.

Cum era și firesc - conform misiunii Alianței în cadrul bibliotecii, membrii acesteia au organizat cursuri de învățare a limbii franceze, au găzduit și au organizat simpozioane, expoziții, concursuri, seri literar-muzicale, toate în scopul difuzării culturii franceze, aprofundării limbii. De asemenea au fost oferite publicații elevilor premiați la Olimpiada națională de muzică, la Concursul "Tinere condeie" și la concursurile organizate în cadrul Salonului Internațional al Benzii Desenate, au fost donate manuale școlare câtorva licee din oraș, precum și lucrări de specialitate Facultății de medicină din Constanța.

Patru ani de activitate bogată în acest nou spațiu informațional, cultural de pe teritoriul orașului nostru.

Îi urăm mulți alții, la fel de rodnici!

Eleonora IOIL

CETATEA CĂRȚILOR

Istoricul grec Diodor din Sicilia, contemporan cu Iulius Cezar și Augustus, profilează pentru urmași, între adevăr și legendă, bizara cetate "Bibliopolis", o comunitate culturală al cărei interes este centrat pe carte, pe scrierea, citirea și conservarea ei, o carte, evident, în forma materială cunoscută în epocă.

Pretextul descifrării, prin considerații și asocieri savante, a acestei așezări-simbol, cu localizare vag

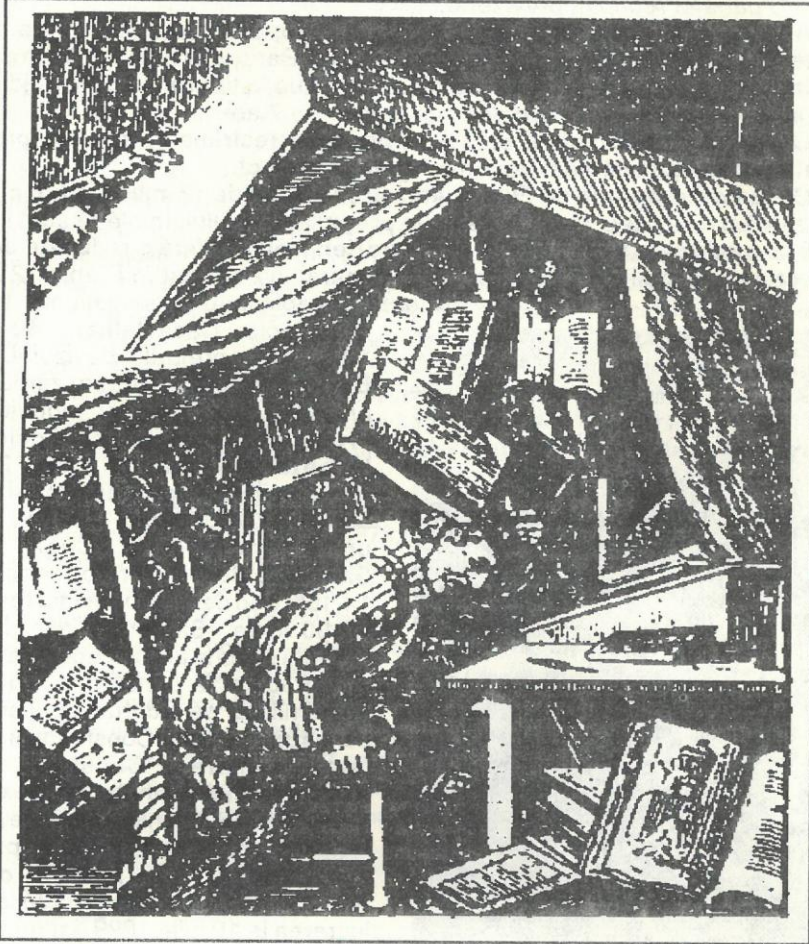

Fig. 67. - La Mort et le Bibliomane, d'après Schellenberg.

determinată în compacta istorie universală intitulată "Biblioteca istorică" a lui Diodor din Sicilia, face obiectul lucrării lui Dan Pavel cu titlul **Bibliopolis**, apărută la Editura Cartea Românească.

Prin noblețea și singulara ei alcătuire, cetatea cărții reține atenția istoricului grec ca și a cercetătorului român de azi. "În ceea ce privește cele ce se povestesc despre Bibliopolis, scriitorii din vechime sunt cu totul de acord. Întreaga populație a țării este împărțită în șapte caste."

Prima castă este cea a **bibliocraților**. Aceștia nu au nici o altă obligație față de obște decât pe aceea de a veghea asupra "tezaurului" cetății, alcătuit în întregime din cărți, și de a scrie. Ei sunt autorii cărților de înțelepciune. Ei stabilesc ce cărți trebuie să citească diferitele categorii de cititori, în funcție de gradul de accesibilitate. Ei stăpânesc tainele lucrurilor. Sunt iubiți de zei și favorizați în descifrarea viitorului.

A doua castă, **biblioteții**, e alcătuită din legiuitorii, care sunt și autorii cărților de legi. După bibliocrați, biblioteții sunt cei mai importanți autori de cărți. Tot ei au grijă să nu apară cărți care ar face de râs cetatea. **Bibliofili**, ocupanții celei de a treia caste, citează tot timpul, aceasta este menirea lor. Deși talentați ei înșiși în scrierea cărților, pasiunea lecturii e atât de acaparatoare încât nu le rămâne timp să-și expună propriile idei. Sunt depozitarii unor biblioteci prețioase care se transmit din tată în fiu.

Casta a patra, **bibliographii**, îi reunește pe scriitorii și copisti dar și pe făuritorii uneltelor de scris. Ei prezintă treapta de lansare pentru toți cei ajunși în castele superioare. Ei sunt autorii cărților de strictă necesitate, autorii cărților de comandă. "Dacă ar fi să-i asimilăm unor profesii contemporane, bibliographii sunt cercetătorii din diferite domenii. Un lucru e cert în legătură cu ei: indiferent de ceea ce scriu, ei sunt meseriași de înaltă clasă" (p. 63).

Următoarea castă este cea a **bibliolathilor**, care suferă de amnezie din cauza suprasolicitării prin lectură. Memoria lor pierdută acum, a fost preluată de memoria cetății, spre gloria căreia au citit și au scris.

Dar există și casta **bibliofagilor**, numiți și **bibliofobi**. Ei distrug cărți, incendiază biblioteci. Bibliofagia cuprinde "tot ceea ce în istoria spiritului și a culturii a însemnat atitudine dușmănoasă față de carte, de la antipatia disimulată până la ura cea mai crâncenă, de la ignorarea cărților până la distrugerea lor irevocabilă, înglobând în sine diversitatea negativă a mentalităților umane, de la prostie și incultură la puterea politică agresivă" (p. 89).

Pentru că n-au respectat legile cetății, bibliofagii sunt ținuți în cuști, sunt hrăniți cu cărțile proaste și primejdioase; sunt rușinea cetății.

Un simbol și un avertisment de mare rezonanță pentru memoria culturală este distrugerea bibliotecii din Alexandria.

Data fiind amploarea dezastrului, autorul lucrării "Bibliopolis" insistă asupra teoriilor privind contextul și vinovații. S-a crezut multă vreme că biblioteca a fost arsă din ordinul căpeteniei musulmane Omar. Există însă mărturie, se susține, că "responsabilitatea arderii bibliotecii nu trebuie atribuită exclusiv fanaticilor musulmani, ci distribuită unei succesiuni de atitudini bibliofobe, a cărei finalitate a fost distrugerea integrală a celei mai valoroase biblioteci a tuturor timpurilor" (p. 91).

Bibliodulii reprezintă cea de a șaptea castă și ultima. Ei sunt agricultorii, meșteșugarii, negustorii, războinici, medici, arhitecți. Ei asigură paza cetății și garantează integritatea ei. Puterea lor militară, recunoscută și de temut, ferește cetatea de intruși, de eventuale năvălitori. Abia după ce și-au încheiat misiunea, bibliodulii pot fi primiți în cetate, să scrie sau să citească, după priceperea fiecăruia, un alt, posibil, mod de raportare la universul cărților.

Traversând secolele, cartea s-a metamorfozat, antrenând modelarea mentalităților. În jurul ei s-au iscat controverse religioase, dispute dogmatice, crâncene bătălii sociale, soldate, temporar, cu încercări de ingenuchieră a spiritului. Și-a croit drum peste opreliști, pentru că dorința de a citi este atât de mare pe cât de nestăvilă e strădania omului de a se cunoaște pe sine și universul în care evoluează. Coordonatele reale de spațiu și timp ale cetății contează mai puțin. Important este ca la sfârșitul călătoriei propuse de autorul Diodor și reluată de contemporanul nostru Dan Pavel, cititorul să reflecteze, eventual să subscrie la concluzia că "indiferent de modul cum suntem așezați în cultură, câte ceva din Bibliopolis supraviețuiește în fiecare din noi, așa cum bănuim adesea că maimuța din om n-a murit. Sau tocmai de aceea" (p. 152).

Stela MOTOC

MUZEUL DE ARTĂ CONSTANȚA

Una dintre cele mai reprezentative instituții de cultură ale orașului nostru, care adăpostește autentice valori ale plasticii românești va împlini, în 1996, 35 de ani de existență. Bilanțul este bogat în împliniri profesionale, demers notabil pentru cunoașterea și răspândirea ideilor umaniste ale artei românești, a relevării a ceea ce a fost mai valoros din creația titanilor plasticii naționale din a doua jumătate a secolului trecut, din perioada interbelică și cea contemporană. Multe se pot spune despre începuturile acestei instituții. Condițiile istorice, alți factori - obiectivi sau subiectivi - au făcut ca în orașul nostru, un muzeu, un teatru, alte instituții profesionale de cultură să apară abia în deceniul al cincilea al veacului nostru, cu mult în urma celor similare din țară.

Desigur, viața artistică a "pulsat" din plin în toată perioada interbelică, având loc numeroase expoziții, atât ale unor artiști binecunoscuți, care au pictat marea și frumusețile ei cât și ale altor talentați pictoriali locali cum au fost, de pildă, **Stavru Tarasov** ori **Mario Ledida**.

Imediat după Războiul de independență și revenirea Dobrogei, străvechi ținut românesc, la patria mamă, marii artiști ai vremii au iubit ținutul pontic, l-au imortalizat în opere elevate (**Nicolae Grigorescu**, **Teodor Aman**, **Iosif Iser**, **Nicolae Vermont**, **Gheorghe Petrașcu**, **Theodor Pallady**, **Nicolae Dărăscu**, **Francisc Șirato**, **Ștefan Dimitrescu**, **Nicolae Tonitza**, **Marius Bunescu**, **Ion Țuculescu**, **Ion Theodorescu-Sion**, **Alexandru Jean Steriadi**, **Samuel Mütznér**). Pânzele acestora, ca și acela ale altor reprezentanți ai plasticii românești - **Ion Andreescu**, **Ștefan Luchian**, **Dimitrie Ghiață**, **Henri Catargi**, **Corneliu Baba**, **Sabin Popp** ori ale dobrogeanului de origine **Alexandru Ciucurencu** - își găsesc locul binemeritat în expoziția de bază permanentă a muzeului.

Înainte însă de a mă referi la istoricul și activitatea muzeului propriu-zis voi evidenția faptul că unii artiști de renume s-au remarcat și prin pictarea unor sfinte lăcașe de cult în Constanța și Dobrogea. Cu puțin timp în urmă, pe 22 mai 1995, am aniversat centenarul sfârșirii Catedralei Sfinții Apostoli Petru și Pavel din Constanța, cu mobilier proiectat de arhitectul **Ion Mincu** și pictată de **George Demetrescu-Mirea**. Tot în acest an, sărbătorim șase decenii de la terminarea lucrărilor de pictură de la biserica Sfântul Gheorghe din localitate, realizată de **Nicolae Tonitza** în echipă cu **Buluc** și **Bacalu**. **Nina Arbore** a pictat, la sfârșitul anilor '30, biserica Sfinții Împărați Constantin și Elena. **Costin Ioanid**, care a fost și profesor la Belle Arte în București, a pictat biserica Sfinții Mihail și Gavril, cunoscută și sub numele de capelă (capela militară până în anul 1949). La începutul secolului, artistul dobrogean **George Cardoso** pictează biserica Adormirea Maicii Domnului II din cartierul Tomis III, fostă Anadachi și tot același artist va face câteva lucrări de pictură, pe la mijlocul anilor '30, la biserica din km. 5, Sfinții Constantin și Elena II. În județ, remarc doar prezența, la sfârșitul secolului trecut, a unui mare clasic al penelului, **Gheorghe Tattarescu**, ce a pictat icoanele catapetezmei de la biserica din comuna **Nicolae Bălcescu** (dr. **Florica Cruțeru**) precum și a lui **Nicolae Vermont**, care a pictat biserica din orașul **Cernavodă**.

Înființat în 1961 ca o secție - doar câteva luni de zile - a Muzeului de Arheologie Constanța, din inițiativa doamnei dr. **Florica Cruțeru**, pionier al muzeografiei de artă la Constanța, muzeul își va îmbogăți permanent colecția, devenind o instituție de elită, în peisajul cultural românesc. Remarc aportul celei care este o demnă continuatoare a operii începute de doamna dr. **Florica Cruțeru**, criticul de artă și doctor în istoria artei, doamna **Doina Păuleanu**, șefă de secție (1985-1990), iar din 1990 directoarea instituției noastre. Iată alți pasionați muzeografi care s-au remarcat, de-a lungul anilor prin râvnă și competență, pentru dezvoltarea muzeului constanțean: **Maria Magiru**, fondatoare, și directoare, din 1990, a Muzeului de Artă Populară (instituție care de la 1 ianuarie 1991 devine personalitate juridică de sine stătătoare), **Argentina Bărbulescu**, **Ion Ionel**, **Mircea Viorel Hătegan** - cunoscut artist plastic - **Neagu Steliana**, **Alice Fărcașiu**, **Simona Rusu**, **Anca Deliorga**, **Marieta Besu**, **Ileana Petrescu** - de la colecția "Ion Jalea", aparținătoare de muzeu - **Petrana Popescu** - bibliotecara muzeului, **Geta Deleanu**.

Timp de 21 de ani, instituția a funcționat într-o clădire improprie - demolată la sfârșitul anilor '80 - situată pe strada Arhiepiscopiei (fostă Muzeelor). Datorită numărului mare de donații și achiziții, vechiul local devenise necorespunzător și, în 1982 - o extraordinară performanță pentru acele vremuri când investițiile în edificiile culturale erau interzise - s-a inaugurat sediul actual, situat în inima Constanței, pe bulevardul Tomis nr. 84. În 1987, ca urmare a îmbogățirii rapide a patrimoniului muzeal, a fost necesară extinderea spațiului, prin transformarea fostei școli generale 12 într-o nouă aripă, cu parter și etaj a muzeului. Din motive independente de voința colectivului, muzeul redevine - timp de 5 ani (1985-1990) - secție a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie, pentru ca de la 1 aprilie 1990 să redobândească statutul de instituție de sine stătătoare.

După o perioadă de renovare generală, care s-a întins pe tot parcursul anului 1991 - expoziția se redeschide într-o nouă formulă, mult mai adecvată publicului, prin prezentare cronologică a istoriei artelor plastice românești, la 28 februarie 1992. Tot atunci s-a redeschis și colecția **Ion Jalea** care fusese închisă din iunie 1987 și supusă și ea la ample reparații capitale. Patrimoniul muzeului cuprinde, după aprecierea doamnei **Doina Păuleanu** într-un interviu ("Cuget Liber"), circa 7000 de piese de pictură, sculptură și grafică modernă și contemporană. În expoziția permanentă de vizitatori sunt incluse și câteva valori care au aparținut colecției de la Neptun a familiei dictatoriale până la Revoluție. În acest sanctuar al vieții spirituale constanțene se desfășoară o activitate prodigioasă: conferințe, simpozioane, mese rotunde, lansări de carte, recitaluri, concerte, spectacole, expoziții personale ori de grup din țară și străinătate.

Desigur, trebuie să amintesc și despre colecțiile din județ, aparținătoare muzeului: cea de la Toplau a soților

Dinu și **Sevasta Vintilă**, continuată de fiul lor **dr. Gheorghe Vintilă**, unde s-a și deschis un adevărat muzeu al colecțiilor de artă (care a aparținut acestei ilustre familii, încă din 1960) sau despre **Muzeul de la Medgidia** ori colecția **Ion Jalea** din Constanța, cu istoricul și prezentul ei.

Nu lipsit de interes este să prezint, foarte succint, biblioteca muzeală. Deschisă doar în martie 1990, în momentul separării de muzeul de arheologie, prin preluarea volumelor de specialitate care până atunci stăteau în custodia unității din Piața Ovidiu, biblioteca și-a îmbogățit permanent colecția. La ora actuală cuprinde circa 4000 de volume cu titluri din cele mai diverse. Pe lângă volumele de specialitate de istoria artei plastice românești și universale, monografiile ale marilor artiști plastici români și străini de-a lungul vremurilor, ale artiștilor plastici dobrogeeni, tratate și compendii de artă, biblioteca deține și alte volume valoroase: enciclopedii, tratate de istoria României, albume diverse, lucrări de istoria Dobrogei editate în ultimele decenii, volume cuprinzând călătorii străine despre Țările Române de-a lungul multor perioade istorice și multe, multe altele. Între acestea, remarc voluminosul tom intitulat **Valori ale civilizației românești în Dobrogea** apărută în 1993, sub egida colegiului pedagogic Constantin Brătescu și a Fundației culturale "România de la Mare", care cuprinde tot ceea ce interesează trecutul și prezentul Dobrogei în cele mai diverse domenii: literatură, istorie, etnografie, viață religioasă etc.

Dacă la acestea am adăuga și colecția de artă **Miga**, deschisă în 1994, cu lucrări valoroase, în special icoane, deservită amabil, competent și cu bun gust de doamna **Camelia Papadopol**, avem imaginea completă a ceea ce a fost, este și va fi și în viitor muzeul de la malul mării - o mare, o valoroasă, o autentică colecție dobrogeană.

Mihai LUCA

C ONCURSUL ORGANIZAT ÎN 1895 PENTRU CONSTRUCȚIA PORTULUI CONSTANȚA

În momentul instaurării administrației române în Dobrogea (1878), Societatea engleză **Danube and Black Sea Railway Company**, care se angajase în amenajarea portului Constanța, construisese 290 m din digul de larg al portului din cei 836 m, conform proiectului, pentru un trafic portuar de 290.000 t, cu o capacitate de trafic portuar zilnică de 1.000 t. Adâncimea bazinului portuar era de maximum 5,48 m, insuficientă corăbiilor bine încărcate. Răscumpărând de la numita societate linia ferată Constanța - Cernavodă și instalațiile portuare cu 16,5 milioane lei, statul român a făcut apel la specialiști în construcții pentru întocmirea de proiecte necesare modernizării portului Constanța. Astfel proiectele lui **Ch. Hartley**, **O. Franzius**, **Voisin-Bey** încercând soluții de modernizare și mărire, au fost respinse în favoarea proiectului elaborat de **I.B. Cantacuzino**, director al Construcției portului Constanța în 1892. Acest proiect, cu modificările aduse de **A. Guerard**, directorul portului Marsilia a stat la baza construcției portului Constanța. În timpul construcției, proiectul I. B. Cantacuzino a fost completat prin contribuțiile inginerilor **Gh. Duca** și **Anghel Saligny** în așezarea chejurilor și amplasarea magaziiilor cu silozuri. În 1895, guvernul român întocmește două proiecte cu caietele de sarcini respective: unul general de perspectivă și unul imediat, care, cu investiții mai mici, să asigure o punere în valoare mai apropiată a capacităților portuare construite.

Pentru execuția acestei mari lucrări, ministrul lucrărilor publice **Al. Marghiloman** propune acordarea executării lucrării prin concesiune pe bază de licitație, adresându-se la 10 firme de construcții din străinătate și din țară. Ca o primă condiție, concurenții trebuiau să probeze, printr-un certificat emis de o autoritate oficială, că au executat lucrări publice importante. Admiterea la licitație era condiționată de depunerea unei garanții reprezentând 4% din valoarea lucrărilor ce se vor executa, ce va rămâne până la recepția provizorie, în cazul obținerii concesiunii lucrării.

În caz de deficit, administrația putea dispune de garanția depusă de firmă, fără judecată. Dacă era insuficientă, antreprenorul era răspunzător cu întreaga sa avere pentru toate deficiturile, pagubele și obligațiile, fiind supus la legea de urmărire.

Antreprenorul nu putea să cedeze părți din lucrare altor firme constructoare fără încuviințarea administrației portului. Lucrările se puteau executa în orice perioadă, cu excepția zidăriei, care era admisă numai în perioada 1 martie - 31 octombrie. Modificările proiectului inițial se puteau face cu aprobarea scrisă a Ministerului Lucrărilor Publice. La fiecare punct de lucru, antreprenorul avea un registru în care erau trecute toate dispozițiile conducerii tehnice a lucrării. Lucrările erau controlate de agenți care făceau măsurători zilnice, care erau confruntate periodic cu cele ale dirigintelui.

Pentru lucrările care nu sunt gata la recepția provizorie, administrația poate

acorda o prelungire de termen antreprenorului. Antreprenorul răspunde de lucrările executate până la recepția provizorie.

Aceste condiții au fost acceptate de 8 firme, care au trimis oferte scrise. **Société des Construction de Batignolles** din Paris oferă 1% scăzământ din prevederile devizului. Societatea mai oferă construcția tuturor lucrărilor hidraulice cu 9% peste seria prețurilor din deviz și în timp de 7 ani.

Casa **H. Hersent** oferă 6,25% la proiectul restrâns și 9,5% la proiectul general, cu condiția adoptării unor modificări la proiect.

Casa **La Companie de Fives Lille**, cu un capital de 12 milioane franci, oferă un scăzământ de 2,10%, aplicabil la toate prețurile devizului. În ofertă sunt incluse condiții de modificare a proiectului. Casa **Adrien Hallier** oferă o reducere de 21% la proiectul restrâns și 23,80% la proiectul general; a executat în Franța 12 lucrări

portuare, îndeplinindu-și obligațiunile în mod conștiincios. Casa **Walker și Bos** oferă 10% peste prețurile devizului. Casa **Bartissol** oferă 7,10% scăzământ sub prețurile devizului, cu modificări în proiectul de execuție. Societatea **Veneta** din Padua oferă 2,48% reducere la proiectul restrâns și 5,85% sub deviz la proiectul general, dar cu unele modificări. Casa **Juhl, Sangeweldetco** oferă o reducere de 14,10% sub deviz la proiectul restrâns. La 30 iunie 1895 comisia a deschis ofertele sigilate ale celor opt firme care au participat la concurs și a decis în unanimitate să acorde concesiunea construirii portului Constanța și a liniei ferate Canara - Constanța Casei **Adrien Hallier**. Contractul de execuție s-a semnat la 28 iunie 1895 între **Adrien Hallier** și ministrul lucrărilor publice, **Alexandru Marghiloman**. Antreprenorul se angajează să termine lucrarea la 10 iulie 1899, iar ministerul să asigure condiții de exploatare a

carierii Canara, conform caietului de sarcini.

Se mai menționează că s-a depus cauțiunea de 616.124 lei. Suma totală pe care o încasa Casa Hallier prin aplicarea corecției de 21% scade de la 12.318.022 lei la 9.731.237 lei. Toate diferențele dintre părțile contractante se vor reglementa de către legile și tribunalele românești.

Contractul încheiat a fost autorizat de către guvern prin ședința Consiliului de Miniștri din 27 iunie 1895^x.

^x Din pricina nerespectării termenului de finalizare a lucrării, statul român reziliază, în 1900, contractul cu A. Hallier, urmând a continua construcția în regie proprie.

Ion MUNTEANU

C O N T R A T

- pour l'exécution des travaux du
PORT DE CONSTANTZA

Entre le Ministère des Travaux Publics de Roumanie d'une part;

et Monsieur Adrien Hallier, Entrepreneur de travaux publics d'autre part;

a été convenu et établi ce qui suit:

Monsieur Adrien Hallier, après avoir pris connaissance des projets, plans et cahiers des charges relatifs à la construction du port de Constantza et de la ligne de chemin de fer à la carrière Canara, s'engage à exécuter les travaux y relatifs conformément aux documents sus-indiqués, qui font parties intégrantes du présent contrat.

Le Ministère des Travaux publics s'engage à effectuer les paiements des sommes dues à Monsieur Adrien Hallier, conformément aux stipulations et conditions des cahiers des charges.

Monsieur Adrien Hallier s'engage à terminer les dits travaux jusqu'au 10 Juillet s.n. mille huit cent quatre-vingt dix neuf.

Le Ministère des Travaux Publics s'engage à remettre à l'Entreprise aussitôt après la signature du contrat la carrière et les terrains stipulés aux cahiers des charges.

Pour assurer l'exécution des obligations que l'Entreprise

prend à sa charge par le fait du présent contrat, Monsieur Adrien Hallier a déposé à la Caisse des Dépôts et Consignations de Bucarest un cautionnement en titres roumains d'une valeur nominale de 121 616.124 (six cent seize mille cent vingt quatre lei) représentant 5% de la valeur totale des travaux.

Toute contestation qui pourrait s'élever entre le Ministère des Travaux Publics et l'Entreprise sera réglée et jugée d'après les lois et par les tribunaux de Roumanie.

A cet effet Monsieur Adrien Hallier a élu domicile légal pour toute la durée du présent contrat, à Bucarest.

Fait en double exemplaire et signé à Bucarest le 10 Juillet n.s. 1895..

LE MINISTRE
des travaux publics
ad interim
A. Marghiloman

LE DIRECTEUR
des services hydrauliques
J. Cantacuzino

L'Entrepreneur
Adrien Hallier

Article additionnel. Conformément au résultat de l'adjudication M. Adrien Hallier s'engage à exécuter les dits travaux avec un rabais de 21 p. 100 (vingt et un pour cent) sur les prix du devis montant à 12.318.022 lei 25 bani soit 9.731.237,58.

le Ministre des travaux publics.

DOI PREFECȚI AI DOBROGEI: REMUS OPREANU ȘI ION NENIȚESCU

Remus Opreanu s-a născut în 1844, la București, într-o veche familie de boieri olteni. A studiat dreptul la Paris și în anul 1866 își ia licența. La Pisa, în Italia, va efectua studii clasice, în care își va lua doctoratul, la 1869. În anul următor, va ține prelegeri de filozofie și istorie antică la Universitatea București. La 26 de ani, va publica un mic roman autobiografic a cărei acțiune se petrece în Italia tinerețelor sale.

Procuror la tribunalul din Prahova, la Curtea de Apel din Focșani, prefect de Putna câteva luni, în 1876 este numit procuror general pe lângă Curtea de Apel din București. Odată cu proclamarea Independenței și intrarea României în război, va ceda statului jumătate din salariul său, până la obținerea victoriei, definind acest gest "nu ca un sacrificiu ce fac ci ca un minimum început de achitare, din imensa datorie ce prin naștere, sânge și simțăminte am contractat către patrie".

Este numit prefect al județului Constanța la vârsta de 34 de ani, de către Mihail Kogălniceanu, având sarcina de a restaura ordinea, securitatea populației, un făgaș normal vieții economice, sociale și culturale.

Remus Opreanu va încuraja întoarcerea la vatră a populației mahomedane plecate după 1878, fapt consemnat de ziarul "Farul Constanței". În primăvara anului 1880, va începe construcția hotelului "Carol I", a stabilimentului unei băi precum și unele lucrări de canalizare pentru aducerea apei în centrul orașului și va îmbunătăți asistența medicală.

Dar lui Remus Opreanu, omul căruia nu i-a scăpat nimic neobservat și a cărui activitate administrativă a trasat un bun început de gospodărire în județul Constanța, gândul i-a fost mereu îndreptat către școală. "Aceasta a fost una din preocupările mele principale. Ideile, sentimentele unei națiuni, se manifestă prin școală, depozit al culturii morale și intelectuale"

("Farul Constanței", nr. 36, 1881). A dovedit constant preocuparea pentru școală, dar nu numai pentru cea românească (ci și pentru cea a minorităților, numind hogași învățători de limbă mahomedană la școlile dobrogene). Între 1879-1881 au funcționat 37 de școli în Județul Constanța și s-au construit 19 localuri proprii. Au fost trimiși primii bursieri dobrogeni la școlile din București sau Iași.

Însă Remus Opreanu s-a preocupat, în egală măsură, și de prosperitatea cultelor religioase. "Administrația nu poate neglija templul religiei fără a-și neglija una din îndatoririle sale esențiale" ("Farul Constanței", nr. 28/1881) - a fost principiul său călăuzitor; potrivit acestui principiu, Remus Opreanu a sprijinit construirea a 25 de biserici românești, cu contribuția locuitorilor (1881) iar în 1882 a determinat guvernul să prevadă în bugetul statului 300.000 lei pentru catedrala din Constanța. A sfătuit populația mahomedană pentru ridicarea de geamii, "căci după ce umblă omul mai mult ca după justiție, libertate, umanitate?" Două lucruri mai urmărea el să înfăptuiască la Constanța: un muzeu și un monument închinat neatârării țării. Primul a fost realizat în 1879. Tot lui îi aparține inițiativa ridicării la Constanța unei statui poetului Ovidiu.

Remus Opreanu a fost prefect al Constanței în două rânduri: de la 13 nov. 1878 până la 12 sept. 1881; 18 oct. 1882 - 20 mai 1883. În 1881 a girat și prefectura de la Tulcea, fiind de fapt un prefect al Dobrogei. Această perioadă îl va marca pentru tot restul vieții. După plecarea din provincia pontică, el a rămas "spiritul tutelar al Dobrogei". Ca magistrat și cunoscător al ținutului va fi consultat de nenumărate ori de către regele Carol I, iar mulți dintre prefecții care i-au urmat îi vor cere sprijinul. Moare în 1908. Ziarele vremii, indiferent de culoarea politică, deplângeau stingerea din viață a lui Remus Opreanu, care a făcut o singură politică, "aceea a progresului României

dintre Dunăre și Mare".

Ioan Nenițescu s-a născut în anul 1854. Și-a luat doctoratul în filozofie și pedagogie la universitatea din Berlin. A scris poeme pline de un patriotism cald, înălțător, care au atras atenția tuturor asupra lui; rând pe rând, a dat la lumină volumele **Flori de primăvară**, **Șoimii de la Războieni** și însemnata operă lirică **Pui de lei**, care a fost premiată de Academia Română.

Ioan Nenițescu a fost inspector și prefect al județului Tulcea, unde s-a distins ca mare patriot, model de administrator, drept și energic. Lui i se datorează înființarea mai multor sate românești în Delta Dunării, ridicarea falnicului monument comemorativ al revenirii Dobrogei la Țara-mumă și statuia lui Mircea cel Bătrân din centrul orașului Tulcea.

El a înființat, în Dobrogea, Liga pentru propășirea neamului românesc, Banca populară, numeroase școli. Pe drept cuvânt poate fi numit "părintele Tulcei". Tot lui i se datorează și valoroasa lucrare **De la Românii din Turcia Europeană - studiu etnic și statistic asupra Aromânilor**, cu aproape 100 de gravuri și cu o hartă etnografică, tipărită la București, în 1895.

Ioan Nenițescu se va stinge din viață, subit, în trenul care-l ducea spre București, în februarie 1901, în urma unui atac de cord.

Bibliografie

Almanahul macedo-român, București, 1902.
Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie "A.D. Xenopol", Iași, XVIII, 1981, p. 293-304.
Dobrogea - cincizeci de ani de viață românească, București, Cultura Națională, 1928, p. 719-735.

Gelu CULICEA

TULCEA ÎN REVISTA "ANALELE DOBROGEI"

Vechimea orașului Tulcea datează de prin veacul al 7-lea înainte de Christos. Prin anul 8 d.Hr. orașul Aegyssus era socotit drept un oraș vechi, după cum afirmă poetul Ovidiu. În epoca romană, Tulcea era un oraș însemnat la Dunărea de Jos.

Mai târziu, prin secolul X, **Constantin Porfirogenetul** în geografia sa politică, **De thematibus**, citează și orașul Aegyssus printre cele 14 orașe principale din prefectura Moesiei.

Pe timpul domniei lui Mircea cel Bătrân (1386-1418), orașul Tulcea, cu întreaga Dobrogea, este alipit Munteniei, însă după câțiva ani trece, pentru o lungă perioadă de timp, sub stăpânire turcească. În timpul acesta apare și numele de "Tulcea".

Asupra numelui păreri diferă. Unii susțin că "Tulcea" vine de la cuvântul "tulă" (cărămidă), iar **Nicolae Iorga** susține că vine de la numele vreunui "boy" (vezi Casâm - Casimcea, Omur-Omurcea) etc. În a sa **Excursiune în Dobrogea**, agronomul Ion Ionescu de la Brad amintește și de Tulcea între orașele dobrogene din anul 1850, "ca având și populație românească între alte neamuri ce locuiesc acolo și era reședință de cază (plasă) și port, unde se opreau și vasele societății Lloyd" (A.D., 3, nr. 1, ian.-mar. 1992, p. 97-183).

În anul 1858, dr. **Wilhelm Hamm**, într-o călătorie efectuată și pe meleagurile noastre, pleacă de la Galați la Tulcea cu vaporul. Despre orașul Tulcea, apreciază că aici erau în jur de 2.000 de locuitori, în mare parte greci, bulgari, italieni și nemți, turcii împuținându-se după războiul Crimeii. Locuitorul cel mai de seamă era consulul austriac Martyr, căsătorit cu o boieroaică din Muntenia. Există și mahala nemțească, ai cărei locuitori nu păreau a fi fost prea simpatici, chiar după mărturisirea compatriotului lor. Populația românească avea un nivel de trai mai scăzut față de acela al țăranilor din județul Covurlui. (A.D., 7, 1926, p. 82-86).

Familii nemțești apar în Tulcea pe la 1844, venite din Rusia. Acestea vor spori mereu și în 1851 vor ajunge la 187 familii. Vor urma în număr mare bulgari basarabeni, iar după războiul Crimeii, vor apărea și tătari, care s-au strecurat, troptat, din sudul Dobrogei, către nord.

Oricum, elementul românesc, numit de Hamm "moldovenesc", era preponderent - "Cel mai vechi cimitir, dar și singurul din partea antică a orașului, așezat la numai 500 de metri de port, între Dealul Monumentului și Dealul Mahmudia, poartă numele de vechiul cimitir turcesc și vechiul cimitir moldovenesc, ambele alăturate". (A.D., 9, 1928, p. 21-37).

În ceea ce privește așezarea românilor transilvăneni în județul Tulcea, majoritatea numerică o vor avea cei din Țara Oltului sau Făgărașului. Fostul căpitan în armata austriacă, **Mihai Poparadu**, întemeiază, cu ajutorul inimosului prefect **Remus**

Opreanu, satul Făgărașul Nou, din coloniști transilvăneni. Acest sat aparține comunei Topolog. (A.D., 10, 1929, p. 163-177).

Tulcea, cu o populație de 3.000-5.000 de locuitori în anul 1842, își va mări considerabil numărul populației datorită faptului că s-a permis exploatarea pădurilor ce se găseau pe malurile Dunării, pentru construirea corăbiilor.

În anul 1854 guvernatorul otoman va interzice exploatarea sălbatică a acestora, astfel că populația orașului, care atinsese în acel an 28.000 de locuitori, va stagna. După anul 1878, pe naționalități, districtul Tulcea cuprindea: **români**, 22.000; **bulgari**, 21.861; **ruși**, 16.420; **greci**, 2.865; **germani**, 2.741; **tătari**, 2.945; **turci**, 6.049; **evrei**, 1.000; **armeni**, 788; alții 308, în total 76.707

locuitori. (A.D., 11, 1930, p. 5-94).

În ceea ce privește proprietatea, prima legiuire română privitoare la problema mai sus amintită este **Legea pentru organizarea Dobrogei**, publicată în "Monitorul Oficial" din 2 martie 1880. În șapte capitole - 68 de articole - legea reglementează chestiuni privitoare la teritoriul și drepturile Dobrogei, administrația ei, instituțiile județene și comunale, puterea judecătorească, finanțe și puterea armată. Regulamentul, publicat în "Monitorul Oficial" din 5 iunie 1880 va trata despre titlurile de proprietate și posesiune imobiliară în Dobrogea. Bineînțeles, vor urma o serie de legi și reglementări până la rezolvarea în mare parte a tuturor problemelor legate de acest subiect. (**Dobrogea - 50 ani de viață românească**, 1928, p. 263-279 - A.D., p. vol. 1, 1928).

Un element primordial care a păstrat nealterată viața națională a românilor din Dobrogea a fost credința.

În momentul alipirii Dobrogei (după războiul din 1877-

1878), existau aici două episcopate: unul grecos, la Tulcea și unul bulgăresc, la Silistra. În Tulcea erau 28 de biserici și 40 de prootii, în Măcin 18 biserici cu 27 prootii, în Babadag 27 biserici cu 33 prootii, iar în Sulina, 8 biserici cu 11 prootii. Administrația bisericească se exercita prin Eparhia Dunării de Jos cu sediul la Galați, atunci conducător al acestei eparhii fiind episcopul **Melchisedec Ștefănescu**, cărturar de seamă, urmat la scurt timp de **Iosif Gheorghian**, fost episcop al Hușilor, devenit apoi mitropolit al Ungro-Vlahiei și Primat al României. Populația românească și, alături de ea, creștinătatea ortodoxă, de la 1878 încoace, a sporit de la an la an.

Astfel, în 1906, populația județului Tulcea după religie, era următoarea: **ortodocși** 109.170; **romano-catolici** 2.343; **protestanți** 2.800; **lipoveni cu popă** 11.298; **lipoveni fără popă** 2.668; **molocani** 289; **mozaici** 2.933; **mahomedani** 5.848 (**Dobrogea - 50 de ani de viață românească**, 1928, p. 585-641).

În ceea ce privește învățământul, din puținele informații reiese totuși că înainte de 1878, în toate așezările românești din Dobrogea întâlnim câte un dascăl. Astfel în Tulcea, pe vremea turcilor, dar și în timpul stăpânirii românești, trăia institutorul **Constantin Andrian**, care a lăsat în urma sa un nume dintre cele mai respectate. În 1889, în județul Tulcea vor exista 10 școli urbane și 57 rurale. Mulți dintre învățătorii își vor da viața în războiul pentru reîntregirea neamului. În 1883, se înființează gimnaziul din orașul Tulcea, care se va transforma în liceu după venirea lui Ioan Nenițescu în fruntea prefecturii județului în 1897. Începând cu 1913, Tulcea atinge o treaptă înaltă de dezvoltare. În preajma războiului pentru reîntregirea neamului, orașul Tulcea avea străzile cele mai importante pavate cu piatră cubică, iar trotuarele, "cu piatră cioplită, legată cu ciment". Celălalte străzi erau acoperite cu macadam. Uzina de apă funcționa bine, iar asistența publică avea în grijă un orfelinat de copii. Instrucția publică se făcea în 4 școli urbane de băieți, 4 urbane de fete, două rurale mixte, 5 grădinițe, un azil confesional musulman, unul israelit și o școală grecească. De asemenea funcționa un liceu de băieți și o școală secundară gradul II de fete.

Industria era bine reprezentată (fabrică de tăbăcărie, de cherestea, ateliere de confecționat căruțe dobrogene), iar creditul bancar era format de sucursalele marilor instituții financiare (Banca Națională, Banca Românească, Banca Agricolă).

După încheierea lucrărilor de construcție a căii ferate dintre Babadag și Tulcea, acesta din urmă va deveni unul dintre cele mai importante orașe din Dobrogea (Dobrogea - 50 de ani..., 1928, p. 641-699).

Gelu CULICEA

cartea de referință

ENCICLOPEDIA ARTELOR VIZUALE

Publicată ca primă ediție în 1983 de către **Encyclopedia Britannica International, LTD, Enciclopedia Artelor Vizuale** apare într-o nouă reeditare (a IV-a) în anul 1989, subsumând diverse moduri de abordare a subiectului: o istorie a artelor, un dicționar biografic al artiștilor, un glosar de termeni, trei seturi de studii ilustrate (studii speciale, studii comparative, studii medii), un ghid sumar al muzeelor și galeriilor din lume și un Index enciclopedic.

Elementele majore ale lucrării sunt: **istoria artei și dicționarul bibliografic al artiștilor**. În partea de istorie a artei, foarte mulți specialiști ne introduc în amănunțite și interesante probleme de specialitate.

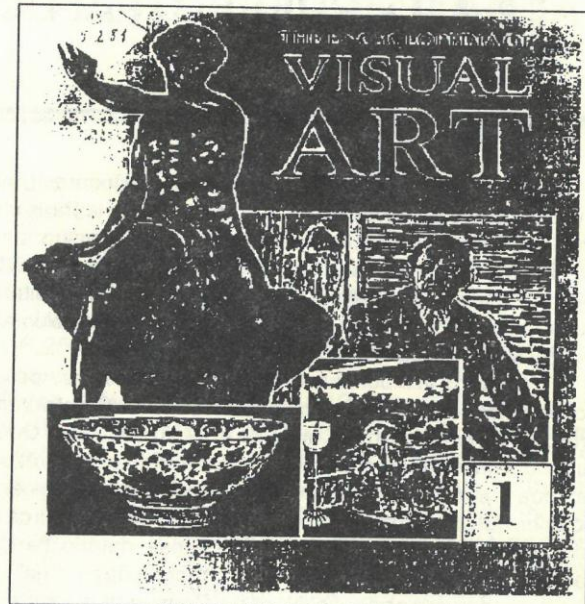
Conținutul detaliat al capitolelor și trăsăturile speciale ale istoriei artei se află la începutul volumelor II-V. Caracterile speciale sunt de două feluri: studii de galerie care fac o trecere largă asupra domeniului, comparații și contraste ale operelor de artă; studii aprofundate ale operelor individuale.

În ceea ce privește lista muzeelor și galeriilor (vol. X, p. 163-176), trebuie menționat că multe lucrări de artă sunt găzduite în biserici, mănăstiri, temple.

Indexul (vol. X) conține scurte detalii bibliografice ale noțiunilor.

Conținutul volumelor este următorul: **Istoria artei**. Volumul 1. Artă paleolitică-Artă etruscă; Volumul 2. Artă romană - Artă creștină de început; Volumul 3. Artă bizantină-Artă otomană; Volumul 4. Artă romanescă-Romantism; Volumul 5. Realism-Artă sud africană. **Dicționar biografic al artiștilor**: Volumul 6. ALVAR DALTO-PAUL DURAND RUEL; Volumul 7. ALBRECHT DÜRER-JAN LIEVENSZ; Volumul 8. Frații LIMBURG-Francisco RIBALTA; Volumul 9. Jusepe RIBERA-Francesco de ZURBANAN. **Glosar**: Volumul 10. Studii speciale; Studii comparative; Studii medii; Muzee și galerii ale lumii; Index.

Liliana LAZIA

Mc GRAW-HILL - ENCICLOPEDIA ȘTIINȚEI ȘI TEHNOLOGIEI -

A șaptea ediție a **Enciclopediei Științei și Tehnologiei**, apărută în 1992, prezintă informații pertinente în toate domeniile științei și tehnicii moderne. Cele 7500 de titluri sunt organizate alfabetic pentru o regăsire rapidă a informației. De mai bine de 30 de ani, enciclopedia **Mc GRAW-HILL** a servit informării la zi a celor interesați. Pentru organizarea materialului în volum există articolele-generice, cu referiri succinte la subiect. Apoi, referințele se largesc pe măsură ce subiectul este tratat mai amănunțit. Sistemul de lucru, de la general la particular este utilizat nu numai în enciclopedie ci și în articolele acesteia. Fiecare articol începe cu o definiție a subiectului, urmată de suficient material, concentrat pe 1-2 nivele de discuție, care subliniază articolul. Acestea sunt ilustrate cu materiale bogate.

În cele 20 de volume se studiază șase discipline majore: **(Biologia, Chimia, Fizica, Medicina, Tehnologie, Informatica)**.

Textul fiecărui articol este organizat într-un mod care permite o înțelegere ușoară a conținutului. Fiecare noțiune primește o definiție și este tratată într-o manieră deosebită, care acoperă toate nivelele, începând de la informația de bază

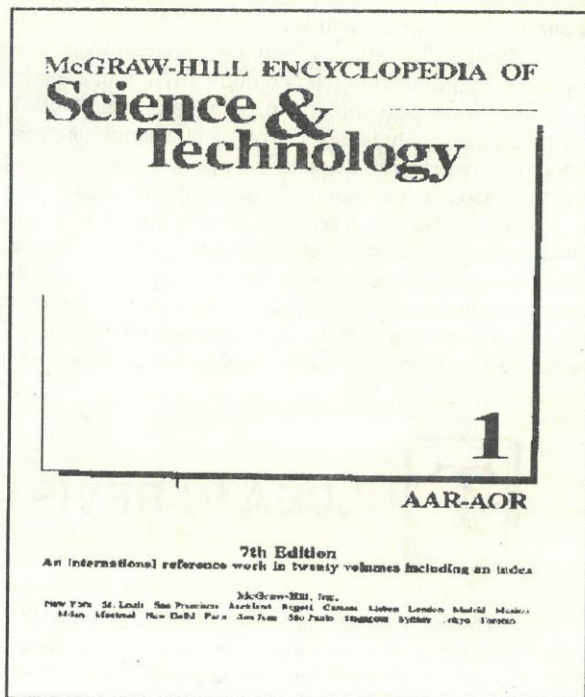
până la domeniile înrudite.

Una dintre trăsăturile esențiale ale enciclopediei se referă la cele patru metode ce pot fi utilizate pentru obținerea informației. Un articol poate fi căutat direct la poziția alfabetică, la Indexul alfabetic (ce are cam 16.000 de intrări). O altă posibilitate este aceea a utilizării sistemului TOPICAL, care listează toate titlurile dintr-o disciplină specifică (ex.: chimie organică sau circuite electronice).

Un ghid de studiu pune la dispoziția cititorilor diviziunile majore de care se ocupă fiecare știință mare prezentă în enciclopedie. Ex.: Ghid de studiu pentru geostiințe (geologie, geofizică, geochimie, ape terestre, științe atmosferice, geografie, pământ și spațiu).

Vastele studii realizate aici au fost posibile datorită eforturilor de colaborare și contribuției unui mare număr de oameni de știință, editori consultanți etc. Rezultatul este această operă de referință internațională ce reunește cercetarea științifică și educația tehnologică.

Liliana LAZIA

cartea străină

MARI FIGURI MITOLOGICE

Realitate culturală complexă, mitologia îi preocupă, din toate timpurile și în toate locurile, pe cercetători, filozofi, arheologi, antropologi, psihologi sau scriitori. Mitul e centrat, de regulă, pe un aspect sau fragment al creației, al originilor de orice fel. Creația poate fi a universului, a pământului, cerului, planetelor, un loc privilegiat ocupând soarele și luna. Viziunea mitologică se extinde asupra plantelor, animalelor, râurilor oceanelor, munților. E incitantă, pentru nașterea miturilor, succesiunea anotimpurilor, a zilelor și nopților. Sunt subiecte de mitetate și evenimente ale vieții individului: nașterea, botezul, căsătoria, moartea sau reinvierea.

Cartea lui Peter Clayton **Great Figures of Mythology** (New York, 1994, 192 p.), compendiu dedicat unor mituri celebre, explorează apariția, circulația și semnificația acestora în civilizațiile greacă, romană, babiloniană, scandinavă sau de pe alte meridiane. Aceste ființe legendare, indiferent de costumația în care ni se înfățișează, în funcție de timp și de loc, au în comun fascinația exercitată asupra omului primitiv, dornic să pună ordine în universul care-l înspăimântă, univers guvernat de zeități ostile sau nepăsătoare, a căror bunăvoință trebuie neapărat câștigată.

La discreția zeilor atotputernici și necunoscuți, firava ființă umană atinge dimensiuni eroice prin strădania de a-și depăși condiția și limitele, de a rivaliza, dacă e nevoie, cu zeii înșiși. Eroul, în toate mitologiile, moare ca individ, dar renaște mereu ca umanitate, transfigurat. Zei și eroi se amestecă în fabuloasa înclăștare dintre forțele opuse. Sunt zei mari și zei mici, dar și numeroși semizeii, mânați de aceleași patimi ca și muritorii de rând.

Potrivit epopeilor homerice, Zeus - mai marele zeilor - e dus la naștere într-o peșteră, pe muntele Dicte sau Ida, din Creta, unde e alăptat de o nimfă. Când crește mare și puternic, își revendică supremația asupra cerului și universului, fixându-și reședința pe muntele Olimp. Dar titanii îi pun piedici, neacceptându-i autocrația. Când Prometeu creează oamenii din lut și cere lui Zeus focul, pentru ei, stăpânul refuză. Prometeu e nevoit să-l fure de pe Olimp. Furios, Zeus îl pedepsește și omeniirea e rasă de pe suprafața pământului prin uriașul potop dezlănțuit.

Dintre eroii care se opun lui Zeus, - pentru că întotdeauna au existat revoltați -, Asclepios, educat în arta medicinei de către centaurul Chiron, are puterea magică de a învia morții, declanșând furia lui Pluton, zeul subpământului, care se plânge tatălui său, Zeus. Rebelul e zdrobit de un trăsnet. După moarte, Asclepios - devenit în mitologia romană Esculap, primește onoruri divine și e transformat în constelație. Racla lui e transportată la Epidaur. Vestigiile ale templului ridicat în cinstea lui se păstrează și astăzi. Numeroși zei din alte religii sunt asemuiți cu el, renumit fiind egipteanul Imhotep. Istoria antică îl atestă ca vizir al regelui Djoser (2630-2611 î. Chr.) tămăduitor și arhitect al piramidei Step, cel mai mare monument de piatră construit la vremea respectivă.

Principala zeităte scandinavă e Odin, "stăpân al cerului și al pământului" dar și al războiului, magiei și inspirației poetice, cunoscut sub diferite nume și porecle (sunt atestate 116), pus în relație cu diferitele aptitudini și fațete ale evenimentelor în care se implică. E un zeu a-tot-văzător și a-tot-știutor. Pentru a stăpâni secretele înțelepciunii folosește tot felul de stratageme. Într-una din versiuni plătește cu unul din ochii săi băutura vrăjită din Fântâna lui Mimir. El și tot ce se întâmplă în lume, fiind ajutat de doi corbi aflați pe umerii lui. Coccoțat în turnul de observație Hljdskjalf, Odin îi trimite în fiecare dimineață în lume, înainte de răsăritul soarelui, pe cei doi corbi pentru a-i aduce ultimele știri. În faptele lui fantastice e ajutat de lancea Gungnir, inelul de aur Draupnir și armăsarul cu opt picioare Sleipnir. Are capacitatea de a prevedea moartea, dar nu și puterea de a interveni în cursul evenimentelor legate de aceasta.

Pantheonul mesopotamian îl are la loc de cinste pe Enlil, al cărui templu, Ektur, e ridicat în orașul Nippur. E preamărit mai presus de orice, ca administrator al cosmosului și stăpân al furtunii. Povestirile mitologice îl prezintă ca pe un zeu inventiv și binevoitor, dar în mitul "Enlil și Ninlil" el o răpește pe tânăra Ninlil, fiind alungat, pentru abuz sexual, în împărăția întunericului. În descrierile cuneiforme ale Popolului Enlil, își arată dispoziția de a distruge omeniirea.

Populată de zei, satiri, criminali de rând sau de extracție divină, luptători pentru dreptate sau împotriva ei, de frumuseți nebănuite sau

GREAT FIGURES OF MYTHOLOGY

PETER CLAYTON

with contributions by
Dr Irving Finkel George Hart
additional material by
Alison Smart Peter Thresh

WITH AN INTRODUCTORY EXCERPT FROM
"THE HERO WITH A THOUSAND FACES"
(1949) BY JOSEPH CAMPBELL

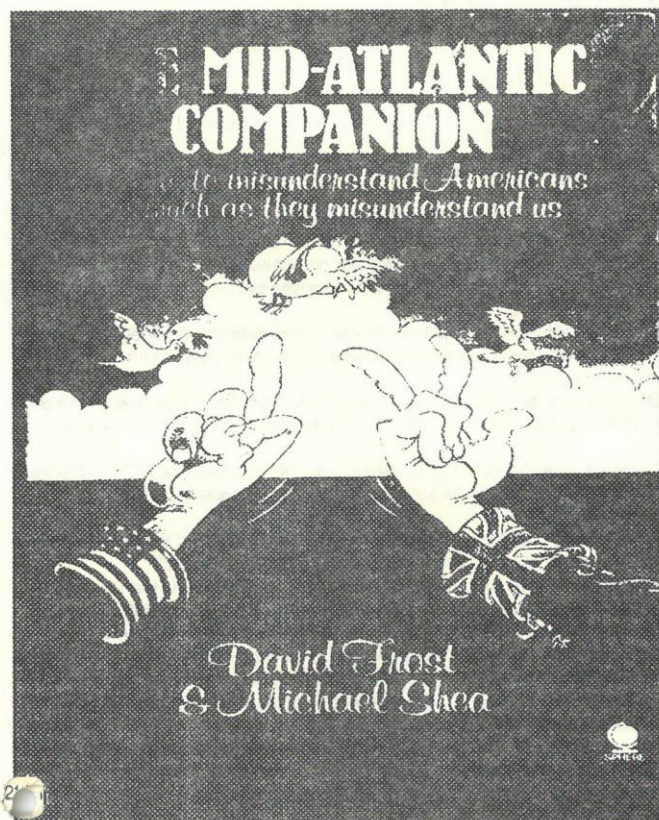
Crescent Books
New York/Ave. New Jersey

monștri care suflă foc pe nări, mitologia atâta imaginația și compensează banalitatea existenței.

Cartea **Mari figuri mitologice**, în afara unei lecturi captivante, oferă imagini iconografice rare, încrustate în peșteri, piramide, sarcofage sau expuse în marile muzee ale lumii.

Stela MOTOC

cartea străină

CIVILIZAȚIA CA MODEL

Pentru omul secolului al XX-lea e mai degrabă comod să privească civilizațiile din jurul său după tipare date. Obișnuița de a crea un pattern (model, engl.) pentru felul în care francezul, germanul, chinezul ori românul se comportă într-o oarecare situație a devenit o a doua natură. Celor care călătoresc li se pun la dispoziție cu generozitate ghiduri în care le sunt prezentate toate aspectele posibile ce le-ar putea întâlni la hotel, restaurant, în gară ori la formalitățile vamale. Ceea ce ignoră îndeobște aceste eficiente instrumente de informare cvasitotală e tocmai partea vie a poporului respectiv: **sufletul lui spiritual**.

Pretextul acestui eseu îl constituie o recentă lectură incitantă în felul ei a unei cărți scrise cu umor și vervă gazetărească de doi cunoscuți publiciști ai lumii anglo-saxone, **David Frost și Michael Shea**.

Volumul, apărut în 1987, se numește **The Mid Atlantic Companion Or how to misunderstand Americans as much as they misunderstand us** (Însoțitorul de la mijlocul Atlanticului sau Cum să nu-i înțelegem pe americani la fel de mult cum nu ne înțeleg ei pe noi). Întreprinderea celor doi autori de a pune față în față civilizația britanică și americană nu e ușoară, fără îndoială, cu atât mai mult cu cât trăim într-o eră a mediatizării extreme.

Rezolvarea convenabilă și "impăcarea" dintre spiritul pragmatic american și cel tradiționalist britanic vine din umorul cu care cei doi autori se înarmează.

Cartea ne învață că a privi un popor prin modele e nu numai insuficient, ba chiar dăunător.

A sublinia cât de mult suntem (ori ne lăsam influențați) de civilizația americană e cu siguranță un truism.

Răsfoind cele scrise de David Frost și Michael Shea constatăm, nu fără un dram de satisfacție, că viziunea britanicilor asupra Americii nu diferă prea mult de a românilor de la paralela 45.

Ce văd englezii specific la americani: **hamburgeri, jeans, coca-cola, cowboy, Kojak, Dallas, vile cu piscină, limuzine luxoase, supercivilizație, computere, libertate, obsesia dietei și a sănătății** (practică jogging în frunte cu Președintele), cu un cuvânt, **țara tuturor posibilităților**.

Ce văd americanii la englezi: **tradiționalism, cantonare în reguli stricte, ceață, cricket, golf, Sherlock Holmes, Shakespeare pubs, kilturi, lorzi excentrici, castele cu fantome, și Mrs Thatcher** (prim ministru la acea vreme).

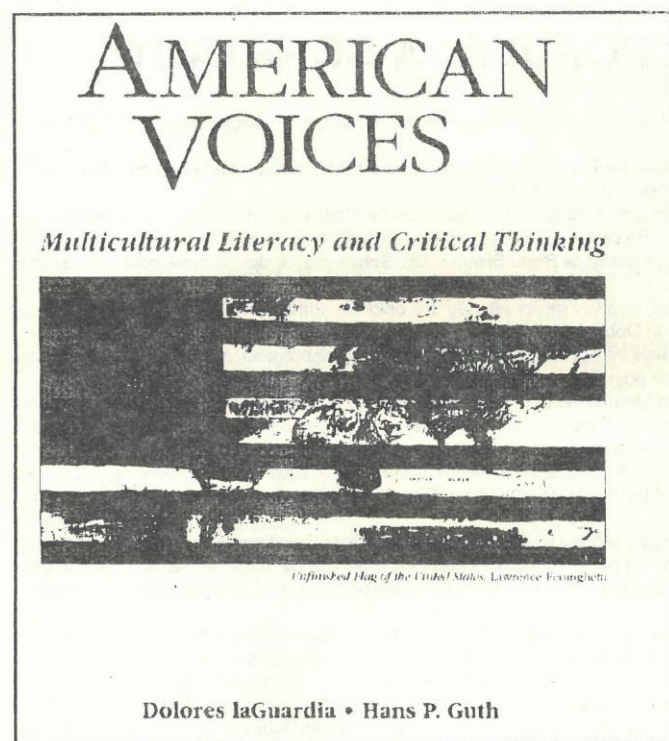
Cei doi călători, doritori de a explora în calitate de reporteri cele două civilizații, fac din Atlantic "un râu". David Frost afirmă chiar că a traversat oceanul mai mult decât mulți piloți la un loc. Zăbind, aflăm că până aici a fost bărfa. Adică țiparul.

Cele mai multe capitole le ocupă realitatea, adică: **obiceiuri, hrană, comportament, ocupații, timp liber**.

Subtilă și-n același timp valabilă oricând ni se pare afirmația lui Sir **Winston Churchill**, care avertiza lumea acum mai bine de 50 de ani spunând că: "Statele Unite și Marea Britanie sunt două țări despărțite de o limbă comună". Politicianul era el însuși născut într-o familie în care tatăl era englez și mama americană.

Corina-Mihaela APOSTOLEANU

(continuare în pag. 22)

VOCI AMERICANE

Cititorii sunt invitați să participe la redefinirea societății americane contemporane, multiculturale, pe baza textelor beletristice, politice, istorice, științifice și culturale, adunate în volumul **American Voices** (Mountain View, California, 1993, 691 p.).

Prin tradiție americanii sunt mândri de statutul lor ca indivizi, independenți și liberi să-și aleagă direcția, profesia, religia, să spună "nu" guvernanților, părinților, educatorilor, prelaților, când părerea lor diferă de cele general acceptate. Subteran, alegerea lor e limitată de contextul social și istoric în care evoluează, de rădăcinile mai superficiale sau mai adânci în solul american. Cultura americană e scena pe care evoluează, amestecate sau în relativă izolare, grupuri de albi și de negri, de catolici, protestanți, ortodocși, musulmani. Întâlnești cartiere și orașe în care predominant e auzită spaniola; restaurante, magazine, teatre cu eșantioane de comportament și mentalitate chineză, japoneză, vietnameză. Mulți locuitori ai Americii folosesc limba sau dialectul lor de origine, paralel cu engleza americană standard, învățată în școală, impusă în administrație, difuzată prin mass-media.

Pământ al fagăduinței, America a oferit adăpost și loc de muncă țăranilor irlandezi împinși de foamete să-și părăsească gospodăriile, evreilor alungați din patriile adoptive de furia hitleristă, disidenților revoltați împotriva stalinismului. Mai mult de două milioane au ca strămoși pe băștinașii de culoare, izgoniți la periferie de cuceritorii albi. Valuri de emigranți în căutare de lucru au venit din Mexic și Puerto Rico.

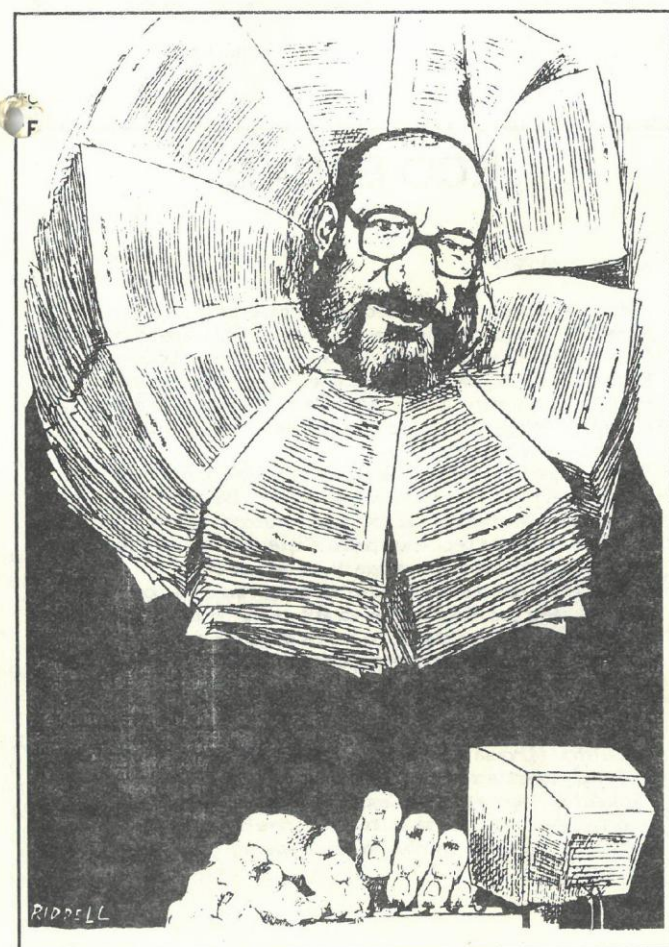
Vocile Americii sfârșitul de secol propun analize și trasează direcții pe teme privind educația, mediul ambiant, prezent și istorie, identitate lingvistică și socială, violență, droguri, rolul tinerilor sau viitorul planetei.

Scriitoarea **Fox Butterfield** se arată intrigată de performanțele studenților asiatici, în eseu **De ce excelează ei**. Etniile asiatice sunt considerate "minorități model". Studiază din greu, muncesc din greu și obțin licențe în număr mare. "Kim Chi Trinh avea nouă ani când părinții i-au cumpărat din economiile lor, un bilet pe o barcă de pescuit. A fost un sacrificiu greu și riscant să expediezi, printre străini, pe o ambarcațiune nesigură, o fetiță, în speranța unei vieți mai bune în America". Ea a devenit reprezentanta tipică a americanilor de origine asiatică ce iau cu asalt cele mai bune colegii americane. Deși ei reprezintă 2,4% din populația americană, obțin 17,1% din licențele de la Harvard, 18% la Institutul de tehnologie din Massachusetts și 27,3% la universitățile din California. De ce asiaticii obțin performanțe atât de bune, se întreabă autoarea? Coeficientul de inteligență e mai ridicat? Sunt mai tocolari, cum se sugerează adesea? Concluzia este că ei oferă celorlalți o lecție despre valorile uitate: muncă asiduă, respect pentru familie, educație sistematică.

Nu voi sărbători Ziua Columb este titlul eseului pe care publicista **Shown Harjo** îl scrie în 1991, când se fac pregătiri intense pentru aniversarea a 500 de ani de la expediția lui Columb, eveniment care a declanșat abordări contradictorii. Pentru unii, susține ea, festivitatea "Columb" semnifică descoperirea unui nou continent și nașterea unei noi națiuni. Pentru alții evenimentul reprezintă aducerea în sclavie a băștinașilor de culoare, deposedarea lor de pământ, religie și cultură, decimarea prin boli, subnutriție și muncă istovitoare.

Stela MOTOC

(continuare în pag. 22)

ECO EȘUAT: "Insula din ziua de ieri"

Este miraculosul Eco întrutotul aruncat la țarm?
Will Self încearcă stăruitor să citească acest roman.

Lectura și aprecierile pe marginea acestei cărți s-au dovedit cu adevărat a fi o experiență deosebită pentru mine. Pot să afirm că rareori am întâlnit un text atât de puternic narcotic precum **Insula din ziua de ieri**. Este un lucru obișnuit în viața unui comentator de carte, ca o lectură considerată acceptabilă, ba chiar plăcută, într-un context lejer să devină o piatră de moară în contextul parcurgerii obligatorii. Dar ultimul roman al lui Umberto Eco nu numai că mi-a fost o povară, dar m-a și prevenit că mă va trage dincolo de valuri.

Noaptea de noapte m-am așezat conștiincios pe pat încercând să abordez un fragment de text, doar pentru a mă vedea negând la fiecare câteva pagini.

M-a incitat să analizez de ce această carte, atât de plină aparent de idei amuzante, concepte prezumtiv interesante și având cel puțin aspectul unei unități - dorind și dezrădăcinarea hermeneuticii culturii europene - m-a revoltat și m-a supărat atât de mult.

Răspunsul vine abia la ultima pagină, când naratorul (un Eco ce nu inspiră încredere) - concentrează structura cărții în termenii următori: "În cele din urmă, dacă prin această poveste am vrut să construiesc un roman, voi demonstra încă o dată că este imposibil să scrii fără să realizezi un palimpsest al unui manuscris redescoperit - fără a reuși vreodată să eludezi Anxietatea Influenței".

Folosirea cuvântului **imposibil** duce la pierderea partidei. Poate că este **imposibil** pentru Eco să facă altfel, dar nu are dreptul să vorbească decât pentru el în această privință. A ajuns să ocupe o poziție nejustă și tendențioasă ca romancier, scriind cum scrie, un fel de cărți "intelectuale", superficiale care reușesc cumva să convingă un mare număr de oameni că citesc "ceva" cu o anume dovadă de autenticitate. Acesta este un truc respingător folosit pentru a câștiga încrederea; cu ajutorul lui, Eco forțează, străduindu-se să creeze o impresie de originalitate, **ersatz** de fapt.

Desfășurându-se în prima jumătate a secolului al XVI-lea, acțiunea romanului se referă la Roberto della Griva, vâstar al unei case nobile din ducatul de Milano. Roberto pleacă de acasă pentru prima dată la sediul de la Casale, unde își vede tatăl murind, se îndrăgostește și întâlnește un nobil francez, Saint-Savin. Acest proto-libertin reușește - numai D-zeu știe cum - să se impregneze de idei îndrăznețe precum un freudism inconștient sau empirism.

Saint-Savin nu este singurul interesat de Roberto. În aceeași măsură se interesează și padre Emanuelle, un preot iezuit care a construit un mecanism ce poate genera metafore infinite.

Acesta este primul din șirul unor mecanisme și tehnici bizare a căror descriere macină paginile cărții. Înțeleg curiozitatea lui Eco pentru domeniile de frontieră între filosofia naturală și magie, dar în afara scaderii datorate acestor lungi liste de ezoterisme, romanul ar fi fost stupid, dar acceptabil. Cu ele devine un anacronism greci.

Mășinaria pe care aș fi dorit-o adevărat ar fi fost una care să citească automat romanele lui Eco, lăsându-mă să-mi văd de propria existență.

Având întâlniri memorabile la asaltul de la Casale, Roberto se mută la Aix - en - Provence, unde o întâlnește pe Lilia - simbolul iubirii curtene care-l va domina și ne va domina pentru următoarele 300 de pagini - precum și un englez pe nume d' Igby care îi prezintă noțiunea de "Pulbere de Simpatie". Aceasta intră într-un proces de cronometrare esențial pentru următoarea fază a epopeii lui Roberto. Căutarea Mult Răvnitei Științe a Longitudinilor

Traducere de Corina-Mihaela APOSTOLEANU

după The Observer, 15 oct. 1995

(continuare în pag. 22)

aparitii editoriale constăntene

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

Scrisă înainte de evenimentele din decembrie 1989, lucrarea **Politica externă a României Mari în dezbaterile Parlamentului 1919-1939**, a văzut lumina tiparului în anul 1995, la editura "Mondograf" din Constanța.

Autorul, prof. univ. dr. **Ion Bitoleanu**, istoric și om de cultură, a publicat în afara unor zeci de articole și studii în reviste de specialitate și diverse publicații, o sinteză a istoriei Dobrogei, în colaborare cu Adrian Rădulescu **Istoria românilor dintre Dunăre și Mare, Dobrogea** (Editura Științifică și Enciclopedică București, 1979), apoi teza de doctorat, privind guvernarea liberală în perioada 1922-1926, care, după îndelungate aprobări și discuții a apărut sub titlul: **Din istoria României moderne. 1922-1926** (București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981), iar în colaborare cu George Petre, **Tradiții navele românești** (București, Editura Militară, 1991).

În această nouă carte, autorul surprinde modul în care Parlamentul României a dezbătut direcțiile principale ale politicii externe românești în perioada interbelică. Istoricul Ion Bitoleanu a parcurs zeci de mii de pagini ale **Monitorului Oficial**, ceea ce a presupus un travaliu imens, pentru depistarea tuturor nuanțelor dezbaterilor Corpurilor legiuitoare românești dedicate politicii externe a statului român.

Precedate de un "Scurt cuvânt înainte", prin care autorul oferă unele explicații referitoare la condițiile în care cartea a fost scrisă și imensele piedici puse de autoritățile vremii apariției lucrării, capitolele, în număr de nouă, se însușesc în mod firesc, atingând întreaga problematică politico-diplomatică a României interbelice.

Astfel, în "Proiectul de răspuns la mesajul Tronului adresat Corpurilor legiuitoare cu prilejul deschiderii lucrărilor sesiunii parlamentare 1928-1929" care precede capitolul "Unitatea și continuitatea politicii externe românești", se spune: "Ținem să subliniem cu multă satisfacție că politica externă a României a devenit un patrimoniu sacru al întregii națiuni, nealterat de fluctuațiile vremelnice ale politicii de partid".

De asemenea, în preambulul capitolului "La hotarele țării" găsim următoarea afirmație: "Unirea tuturor românilor sub un singur steag și așezarea hotarelor acolo unde moștenire ni le-au lăsat străbunii, acesta a fost idealul național, visat de atâtea generațiuni și pentru care atâtea suferințe s-au jertfit".

Din celelalte capitole reies direcțiile esențiale ale politicii externe românești, respectiv: **democratizarea vieții internaționale**, cerută de Ion I.C. Brătianu în Expunerea privind actualitatea delegației române la Conferința de Pace de la Paris; **sistemul de alianțe al României**: "Sistemul nostru de alianțe defensive... este scutul ființei noastre de stat" după cum afirmă Grigore Gafencu la 3 decembrie 1930 în plenum Adunării Deputaților, **buna vecinătate ca tradiție și aspirație perenă a poporului român**: "Să căutăm să ajungem cu toți vecinii noștri cât se poate de repede la stări de pace, pentru a putea după aceea în deplină liniște să ne dedicăm toate forțele reclădirii interne" - Al. Vaida Voievod, președinte al Consiliului de Miniștri (1919-1920), deputat și senator; **respingerea revizionismului brutal și a fascismului**: "Îmi ridic cuvântul împotriva oricărei încercări de atingere a Tratatului de la Trianon, care a consfințit hotărârea de Unire națională pe vecie a poporului român, proclamată la Alba Iulia pe baza dreptului de autodeterminare - Iuliu Maniu - deputat".

Cunoașterea unor permanențe ale politicii externe românești și a tradițiilor noastre politice se constituie în repere de la care ar avea de învățat și actualii parlamentari post decembriști.

Prin această lucrare, prof. univ. dr. **Ion Bitoleanu** de la Academia Navală "Mircea cel Bătrân" (de asemenea, profesor asociat al Universității "Ovidius" al Universității "Spiru Haret") înscrie în mod pertinent o nouă filă în istoriografia României interbelice.

Gelu CULICEA

GHIDUL MUZEULUI DE ARTĂ POPULARĂ CONSTANȚA

Recent a văzut lumina tiparului un excelent ghid destinat tuturor celor care doresc să cunoască etnografia ținutului dintre Dunăre și Mare, intitulat "Muzeul de Artă Populară Constanța", realizat în condiții grafice de excepție, bogat ilustrat.

Ghidul se deschide cu un istoric al muzeului semnat de doamna directoare **Maria Magiru**, binecunoscuta etnografă și fondatoare a acestui sălaș de cultură și viață spirituală, iar prezentarea propriu-zisă a expoziției este detaliată de muzeografa **Argentina Bărbulescu**.

Ghidul este tradus în limbi de circulație universală - franceză, de prof. Elena Leon și engleză de prof. Lucian Leon. Macheta este o realizare artistică deosebită a renumitei plasticiene **Marieta Besu**, cunoscută și apreciată și în afara hotarelor țării. Pe prima copertă este prezentată clădirea Muzeului de Artă Populară, iar pe verso clădirea veche (Fosta Primărie). Fotografii alb-negru din cuprinsul lucrării sunt făcute de **Radu Braun** și **Gh. Samargiu**, iar dispozitivele color de același **Radu Braun** împreună cu fotoreporterul **Mihai Șerbănescu**.

Ghidul conține, pe lângă istoricul muzeului și prezentarea expoziției, la sfârșit, lista ilustrațiilor alb-negru și color (în număr de 69) și cuprinsul. În scurtul istoric de la începutul cărții se fac referiri la cercetarea etnografică în Dobrogea, întreprinsă de colectivele unor prestigioase muzee cum ar fi: Muzeul Satului, Muzeul de Artă Populară București, Muzeul Brukenthal Sibiu, la cercetările întreprinse pe arii vaste ale ținutului dobrogean, atât în județul Constanța cât și Tulcea, la contribuția concretă adusă prin "achiziționarea unor obiecte de creație populară aparținând populației românești și etniilor Dobrogei" (pag. 3).

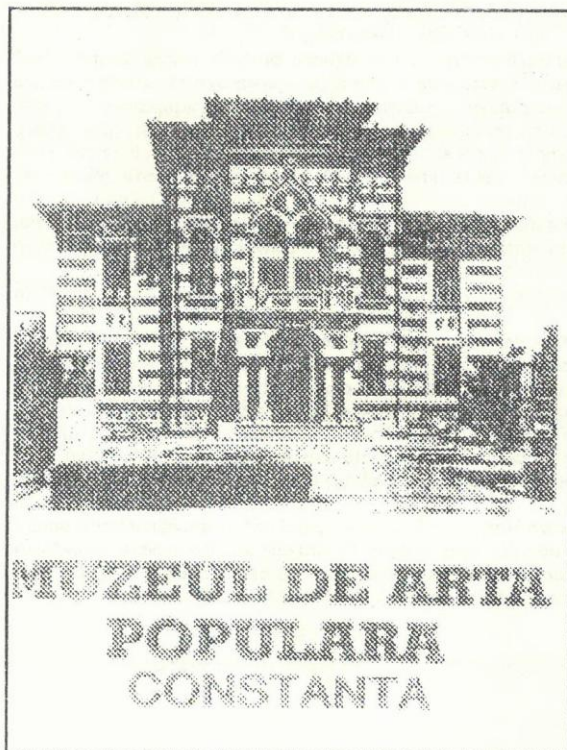
În 1975 a fost deschisă o primă **Expoziție de Artă Populară în Dobrogea**, iar din anul următor (1976), cu regularitate, an de an, muzeul a organizat expoziții temporare în colaborare cu Muzeul de Artă Populară București dar și cu Muzeul Banatului-Timișoara, Muzeul Maramureș-Sighetul Marmăției, Muzelele județene Suceava și Galați, Muzeul Civilizației Populare, Sibiu, cu o tematică variată "reprezentativă pentru zonele etnografice respective" (pag. 5). Este scos în evidență aportul unor personalități prestigioase, de-a lungul anilor, la constituirea acestui bogat lăcaș de cultură. Vom menționa doar câteva: **Gheorghe Foșca** (Muzeul Satului București), **Tancred Bănățeanu** (Muzeul de Artă Populară-București), profesorul **Paul Petrescu**, specialiști ca: **Georgeta Stoica**, **Ioan Godea**, **Elena Secoșan**, **Cornel Bucur**.

De la 1 ianuarie 1991 muzeul a căpătat personalitate juridică - până atunci fusese o secție a Muzeului de Artă Constanța. După prezentarea scurtului istoric, la pagina 13 aveam schema de vizitare cu parter-hol mare și cele 6 săli și etajul idem. La parter, holul mare cuprinde **icoanele pe sticlă**, iar sălile: 1 - stand cu vânzare, 2-3 - ceramică, 4 - metal, 5 - lemn. La etaj, holul mare cuprinde scoarțele, iar sălile: 1 - textile, 2 - textile, 3 - port popular, 4-5 - port popular, 6 - expoziții temporare.

Partea a doua a ghidului prezintă succesiv următoarele: **sala-icoane**, reprezentând: "Adormirea Maicii Domnului" - două din țara Olteului datate la 1871 și 1884 și pe Sfinții Nicolae, Gheorghe, Ilie, Haralambie și Cuvioasa Sfânta Paraschiva; **sala-ceramică**, cu fotografii color, reprezentând vase și obiecte ceramice din mai multe zone ale țării: Făgăraș, Moldova, Transilvania, Horezu-Vâlcea, Oaș, Valea Izei-Maramureș; **sala-lemn**, prezentând, printre alte exponate, două cruci de mână din Oltenia; **sala-metal**, cu obiecte din Dobrogea (libre, cordon metalic, podoabă de cap, cercel de tâmplă); **săli-textile**, cu scoarțe din Dobrogea și alte zone ale țării, țesături, de asemenea din ținutul danubiano-pontic și alte părți ale țării și **săli-port popular**, care prezintă costume din Dobrogea și din zone ca Bistrița-Năsăud, Argeș, Vrancea, Mehedinți etc.

Răsfoind ghidul Muzeului de Artă Populară da capo al fine am ajuns la singura concluzie că acest instrument de informare nu trebuie să lipsească din biblioteca personală a fiecăruia, indiferent de profesie sau grad de cultură, este realizat pe înțelesul tuturor și cred că ar trebui să constituie un bun exemplu de urmat și pentru alte muzee și instituții culturale din Constanța.

Mihai LUCA

CIVILIZAȚIA CA MODEL

(umare din pag. 21)

Michael Shea și David Frost ne delectează cu vorbe de duh: "Dacă britanicii pot supraviețui meselor lor, ei pot supraviețui la orice".

George Bernard Shaw e citat: "Englezul crede că este moral doar dacă e stânjenit".

Ori: englezii în fața unei întrebări esențiale:

Ce-au împrumutat de la americani?

1) Regele George al III-lea (înrudit cu America prin familia mamei), cel care a pierdut coloniile; 2) D-na Simpson Wallis cea care a generat cea mai mare criză constituțională din istoria Marii Britanii (pentru ea, prințul Eduard a renunțat la tron); 3) Jolmie Jerome, care l-a dat, în calitate de mamă, lumii pe Winston Churchill.

În replică, John Updike, cunoscutul prozator de peste ocean ar afirma: "America e o conspirație vastă pentru a te face fericit".

În fața fascinației europene nu pot rezista americanii, ce visează cu ochii deschiși un concediu la Roma ori Paris; în fața Lumii Noi, europenii sunt fascinați de zgărăie nori.

Din colțul lor european, românii privesc și ei cu aceiași ochi mirați și curioși civilizația americană. Căci ce altceva decât nu atracție spre un continent necunoscut se poate numi drumul pe care l-a început la 1744 preotul ortodox Samuilă Dămian din Transilvania spre Lumea Nouă și pe care-l continuă și azi contemporanii.

VOCI AMERICANE

(umare din pag. 21)

"Națiunile privesc în oglinda istoriei pentru a înțelege cine sunt și de unde vin. Istoria americană este, până la un punct, povestea marilor exploratori, a pionierilor ce-au luat în stăpânire mari întinderi nelocuite, ținuturile virgine. E povestea eroilor anglo-saxoni cu nume ca Lincoln, Grant sau Lee, ținând discursuri fulminante și călărind cai de rasă. Povestea civilizației ținutului sălbatic și aruncării lanțurilor feudalismului. O parte a acestei istorii trebuie rescrisă de pe poziția celor cucerțiți, condamnați la sclavie, alungați și umiliți".

Cunoscutul scriitor **Irving Stone**, autorul biografiei romanțate **Agonie și extaz** decupează în povestirea **Valea morții își merită numele** un episod dramatic din ampla epopee a emigrației: "Porniseră spre Los Angeles pe 9 octombrie 1849, 250 de persoane cu 80 de căruțe și 1000 de capete vite, având ca ghid pe căpitanul Jefferson Hunt. Oamenii se deplasau ca o armată, împărțiți în 7 divizii, fiecare având propriul conducător". Mulți au pierit în accidente, de foame, de sete sau frig, acoperiți de zăpada ce bloca trecătorile din munți. O amintire dură pe care supraviețuitorii care și-au pierdut pe drum rude, copii și prieteni n-au putut-o uita.

Voce autorizată a Americii de azi, scriitoarea **Barbara Tuchman**, specialistă în istorie și sociologie, cunoscută cititorilor români prin cărțile de succes: **Trufașa citadelă** și **O oglindă îndepărtată**, contrapune dezastrelor care au întunecat istoria (ignoranță, intoleranță, războaie, cruzime, epidemii ș.a.), lecția reconfortantă a urcușurilor ei. Eseul **Momentele bune ale omenirii** situează deasupra tuturor realizărilor, arta, "marea resursă ce reflectă nobletea naturii umane". Miracolele științei și tehnologiei care "au transportat omul pe lună și l-au adus înapoi teafăr" au pus la îndemână "electricitatea, antibioticele, mașina de spălat și telefonul", transformând radical existența, lăsând individului timp de afirmare și de reflecție.

ECO EȘUAT:

(umare din pag. 21)

Cercetarea aceasta amănunțită face ca Roberto să fie luat drept agent al cardinalului Richeleu, în ultima sa călătorie în Pacific, unde se va fi pășit pe un vas tip Marie-Céleste numit Daphne, eșuat la Antipozii - ceea ce astăzi numim Liniă Internațională. Eco îmbogățește paginile de final în care se prezintă Antipozii. Meridianul odată trecut poți călători înapoi în timp. Eco pune totul în mișcare în această carte: cosmologie, teologie, filosofie, geografie, inginerie. Eco a suferit pentru erudiția lui - și acum este rândul nostru.

În trecut s-a spus despre romanele lui Eco faptul că ele combină enciclopedismul cu stilul narativ polist. Personal, nu am constatat niciodată acest lucru și, în **Insula din ziua de ieri**, prin preocuparea lui fără măsurare de conștiință pentru lucruri prăfuite îl îndeapță pe naratorul pe care nute poți baza" spre eșec. Când nu-ți pasă ce spune un narator, statutul lui de neîncredere devine clar irelevant.

Și cu adevărat este puțină acțiune în acest roman. Năsoocirea doppelganger pe care o folosește Eco (Roberto poate să aibă sau nu un frate natural Ferrante, neliniștor, deși aflat la distanță), nu are pentru modul meu de gândire vreo semnificație, cu excepția insuccesului pe care această întreprindere neplăcută îl reprezintă, în ciuda conciziunii prozei, există o pură densitate de neologisme și locuțiuni obscure folosite premeditat în sensul de a fi forțat să vezi tot timpul în fața ochilor un tapet imposibil.

Cu timpul ajungi să te amuzi de **Anxietatea Influenței** și să te întrebi despre adevărata substanță a prozei și alți căești foarte departe de a fi în fața unui povestitor. Pe eșuatul vas Daphne, părintele Caspar și Roberto dezbate ad nauseam implicația lunilor paralele. Acesta pare să fie universul în care Eco este privit ca un scriitor remarcabil și cu putere de influență. Dacă este așa, mi-ar plăcea să reiau demonstrația.

ANIVERSĂRI - COMEMORĂRI

Ianuarie

GEORGE CALBOREANU
(31 1986-1986)
- 100 ani de la nașterea actorului român -
RUDOLF EUCKEN
(5 I 1846 - 1926)
- 150 de ani de la nașterea filosofului german -
EMILE BOREL
(7 I 1871 - 1956)
- 125 de ani de la nașterea matematicianului francez -
PAUL VERLAINE
(1844 - 8 I 1896)
- 100 de ani de la moartea poetului francez -
ETIENNE PIVERT de SENANCOUR
(1770 - 10 I 1846)
- 150 de ani de la moartea scriitorului francez -
JOHANN HEINRICH PESTALOZZI
(12 I 1746 - 1827)
- 250 de ani de la nașterea pedagogului elvețian -
JAN van GOYEN
(13 I 1596 - 1656)
- 400 de ani de la nașterea pictorului și desenatorului olandez -
ADOLF von HILDEBRAND
(1847 - 18 I 1921)
- 75 de ani de la moartea sculptorului și teoreticianului de artă german -
ALECSANDR NIKOLAEVICI SEROV
(1820 - 20 I 1871)
- 125 de ani de la moartea compozitorului și muzicologului rus -
ALBERT LAVIGNAC
(2 I 1746 - 1916)
- 175 ani de la nașterea muzicologului francez
GHEORGHE BRĂEȘCU
(30 I 1871 - 1949)
- 125 de ani de la nașterea prozatorului român -

Februarie

NICOLAE BELDICEANU
(1844 - 3 II 1896)
- 100 de ani de la moartea poetului și arheologului român -
NICOLAE BAGDASAR
(5 II 1896-1971)
- 100 de ani de la nașterea filosofului român -
TADEUSZ KOŚCIUSZKO
(12 II 1746-1817)
- 250 de ani de la nașterea omului politic republican și democrat polonez -
BENVENUTO CELLINI
(1500 - 14 II 1571)
- 425 de ani de la moartea sculptorului, orfevrului, gravurului și scriitorului italian -
PETRU MAIOR
(c. 1761 - 14 II 1821)
- 175 de ani de la moartea istoricului și filosofului român -
ȘTEFAN NICOLAU
(15 II 1896 - 1967)
- 100 de ani de la nașterea medicului român
ANTHONY ASHLEY COOPER SHAFESBURY
(26 II 1671-1713)
- 125 de ani de la nașterea gânditorului englez -
JAMES MACHPERSON
(1736 - 17 II 1796)
- 200 de ani de la moartea scriitorului scoțian -
MARTIN LUTHER
(1483 - 18 II 1546)
- 450 de ani de la moartea teologului german -
ANDRÉ BRETON
(19 II 1896 - 1966)
- 100 de ani de la nașterea poetului și prozatorului francez
JOHN KEATS
(1795 - 23 II 1821)
- 175 de ani de la moartea poetului englez -
GEORGE VRACA
(1896-1964)
- 75 de ani de la nașterea actorului român -

Martie

GIOVANNI BATTISTA TIEPOLO (Giambattista)
(5 III 1696 - 1770)
- 300 de ani de la nașterea pictorului italian -
HEINRICH MANN
(27 III 1871-1950)
- 125 de ani de la nașterea scriitorului german -
PERPESSIGIUS (DIMITRIE S. PANAITESCU)
(1891 - 29 III 1971)
- 25 de ani de la moartea criticului și istoricului literar român -
ION VICTOR POPA
(1895 - 30 III 1946)
- 50 de ani de la moartea scriitorului și omului de teatru român -
GOYA (Francisco Jose de - Lucientes zis)
(30 III 1746 - 1828)
- 250 de ani de la nașterea pictorului și gravurului spaniol -
MARIUS BUNESCU
(1881 - 31 III 1971)
- 25 de ani de la moartea pictorului român -

Aprilie

EMMET ROBERT SHERWOOD
(4 IV 1896 - 1955)
- 100 de ani de la nașterea dramaturgului și scriitorului american -
CONTE DE LAUTRÉAMONT
(4 IV 1846 - 1870)
- 150 de ani de la nașterea scriitorului francez -
ILARIE VORONCA
(1903 - 5 IV 1946)
- 50 de ani de la moartea poetului român -
MARIE de BABUTIN- CHANTAL marchiză de SÉVIGNÉ
(1626 - 8 IV 1696)
- 300 de ani de la moartea scriitoarei franceze -
CHARLES BAUDELAIRE

(9 IV 1821 - 1867)
- 175 de ani de la nașterea poetului francez -
ENRIQUE GONZALEZ MARTINEZ
(13 IV 1871 - 1952)
- 125 de ani de la nașterea poetului mexican -
FILOPO BRUNELLESCHI (BRUNELLESKO)
(1377 - 15 IV 1446)
- 550 de ani de la moartea sculptorului și arhitectului italian -
JULES HARDOUIN-MANSART
(16 IV 1646 - 1708)
- 350 de ani de la nașterea arhitectului francez -
TRISTAN TZARA
(16 IV 1896 - 1963)
- 100 de ani de la nașterea poetului francez originar din România -
HENRY MILLON de MONTHÉRLANT
(21 IV 1896 - 1972)
- 100 de ani de la nașterea scriitorului francez -
THEODOR PALLADY
(24 IV 1871-1966)
- 125 de ani de la nașterea pictorului român -
FERNANDO (FERNAO) DE MAGELLAN (MAGALHÃES)
(1480 - 27 IV 1521)
- 475 de ani de la nașterea navigatorului portughez -
MIRCEA IONESCU
(28 IV 1896 - 1980)
- 100 de ani de la nașterea chimistului român -
TPAIAN DEMETRESCU
(1866 - 29 IV 1896)
- 100 de ani de la moartea poetului și prozatorului român -

Mai

MIHAI RALEA
(1 V 1896-1964)
- 100 de ani de la nașterea sociologului, psihologului, eseistului și omului politic român -
VICTOR VLAD DELAMARINA
(1870 - 3 V 1896)
- 100 de ani de la moartea poetului român -
NAPOLEON I BONAPARTE
(1769 - 5 V 1821)
- 175 de ani de la moartea împăratului Franței -
HENRYK SIENKIEWICZ
(5 V 1846 - 1916)
- 150 de ani de la nașterea scriitorului polonez -
CHRISTIAN MORGENSTERN
(6 V 1871 - 1914)
- 125 de ani de la nașterea poetului german -
POMPLIU CONSTANTINESCU
(1901 - 9 V 1946)
- 50 de ani de la moartea criticului și istoricului literar român -
JEAN de LA BRUYERE
(1645 - 10 V 1696)
- 300 de ani de la moartea scriitorului și moralistului francez -
MIHAIL JORA
(1891 - 10 V 1971)
- 25 de ani de la moartea compozitorului, dirijorului și pianistului român -
ALBRECHT DÜRER
(21 V 1471-1528)
- 525 de ani de la nașterea pictorului, desenatorului și gravurului german -
GAPABET IBRĂILEANU
(23 V 1871 - 1936)
- 125 de ani de la nașterea criticului și istoricului literar român -
NAIM FRASHERI
(25 V 1846 - 1900)
- 150 de ani de la nașterea scriitorului albanez -
GEORGES ROUALT
(27 V 1871 - 1958)
- 125 de ani de la nașterea pictorului și graficianului francez
GEORGE A. BARONZI
(1828 - 28 V 1896)
- 100 de ani de la moartea scriitorului român -
ION ANTONESCU
(1882 - 31 V 1946)
- 50 de ani de la moartea marelui român -

Iunie

GERHART HAUPTMANN
(1862 - 6 VI 1946)
- 50 de ani de la moartea dramaturgului german (Premiul Nobel pentru literatură - 1952)
NICOLAE IORGA
(17 VI 1871 - 1940)
- 125 de ani de la nașterea istoricului, scriitorului, publicistului și omului politic român -

Iulie

HARRIET BEECHER-STOWE
(1811 - 1 VII 1896)
- 100 de ani de la moartea scriitoarei americane -
WILHELM GOTTFRIED LEIBNIZ
(1 VII 1646 - 1716)
- 350 de ani de la nașterea filosofului, logicianului și matematicianului german -
JEAN de LA FONTAINE
(8 VII 1621 - 1695)
- 375 de ani de la nașterea fabulistului francez -
MARCEL PROUST
(10 VII 1871-1922)
- 125 de ani de la nașterea scriitorului francez -
JEAN-BAPTISTE CAMILLE COROT
(16 VII 1796-1875)
- 200 de ani de la nașterea pictorului francez -
EDMOND de GONCOURT
- 100 de ani de la moartea scriitorului francez -
NIKOLAI NIKOLAEVICI MIKLUHO-MAKLAI
(17 VII 1846-1888)
- 150 de ani de la nașterea etnografului și antropologului rus -
ANTOINE WATTEAU
(1684 - 18 VII 1721)
- 275 de ani de la moartea pictorului francez -

VASILE ALECSANDRI
(21 VII 1821 - 1890)
- 175 de ani de la nașterea scriitorului și omului politic român -
ROBERT BURNS
(1759 - 21 VII 1796)
- 200 de ani de la moartea poetului scoțian -

August

ENRICO CARUSO
(1873 - 2 VIII 1921)
- 75 de ani de la nașterea tenorului italian -
ALEKSANDR ALEKSANDROVICI BLOK
(1880 - 7 VIII 1921)
- 75 de ani de la moartea poetului rus -
JEAN PIAGET
(9 VIII 1896 - 1960)
- 100 de ani de la nașterea psihologului elvețian -
Sir JOHN EVERETT MILLAIS
(1829 - 13 VIII 1896)
- 100 de ani de la moartea pictorului englez -
Sir WALTER SCOTT
(15 VIII 1771-1832)
- 225 de ani de la nașterea scriitorului scoțian de limbă engleză -
SICĂ (VASILE) ALEXANDRESCU
(15 VIII 1896-1973)
- 100 de ani de la nașterea regizorului român -
ALEXANDRU PANTAZI
(21 VIII 1896 - 1948)
- 100 de ani de la nașterea matematicianului român -
THEODORE DREISER
(27 VIII 1871 - 1945)
- 125 de ani de la nașterea scriitorului american -
HERMANN HELMHOLTZ
(31 VIII 1821 - 1894)
- 175 de ani de la nașterea fizicianului și fiziologului german -

Septembrie

MATEI MILLO
(1814 - 9 IX 1896)
- 100 de ani de la moartea actorului și dramaturgului român -
MUNGO PARK
(10 IX 1771 - 1806)
- 225 de ani de la nașterea exploratorului britanic -
DANTE ALIGHIERI
(1265 - 14 IX 1321)
- 675 de ani de la moartea poetului italian -
SCARLAT CALIMACHI
(20 IX 1896 - 1975)
- 100 de ani de la nașterea publicistului român -
LOUIS ANTOINE BARYE
(24 IX 1796 - 1875)
- 200 de ani de la nașterea sculptorului francez -
FRANCIS SCOTT FITZGERALD
(24 IX 1896 - 1940)
- 100 de ani de la nașterea scriitorului american -
HENRI FRÉDÉRIC AMIEL
(27 IX 1821 - 1881)
- 175 de ani de la nașterea scriitorului elvețian -

Octombrie

EDMONDO DE AMICIS
(3 X 1846 - 1909)
- 150 de ani de la nașterea scriitorului italian -
WILLIAM MORRIS
(1834 - 3 X 1896)
- 100 de ani de la moartea desenatorului, decoratorului, poetului, scriitorului și criticului de artă englez -
BUSTER KEATON
(4 X 1896 - 1966)
- 100 de ani de la nașterea actorului american -
EMANOIL BUCUȚA
(1887 - 7 X 1946)
- 50 de ani de la moartea scriitorului român -
GRAZIA DELLEDA
(9 X 1871 - 1936)
- 125 de ani de la nașterea scriitoarei italiene -
DIONISIE FOTINO
(1777 - 10 X 1821)
- 175 de ani de la moartea istoricului grec -
ANTON BRUCKNER
(1824 - 11 X 1896)
- 100 de ani de la moartea compozitorului și organistului austriac -
EUGENIO MONTEALE
(12 X 1896 - 1981)
- 100 de ani de la nașterea poetului italian -
TUDOR PAMFILE
(1883 - 16 X 1921)
- 75 de ani de la moartea folcloristului și scriitorului român
CAROL MICULI

(20 X 1821 - 1897)
- 175 de ani de la nașterea compozitorului și pianistului român -
DIMITRIE BRÂNDĂ
(22 X 1846 - 1895)
- 150 de ani de la nașterea medicului și naturalistului român -
GJERGJ FISHTA
(23 X 1871 - 1940)
- 125 de ani de la nașterea scriitorului albanez -
PAUL VALÉRY
(30 X 1871 - 1945)
- 125 de ani de la nașterea scriitorului francez -

Noiembrie

STEPHEN CRANE
(1 XI 1871 - 1900)
- 125 de ani de la nașterea scriitorului american -
HORIA HULUBEI
(1 XI 1896 - 1972)
- 100 de ani de la nașterea fizicianului român
ANTON PANN
(2 XI 1796 - 1854)
- 200 de ani de la nașterea scriitorului folcloristului și muzicianului român -
FIODOR MIHAILOVICI DOSTOEVSKI
(11 XI 1821 - 1881)
- 175 de ani de la nașterea scriitorului rus -
MANUEL de FALLA
(1876 - 14 XI 1946)
- 50 de ani de la moartea compozitorului și pianistului spaniol -
ILARIE CHENDI
(21 XI 1871 - 1913)
- 125 de ani de la nașterea criticului literar român -
ȘTEFAN LUDWIG ROTH
(24 XI 1796 - 1849)
- 200 de ani de la nașterea istoricului și gânditorului german din Transilvania -
GIOVANNI BATTISTA ANGIOLETTI
(27 XI 1896 - 1961)
- 100 de ani de la nașterea scriitorului italian -

Decembrie

NIKOLAI ALEKSEEVIC NEKRASOV
(4 XII 1821 - 1878)
- 175 de ani de la nașterea poetului rus -
ALFRED N. NOBEL
(1833 - 10 XII 1896)
- 100 de ani de la moartea chimistului suedez -
GUSTAVE FLAUBERT
(12 XII 1821 - 1880)
- 175 de ani de la nașterea scriitorului francez -
IOAN ALEXANDRU BRĂTESCU-VOINEȘTI
(1868 - 14 XII 1946)
- 50 de ani de la moartea prozatorului român -
TYCHO BRAHE
(14 XII 1546 - 1601)
- 450 de la nașterea astronomului danez -
CAMILLE SAINT-SAËNS
(1835 - 16 XII 1921)
- 75 de ani de la moartea compozitorului, organistului, pianistului, dirijorului și pedagogului francez -
GIUSEPPE TOMASI DI LAMPEDUSA
(23 XII 1896 - 1957)
- 100 de ani de la nașterea scriitorului italian -
JOHANNES KEPLER
(27 XII 1571 - 1630)
- 425 de ani de la nașterea astronomului și matematicianului german -

x x
x

MICHELOZZO (Michelozzo di Bartolomeo Michelozzi)
(1396 - 1472)
- 600 de ani de la nașterea arhitectului, decoratorului și sculptorului italian -
NĂSTUREL UDRIȘTE
(1596 - 1657)
- 400 de ani de la nașterea cărturarului român -
TEOFIL COPIDALEU
(1570 - 1646)
- 350 de ani de la moartea cărturarului și clericului grec -
ANTON PANN
(c. 1796 - 1854)
- 200 de ani de la nașterea scriitorului, folcloristului și muzicianului român -
DIMITRIE EUSTATIEVICI
(c. 1730 - 1796)
- 200 de ani de la moartea cărturarului român -

Agendă alcătuită pe baza informațiilor furnizate de redacția publicației "Aniversări culturale", editată de Biblioteca Națională a României și de fondul de referință al B.J.C., de **Mihăela NEAGU**.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ CONSTANȚA
FOND DE PUBLICAȚII: 580.000 VOL. (CĂRȚI, ZIARE, REVISTE)

SĂLILE DE LECTURĂ
str. Arhiepiscopiei nr. 23,
tel. 616245
**SECȚIA DE ÎMPRUMUT
PENTRU ADULȚI**
SECȚIA PENTRU COPII
SECȚIA MUZICALĂ
B-dul Ferdinand nr. 7 bis,
tel. 618729

FILIALE:
IZVOR Str. Izvor nr. 23, tel. 660508
ȘCOALA 40 str. Pelicanului, nr. 2
I.C. BRĂȚIANU șos. I.C. Brătianu
nr. 64, tel. 627087
CLUBUL ELEVILOR str. Soveja
nr. 17
TOMIS NORD str. Cișmelei nr. 13

biblioteci pe mapamond

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ DIN BREST

- SERVICIUL DE ANIMAȚIE PENTRU COPII -

În toamna lui 1995 am vizitat Bretania timp de o săptămână, prin amabilitatea Asociației **Amitié Brest-Constanța**. Un ținut cu o natură nesupusă, cu vânt puternic și cu furtuni care te duc cu gândul la sfârșitul lumii (chiar denumirea de **Finister** vine de la "capătul pământului"), dar și cu soare zâmbitor, cu o curățenie de invidiat și cu oameni plini de viață, a căror artă de a primi musafiri este - după cum spune **Etienne Delorisse** în "Carnet de călătorie": "expresia directă a acestei generozități naturale care-i caracterizează pe cei de aici".

Am receptat acest ținut ca pe o imensă floare ce se deschide ochilor uimiți ai vizitatorilor, căci oriunde ai privi întâlnești tot soiul de flori, de la hortensia la zorele, mușcate, trandafiri, campanule.

Un ținut al enigmelor închise în celebrele menhire și al unei purități de început ce plutește, parcă, aici, la "capătul lumii".

Port militar și de agrement, Brestul, oraș încântător, cu străzi strâmte și numeroase înainte de război, a fost scaldat - între 1940-1944 - sub un potop de bombe și obuze, datorită valorii sale strategice evidente.

Reconstruit aproape în întregime după criteriile funcționale, orașul se mândrește cu Universitatea sa, instalată în 1960 pe campusul Bellevue, ale cărei principale specialități sunt oceanografia, cercetarea agroalimentară și studiul civilizațiilor bretonne și celtice, - cu centrul de cultură științifică și tehnică al mării-Oceanopolis și cu multe alte obiective cultural-economice.

Între acestea, bibliotecile se situează - și ele - la nivelul celor mai înalte cerințe.

Nu mă voi opri la prezentarea lor, revista "Biblioteca" oferindu-ne suficiente modele de cetății ale cărții de pe glob, unele chiar din Franța.

Ceea ce mi-a plăcut în mod deosebit la Brest a fost **Serviciul**

special de animație pentru copii al Bibliotecii Municipale și despre acesta voi încerca să aștern câteva impresii.

Înființat acum opt ani, acest serviciu - prin specificul său - pregătește, practic, copiii pentru a deveni cititori, organizând, în colaborare cu școlile, felurite activități în acest scop. "Lectura controlată" este una din ele. Ea constă în a pune la dispoziția școlilor, în măsura posibilităților, fie a unei serii de 30 exemplare din același titlu (pentru fiecare clasă dintr-o școală), pe o durată de o lună și jumătate, fie a unei serii de lucrări pe o anumite temă (știință, poliție, albume etc.) sau de un anume autor.

Cărțile puse la dispoziție trebuie să aibă următoarele caracteristici: - să fie contemporane (foarte rare sunt cazurile de lucrări aparținând clasicilor); unul din obiectivele acestei operații (în afara aceluia de a-i determina pe copii să citească) este de a furniza corpului didactic o panoramă a cărții contemporane pentru vârsta mică și de a pune în valoare - cu ajutorul lor;

- se urmărește, cu mare atenție, calitatea textului, evitându-se violența, rasismul, ura sau alte manifestări de acest gen, precum și calitatea grafică a albumelor, propunându-se copiilor maximum de tehnici grafice (chiar și cele avangardiste sau nonconformiste).

Practic, pentru alegerea titlurilor există un comitet de lectură (format din bibliotecari, părinți, librari, cadre didactice, specialiști din creșe, psihologi, documentariști) ce se reunește de două ori pe trimestru pentru a parcurge toate noutățile editoriale și a face selecția. În acest mod cadrele didactice capătă deschidere pentru lărgirea ariei bibliografiei școlare.

Lucrările alese sunt utilizate nu numai în acțiunea "Lectura controlată", ci se întocmesc rezumate, textele selecționate fiind inserate

în culegeri (**choix de livres**) care sunt trimise în școli și în biblioteci.

Este un mod interesant de a deschide gustul pentru cartea contemporană de valoare.

Din colaborarea între bibliotecă și cadrele didactice a reieșit și necesitatea înființării B.C.D.-urilor (Bibliotecii Centre de Studii) din școli.

Pentru o astfel de bibliotecă sunt alocați anul 60.000 franci numai pentru achiziția noutăților.

De asemenea, întreaga dotare (mobiliu, mochetă, panouri cu desene etc.) este asigurată de Serviciile tehnice ale Primăriei, Bibliotecii Municipale din Brest revenindu-i sarcina catalogării, a reparațiilor de carte și a îndrumărilor de specialitate.

Cărțile puse la dispoziție prin B.C.D. sau prin sistemul "Lecturii controlate" servesc drept bază pentru 1001 de activități interesante (întâlniri cu scriitorii și ilustratorii, concursuri, expoziții de desene sau de orice alte creații inspirate de lectură etc.).

Ar mai fi multe de spus despre ceea ce realizează Serviciile speciale de animație din Brest, sau bibliotecile de aici pentru copii, dar spațiul nu ne-o permite. Vizitându-le, mi-am amintit cuvintele lui Platon: "Ceea ce este onorat într-o țară va fi cultivat acolo".

La Brest, ca pretutindeni în Franța, copilul și nevoile lui de informare - ca și biblioteca, locul continuu îmbogățirii spirituale - se află la loc de cinste.

Eleonora IOIL

BIBLIOTECA REGALĂ ALBERT I

Deschisă studenților și celorlalți cititori începând cu vârsta de 21 ani, cu acces pe baza unui permis-înscrisoare în valoare de 400 F (respectiv 200 F pentru studenți), **Biblioteca Regală Albert I** din Bruxelles, capitala Belgiei, oferă imaginea de calitate a unei biblioteci naționale, al cărei rol este de a stabili și publica bibliografia națională, de a însuma și proteja moștenirea culturală a țării prin achiziția de opere vechi și contemporane, precum și de a se afla în calitate de bibliotecă științifică, în slujba cercetării și învățământului, dobândind prin aceasta o dimensiune internațională.

Fiecare secție constituie de fapt un centru de cercetare specializat: **Sala de lectură generală, Sala periodicelor, Sala colecțiilor oficiale, Depozitul legal, Rezerva de carte prețioasă, Sala de hărți și planuri, Sala de muzică, Cabinetul de stampe, Cabinetul de manuscrise, Cabinetul de meditații, Arhiva și Muzeul de literatură, Center for American Studies, Centrum voor de bibliografie van de neerlandistiek, Centrul național de documentare informatizată, SERDAT (Serviciul de documentare în agronomie tropicală și dezvoltare rurală), CEDOCA (Centrul de documentare africană), Calcografia, Muzeul cărții, Cabinetul de donații, Muzeul tiparului, Serviciul de împrumut interbibliotecar.** Toate serviciile sunt informatizate, informația fiind pusă pe ordinat (program VUBIS) începând cu anul 1985 (pentru perioada de dinainte de 1985 cititorii apelează la vechile cataloage "manuale"), putându-se de asemenea beneficia de serviciile INTERNET. Cititorii au acces la mașini de multiplicat (ca de altfel în toate bibliotecile publice din Belgia) contra taxă pe număr de pagini xeroxate. De un real interes pentru orice vizitator sunt compactus-urile în care este ordonată cartea prețioasă (dispozitive metalice speciale, acționate automat, extrem de utile pentru realizarea economiei de spațiu).

Ceea ce conferă o notă cu totul originală Bibliotecii Regale din Bruxelles sunt muzeele instalate la parterul clădirii, amenajate într-un decor primitor și elegant.

Muzeul cărții prezintă o panoramă a istoriei cărții din sec. al VIII-lea până în zilele noastre. Frumoasele manuscrise carolingiene din sec. IX-X ne ajută să cunoaștem tipul de scriere din centrele de cultură romană, capitală și uncială, utilizate ca scrieri decorative pentru titluri și "rubrici". Vizitatorul asistă la evoluția scrierii latine: minuscula din sec. al VIII-lea, carolină, minuscula din sec. al XII-lea, gotică și umanistă. Ilustrația carolingiană și romană este mai ales decorativă (motive vegetale sau animale, frunzulițe și inițiale împletite) în perioada gotică asistăm la înflorirea miniaturii, care culminează cu producțiile perioadei burgundeze (± 1445 ± 1475) și ale școlii gando-brugheze (sfârșitul sec. XV - începutul sec. XVI). Cărțile tipărite și manuscrisele coexistă până la începutul sec. XVI. Primele tipărituri împrumutate de la manuscrise caracteristicile exterioare; abia în sec. XVI cartea tipărită va dobândi fizionomia pe care o are și astăzi. De la un tipograf renumit la altul - Pierre Schoeffer, Alde Manuce, Robert Estienne, Christophe Plantin, Jean Bleau, Didot... - expoziția conduce vizitatorul fascinat prin marile etape și centrele principale ale artei tipografice, având în completare legături de carte din perioada carolingiană până astăzi.

Instalat provizoriu pe culoarele Bibliotecii, Muzeul tiparului evocă fabricarea hârtiei, utilajele tipografice, caracterele, tipografia, litografia, tehnicile cilsării, lino tipului, monotipului, offset-ului, ale compactării, broșării și auririi cu folie de aur prin intermediul presei de poleit.

În afară de presa lui F. Rops, Muzeul posedă pe cele ale lui M. Elskamp și A. Curvers, numărându-se între primele în Europa prin numărul de mașini de care dispune, ca și prin efortul de a se aduna,

restaura, conserva și expune măturii ale istoriei tiparului.

Un colț cu adevărat atractiv pentru iubitorii de carte îl constituie **Cabinetul de donații** care omagiază astfel, prin colecțiile expuse, generozitatea donatorilor și calitatea donațiilor intrate în domeniul public. Documentele din fondurile **Verhaeren, Elskamp, Van de Velde**, pot fi consultate la Arhive și Muzeul de literatură ale Bibliotecii Regale, în timp ce lucrările din donațiile **Solvay** și **Launoit** sunt accesibile pentru studii științifice în Sala de lectură a rezervei de carte prețioasă.

Donația făcută de doamna Louis Solvay în 1962 a permis

Portretul lui Verhaeren, de Theo Van Rysselberghe (1892)

Bibliotecii Regale să-și îmbogățească colecțiile cu 1260 documente, cărți tipărite și manuscrise, autografe și desene originale de o calitate excepțională, repartizate în două cabinete: unul cu cărți moderne (de la 1875 încoace), celălalt cu lucrări vechi. O examinare atentă a colecției permite deslușirea a trei trăsături dominante: dragostea de carte frumoasă o împinge pe doamna Solvay să caute legăturile de carte ornate; interesul pentru cartea ilustrată (mai ales de pictori francezi din sec. XX); interesul pentru literatura franceză reprezentată prin ediții originale de la clasicii sec. XVII până la Cocteau, Mauriac și Malraux, manuscrise și scrisori autografe.

Cabinetul **Max Elskamp** (1862-1931) & **Henry Van de Velde** (1862-1957) asociază amintirea pictorului, decoratorului și arhitectului Van de Velde cu cea a prietenului său, poetul Elskamp, ambii reprezentati în colecțiile Bibliotecii Regale prin importante fonduri de carte oferite de

moștenitorii acestor personalități marcante. Decorul fictiv este compus din mobilier (1902), covor, tapet de hârtie, create după planurile lui Van de Velde; pe birou, "Bustul lui Max Elskamp" de Stryman și "Portretul lui Max Elskamp" de Van de Velde; vinițele gravate de Elskamp pentru ilustrarea operelor sale, litografia "Dansatoarea" de Toulouse-Lautrec, precum și alte litografii realizate de artiști flamanzi.

Cabinetul de lucru al lui **Michel de Ghelderode** este o reconstituire evocatoare realizată cu sprijinul și sub supravegherea directă a d-nei de Ghelderode în 1968: mobilier și obiecte ce au aparținut cabinetului din apartamentul de la Schaerbeek al dramaturgului, vitrina cu amintiri, măști provenite dintr-un magazin din Ostende, un manechin îmbrăcat în poncho, afișe ale reprezentanților pieselor lui Ghelderode, ochelarii și alte obiecte autentice, îngeri, candelabre și panouri sculptate care provin din biserică dispărute, "Borax" calul de lemn considerat de Ghelderode un fetiș.

Cabinetul de lucru al lui **Emile Verhaeren** este inspirat de cabinetul de la Saint-Cloud, dăruit în anul 1930 Bibliotecii Regale de Marthe Verhaeren. Dimensiunile sunt exacte, mobilierul este autentic, ca și sofa, covorul, șemineul, lustra și bastonul. Pe șemineu: "Bacanta" de Bourdelle. De jur împrejur tablouri, trei fotografii ale lui Verhaeren (copii, student, la 45 de ani), o acuarelă a Marthei Verhaeren și un desen de Signac.

Dăruită cu ocazia punerii pietrei de temelie a noulor clădiri ale Bibliotecii (1954), **colecția voltairiană** a Contelui de Launoit este alcătuită din ediții originale și reeditări. Ea conține celebra ediție a operelor complete în 70 de volume publicată la Kehil între 1785 - 1789 de Beaumarchais, precum și o serie de autografe și desene originale.

Între autografe, peste 100 de scrisori, toate scrise de mână, Voltaire, alături de scrisori adresate lui Voltaire de mari personalități și număr de ediții anotate și corectate de Voltaire însuși. Desenele originale sunt reprezentate de 29 de ilustrații făcute de Charles Eisen și o suită de 45 schițe executate de Moreau. Tânărul pentru ediția de la Kehil.

Mărturie valorilor culturii belgiene stă și expoziția organizată de Biblioteca Regală cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la înființarea Academiei Regale de limbă și literatură franceză din Belgia. Propusă Regelui Albert I de Jules Destrée, ministrul științelor și artelor, Academia a fost creată în 19 august 1920, fondarea ei vizând pe de o parte consacrarea oficială în ochii națiunii a existenței unei literaturi strălucite născută în ultimii 30 de ani ai secolului precedent (ilustrată de Charles de Coster, Camille Lemonnier, Emile Verhaeren, Maurice Maeterlinck), de pe altă parte de a lărgi recunoașterea acestei literaturi în viitor.

Originalitatea statutului conceput de Jules Destrée se exprima într-un triplu mod. Mai întâi, Academia grupa două clase de membri: 30 de scriitori și 10 filologi, gramaticieni, lingviști, primii ilustrând limba franceză prin operele lor, ceilalți studind mișcarea limbii. Statutul prevedea apoi ca 10 din cei 40 de membri să fie străini proveniți din țările denumite astăzi "francofone". Și, ca o trăsătură novatoare pentru anul 1920, Academia făcea loc în rândurile sale scriitorilor și filologilor femei, ceea ce a făcut ca printre membri să se numere **Colette, Marguerite Yourcenar, Ana de Noailles, Martha Bibescu**. Cele peste 100 de titluri editate de Academie s-au îmbogățit de puțină vreme cu o colecție de reeditări în format de buzunar. Academia acordă premii îndeosebi scriitorilor tineri și asigură președenția Fondului național de literatură care are drept scop publicarea manuscriselor literare.

Lelia POSTOLACHE

BIBLION

ISSN 1221 - 8855

Apare sub egida Asociației Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România -filiala
Constanța și Biblioteca Județeană Constanța
Redactor responsabil: Dumitru Constantin Zamfir; redactor: Constantin Cioroiu

B. J. CONSTANȚA
Tehnoredactor: Dragomir Marișta
Tiparul executat la GOLIAT S.R.L.